

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร
ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช
PUBLIC WELFARE MANAGEMENT MODEL OF WAT PHANAN CHOENG
WORAWIHAN ACCORDING TO THE INITIATIVE OF
THE SUPREME PATRIARCH

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร
ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Public Welfare Management Model of Wat Phanan Choeng
Worawihan according to the Initiative of
the Supreme Patriarch

Phra Metheewaraporn (Chirdchai Katapuñño)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2021

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริ
สมเด็จพระสังฆราช” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานกรรมการ

(พระเมธีธรรมจารย์, รศ.ดร.)

กรรมการ

(พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.)

กรรมการ

(พระปลัดระพิน พุทธิสาร, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการควบคุมบัณฑิตวิทยาลัย

พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.

ประธานกรรมการ

พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระเมธีวราภรณ์)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองคณบดี คณะสังคมศาสตร์ฝ่ายบริหาร ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาศาखाวิชาการจัดการเชิงพุทธและพระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร. ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และสละเวลาคอยดูแล ให้แนวทาง ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ทั้งคอยตอบข้อสงสัยต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ พระมหาภคณีญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาศาखाวิชาการจัดการเชิงพุทธที่ได้ให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด

ขอขอบคุณพระนุชิต นาคเสโน เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรฯ ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ และเพื่อนสหธรรมิกที่ดี นิสิตร่วมรุ่นหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธรุ่นที่ ๑๓ ทุกท่าน

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒๐๒ คน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง ๑๘ รูปหรือคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ การทำงานวิจัยนี้ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดา มารดา ญาติมิตร พระอุปัชฌาย์อาจารย์ อันมีพระเดชพระคุณพระธรรมรัตนมงคล เจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เจ้าอาวาสวัดพนัญเชิงวรวิหาร เป็นต้น และผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนในการศึกษารวมทั้งครูอาจารย์ที่ได้ร่วมสรรค์สร้างงานวิจัยเล่มนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนเป็นผลสำเร็จด้วยดี

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ)

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช
- ผู้วิจัย** : พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : พระอุดมสิทธินายก, ผศ. ดร., ป.ธ. ๙, นบ., พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
 - : พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ. ดร., ป.ธ. ๔, พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ๒. เพื่อศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนรอบวัดพัญญูเชิงวรวิหารและเขตใกล้เคียงในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๒๐๒ คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๑๘ รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิธีพอเพียง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ค่า

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งสองโครงการ คือ โครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๓๒ โครงการสวนครวน์าสุข ด้วยวิถีพอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๔๗

๒. กระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๗๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๓๔ ด้านการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๑๘ ด้านการตรวจสอบดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔๖ และด้านการปรับปรุงการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๑๕

๓. รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชพบว่า มี ๔ รูปแบบ ได้แก่ ๑) ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ มีการวางแผนโครงการอย่างเป็นขั้นตอน มีการประชุมงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนงานร่วมกัน ๒) ด้านการดำเนินการ การช่วยเหลือตรงกับความต้องการของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน กิจกรรมสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นขั้นตอน ให้ความช่วยเหลือผู้เดือดร้อนได้รวดเร็ว มีการดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคระบาดอย่างมีมาตรฐาน ๓) ด้านการตรวจสอบดำเนินการ หลังจากการปฏิบัติงานแล้ว มีการพูดคุย ถึงปัญหา และอุปสรรค เพื่อการแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไป เมื่อพบจุดบกพร่องแล้วรีบดำเนินการหาแนวทางการแก้ไขโดยทันที ๔) ด้านการปรับปรุงการทำงาน มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงปัญหา ที่เกิดขึ้นการแก้ปัญหาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

Thesis Title : Public Welfare Management Model of Wat Phanan Choeng Worawihan according to the Initiative of the Supreme Patriarch

Researcher : Phra Metheewaraporn (Chirdchai Katapuñño)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Thesis Supervisory Committee

- : PhraUdomsittinayok, Asst. Prof. Dr., Pali IX, B.A. (Buddhist Management), M.A. (Buddhist Management), LL.B.(Bachelor of Laws), Ph.D. (Buddhist Management)
- : Phramaha Sunan Sunando, Asst. Prof. Dr., Pali IV, B.A. (Buddhist Management), M.A. (Buddhist Management), Ph.D. (Buddhist Management)

Date of Graduation : July 3, 2021

Abstract

The objectives of this research are: 1. to study general conditions for public welfare management of Wat Phanan Choeng Worawihan, 2. to study the procedure of public welfare management of Wat Phanan Choeng Worawihan, and 3. to present a suitable management model for the public welfare work of Wat Phanan Choeng Worawihan according to the initiative of the Supreme Patriarch.

The research methodology is the mixed methods which the quantitative research by survey from questionnaires of the 202 people as the samples group of the beneficiary around Wat Phanan Choeng Worawihan and nearby Phra Nakhon Sri Ayutthaya District by using the cluster random sampling. The data were analyzed through frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, and F-test. The qualitative research by in-depth interviews with 18 key informants. The data analysis was the descriptive content analysis.

The findings of research were found as following:

1. The sampling group of people had the opinions to Public welfare management of Wat Phanan Choeng Worawihan, in over all, was at the high level ($\bar{X} = 4.25$, S.D.=0.540). When considering each topic: Project setting up almshouse ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.532), Project backyard garden($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.647), we found that both of them were at high level.

2. The sampling group of people had the opinions to study the procedure of Public welfare management of Wat Phanan Choeng Worawihan, in over all, was at the high level ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.471). When considering each topic: Planning ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.534), Doing ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.518),Checking ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.546), and Action ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.515), we found that all of topics were at high level.

3. A suitable management model have four models which are as follows: 1) Planning: the project is planned in a step-by-step manner. There are the meetings with relevant departments to plan the project together. 2) Doing: the help can meet the needs. Public welfare activities were done in a neat and in a step-by-step manner to help those in need quickly under the standardized measures to prevent epidemics. 3) Checking: After the activities, problems and obstacles were discussed in order to be solved in the next activity. When a problem is found, then immediately solve that problem. 4) Action: work improvement. There is a solution to solve the problem that arises exactly the problem. The solution came quickly.

Suggestions for Public welfare management of Wat Phanan Choeng Worawihan according to the initiative of the Supreme Patriarch are as follows: 1) should publicize the project more. 2) should prepare the special zone for the beneficiary who get sick and are the elderly. 3) should increase the number of staff who help the beneficiary to carry the stuff. 4) should invite other private sectors to cooperate the project.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฑ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๗
๒.๑.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ	๗
๒.๑.๒ ทฤษฎีทางด้านการบริหารจัดการ	๑๓
๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๑๙
๒.๒.๑ ความหมายของการสาธารณสุขสงเคราะห์	๑๙
๒.๒.๒ ความสำคัญของการสาธารณสุขสงเคราะห์และการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๒๔
๒.๒.๓ บทบาทด้านงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์	๒๙
๒.๓ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๓๙
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๑
๒.๔.๑ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ	๔๒
๒.๔.๒ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๔๗

สารบัญ (ต่อ)

	เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓	๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๕
	วิธีดำเนินการวิจัย	๕๗
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๕๗
	๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ	๕๘
	๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๘
	๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๙
	๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๒
	๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๒
	๓.๒.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๓
	๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๖๓
	๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๖๓
	๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๕
	๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๕
	๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
บทที่ ๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๗
	๔.๑ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พญัญเชิงวรวิหาร	๖๘
	๔.๒ ผลการศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA	๗๓
	๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช	๗๙
	๔.๓.๑ รูปแบบด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์	๗๙
	๔.๓.๒ รูปแบบด้านการดำเนินการ	๘๒
	๔.๓.๓ รูปแบบด้านการตรวจสอบการดำเนินการ	๘๔
	๔.๓.๔ รูปแบบด้านการปรับปรุงการทำงาน	๘๖
	๔.๓.๕ โครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ	๘๗
	๔.๓.๖ โครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง	๘๙

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๔.๔ องค์ความรู้	๙๑
๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๙๒
๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัย	๙๔
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๙๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๖
๕.๑.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ของวัด พญูเชิงวรวิหาร	๙๖
๕.๑.๒ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ใน กระบวนการบริหารแบบ PDCA	๙๗
๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา และข้อเสนอแนะ รูปแบบการ บริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิง วรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้ง โรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถี พอเพียง	๙๗
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๙๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๐๑
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๐๑
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๑๐๒
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	๑๐๒
บรรณานุกรม	๑๐๓

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก	๑๐๙
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือ	๑๑๐
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถาม	๑๑๓
ภาคผนวก ค ผลการหาค่าความตรงตามเนื้อหา (CVI) แบบสอบถาม	๑๑๗
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (try out)	๑๑๙
ภาคผนวก จ ผลความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)	๑๒๑
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๒๕
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๒๗
ภาคผนวก ซ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๓๓
ภาคผนวก ฌ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๔๑
ภาคผนวก ญ ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๔๕
ภาคผนวก ฎ หนังสือเรื่อง ประธานพระดำริให้วัดจัดตั้งโรงพยาบาล เหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรค ระบาด	๑๕๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๕๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของการบริหารจัดการ	๑๑
๒.๒ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารจัดการ	๑๗
๒.๓ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของการสาธารณสุขสังเคราะห์	๒๒
๒.๔ แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญของการสาธารณสุขสังเคราะห์และการปฏิบัติงานสาธารณสุขสังเคราะห์	๒๘
๒.๕ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทด้านงานสาธารณสุขสังเคราะห์ของพระสงฆ์	๓๕
๒.๖ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๔๕
๒.๗ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการกับงานสาธารณสุขสังเคราะห์	๕๓
๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนบาลีใน ๓ สำนักเรียนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๕๙
๔.๑ จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล	๖๘
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสังเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง โดยภาพรวม	๗๐
๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสังเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ	๗๑
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสังเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง	๗๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพนัญเชิงวรวิหารที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA โดยภาพรวม	๗๓
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพนัญเชิงวรวิหารที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านสภาพทั่วไปด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์	๗๔
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพนัญเชิงวรวิหารที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านสภาพทั่วไปด้านการดำเนินการ	๗๕
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพนัญเชิงวรวิหารที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการตรวจสอบดำเนินการ	๗๖
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพนัญเชิงวรวิหารที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการปรับปรุง	๗๗
๔.๑๐	วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์	๘๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๑	วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการ บริหารแบบ PDCA ด้านการดำเนินการ	๘๔
๔.๑๒	วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการ บริหารแบบ PDCA ด้านการตรวจสอบการดำเนินการ	๘๕
๔.๑๓	วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการ บริหารแบบ PDCA ด้านการปรับปรุง	๘๖
๔.๑๔	วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรง ทานตามพระดำริ	๘๙
๔.๑๕	วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการปลูกผัก สวนครัว	๙๑

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๖
๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๙๒
๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย	๙๔

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนคัมภีร์ภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การอ้างอิงพระไตรปิฎก จะระบุ เล่ม/ชื่อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สीलขันธวรรค ปาลี ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับจุฬาลงกรณ ๒๕๐๐, ทีฆนิกาย สीलขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี)/เช่น ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงฺคฺลวิลาสินี สीलขันธวรรค อรรถกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับจุฬาลงกรณ ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ		พระวินัยปิฎก	ภาษา
		ชื่อคัมภีร์	
วิ.มหา. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ป. (ไทย)	= วินัยปิฎก	ปริวารวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา
ที.สี. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค (ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค (ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลป็นณาสก์ (ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมป็นณาสก์ (ภาษาไทย)
ม.อุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริป็นณาสก์ (ภาษาไทย)
ส.นิ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นันทวรรค (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

การสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นภารกิจสำคัญของพระสงฆ์ในการทำงานเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจ ๖ ด้านของคณะสงฆ์อันประกอบด้วย ๑.งานด้านการปกครอง ๒. งานด้านการเผยแผ่ ๓.งานศาสนศึกษา ๔. งานการศึกษาสงเคราะห์ ๕. งานสาธารณสุขสงเคราะห์ ๖. งานสาธารณูปการ การดำเนินงานสาธารณสุขสงเคราะห์นั้นพระสงฆ์ได้ใช้หลักพุทธธรรมมาเป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุน โดยพระสงฆ์มีรูปแบบการพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์ทางกายและทางจิตใจไปพร้อมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาและบูรณาการสังคมอย่างยั่งยืนภายใต้รูปแบบงานสาธารณสุขสงเคราะห์วิถีพุทธ เพื่อให้พ้นจากความทุกข์และนำประโยชน์สุขมาสู่สังคมไทย โดยเน้นการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้เกิดผลต่อสาธารณประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมและที่สำคัญต้องประยุกต์หลักพุทธธรรมอันเหมาะสมมาใช้ในการปฏิบัติงานโดยมีเป้าหมายหลักให้คณะสงฆ์ได้ทำงานช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ การปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จึงต้องเน้นหนักไปในทิศทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีของประชาชน^๑

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อัมพร อมฺพโร) ได้ประทานคติธรรมในการประชุมสัมมนาขับเคลื่อนงานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด ความตอนหนึ่งว่า " บุคคลพึงบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อเกื้อกูลกันและกัน ด้วยการละคลายความเป็นตัวตนให้มากที่สุด ให้สมดังพระพุทธศาสนินี้ที่ว่า ญาติ เสส ภัยิตัพพ์ แปลความว่า เมื่อยังมีชีวิตอยู่ควรเกื้อกูลกัน^๒

^๑ พินิจ ลาภานานนท์ และคณะ, แนวคิดพุทธศาสนาเพื่อสังคม สังคหุระ และสาธารณสุขสงเคราะห์วิถีพุทธ, (นนทบุรี : นิตติธรรมการพิมพ์, ๒๕๖๒), หน้า ๑๓-๑๔.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑.

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-๑๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช ได้เผยแพร่หนังสือแจ้งพระดำริของสมเด็จพระสังฆราชว่า “ด้วยเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด-๑๙ ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างกว้างขวาง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และฐานะทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความยากลำบากในหมู่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย หรือตกอยู่ในภาวะที่ต้องปรับรูปแบบการดำรงชีวิตอย่างกะทันหัน พร้อมทั้งทรงพระดำริว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนคู่กับสังคมไทยมานับแต่โบราณตราบนับปัจจุบัน วัดไม่เพียงแต่เป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร แต่ยังเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย จึงสมควรที่จะให้วัดที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะอนุเคราะห์ประชาชนผู้ประสบความยากลำบาก ดำเนินภารกิจตามบทบาทหน้าที่ที่ดำรงอยู่นับแต่อดีตกาล การนี้เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช มีพระบัญชาโปรดให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พิจารณาสั่งการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ประสานงานกับวัดทั่วราชอาณาจักรซึ่งมีศักยภาพเพียงพอ จัดตั้งโรงงาน ช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด ทั้งนี้มิใช่การบังคับ แต่เป็นการกำหนดแนวทางประสานความร่วมมือ โดยให้คำนึงถึงความพร้อมของแต่ละวัด ประกอบกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ นอกจากนี้ ขอให้ประสานภารกิจร่วมกับหน่วยงานและบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขซึ่งมีประจำอยู่ในแต่ละพื้นที่ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงงาน และการแจกจ่าย ให้เป็นไปตามหลักสุขอนามัย โดยต้องไม่มีการจัดพิธีการ พิธีกรรม กิจกรรม หรือการบริหารจัดการใด ๆ ที่ต้องให้บุคคลจำนวนมากมารวมตัวกัน กับทั้งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง มาตรการ และคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด”^๓

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

วัดพัญญูเชิงวรวิหาร พระอารามหลวงชั้นโท สังกัดมหานิกาย เป็นวัดเก่าแก่แห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญนอกจากจะเป็นวัดเก่าแก่ มีพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองที่สำคัญคู่กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้ว วัดแห่งนี้ยังได้มีบทบาทสำคัญด้านงานสาธารณสงเคราะห์ในการดำเนินงานสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดมา เป็นต้นว่า ประเพณีการกัณฑ์กระเจียดและแจกทานผู้ยากไร้ ซึ่งได้มีการดำเนินงานทุกปี โดยได้มีการแจก

^๓ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า, “ประทานพระดำริให้วัดจัดตั้งโรงงานช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด”, สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม, [ประกาศ]. เลขที่ สสร. ๑๔๖/๒๕๖๓. (๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓).

ทานให้กับผู้ยากไร้และผู้ยากจนที่มาขอรับการช่วยเหลือปีละ ๕,๐๐๐ - ๗,๐๐๐ คน และมอบข้าวสารช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียงกว่า ๔๐๐ โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการช่วยสร้างโรงเรียน สร้างโรงพยาบาล การช่วยเหลือผู้ได้รับความเดือดร้อนเมื่อเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นประจำต่อเนื่อง การช่วยเหลือสนับสนุนกิจการของส่วนราชการต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี เป็นต้น

เมื่อสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้มีพระดำริให้วัดที่มีศักยภาพช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนลำบากในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-๑๙ วัดพญัญชีวรวิหาร ในฐานะที่เป็นวัดสังกัดของเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย ก็เป็นอีกหนึ่งวัดที่ได้สนองตามพระราชดำริของสมเด็จพระสังฆราช ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนอย่างเต็มที่ในหลายกิจกรรม

ทางวัดได้ดำเนินการช่วยเหลือประชาชน เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้ประชาชนในวิกฤตการณ์ครั้งนี้ในโครงการต่าง ๆ ดังนี้ (๑) การมอบเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ในทุกอำเภอ ทั่วทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการไปมอบให้ถึงบ้านของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน (๒) การจัดตั้งโรงทานเคลื่อนที่ นำอาหารปรุงสำเร็จแจกจ่ายให้กับประชาชนในชุมชนต่างๆ (๓) การมอบหน้ากากอนามัยและเวชภัณฑ์ป้องกันโรคระบาดให้แก่ส่วนราชการและประชาชน (๔) การมอบเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนและได้รับการช่วยเหลือไม่เพียงพอจากส่วนราชการ (๕) การปลูกผักสวนครัวแจกจ่ายให้กับประชาชนนำไปประกอบอาหารเพื่อช่วยลดภาระค่าครองชีพ โดยการดำเนินการนั้น ได้ประสานงานร่วมกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสำรวจและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับความเดือดร้อน ในการที่จะให้การช่วยเหลือ โดยมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือ ผ่านทางสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการแจ้งข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบและเป็นผู้พิจารณาผู้ที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะรองเจ้าอาวาสวัดพญัญชีวรวิหารและรองเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเห็นว่าการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญัญชีวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบาก ในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-๑๙ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะจะเป็นการวิเคราะห์การทำงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญัญชีวรวิหารว่ามีรูปแบบการบริหารจัดการ มีวิธีการดำเนินงานอย่างไร มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีข้อเสนอแนะจากบุคคล และส่วนราชการต่าง ๆ อย่างไรบ้าง เพื่อ

นำผลวิจัยไปเป็นฐานข้อมูลเป็นองค์ความรู้ในการส่งเสริมการทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัด และคณะสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและในประเทศไทย ได้สืบไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ กระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช เป็นอย่างไรบ้าง

๑.๒.๓ รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช เป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง

๑.๓. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร

๑.๓.๒ เพื่อศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งเนื้อหา ประกอบด้วยทฤษฎีวงจร

คุณภาพของ Edward Demming^๔ ประกอบด้วย ๑) การวางแผน (Plan) ๒) การปฏิบัติตามแผนงาน (Do) ๓) การตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Check) ๔) การปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง (Action) ในโครงการตามพระดำริ สองกิจกรรม คือการตั้งโรงงานตามพระดำริและโครงการปลูกผักสวนครัววิถีพอเพียง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” ครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

- ประชากร

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนรอบวัดพัญญูเชิงวรวิหาร และเขตใกล้เคียงในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๔๐๘ คน^๕ ตามเป้าหมาย ดังนี้

๑. ประชาชนรอบวัดที่มารับสิ่งของที่วัด
๒. ประชาชนรอบวัดที่ทางวัดนำสิ่งของไปมอบให้ที่บ้าน

- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มที่ ๑ พระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๔ รูป

กลุ่มที่ ๒ หัวหน้าส่วนราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๓ ผู้นำท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๔ คน

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มนักวิชาการทางการจัดการเชิงพุทธ จำนวน ๒ คน

กลุ่มที่ ๕ ตัวแทนผู้ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพัญญูเชิงวรวิหาร จำนวน ๔ คน

^๔ Deming, Edward W., *Out of The Crisis. USA: The Massachusetts Institute of Technology*, (Center for Advanced Engineering Study, 1986), pp. 16-17.

^๕ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, การมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ได้รับความเดือดร้อนจากภัยโรคระบาดโควิด ๑๙, (พฤษภาคม ๒๕๖๓).

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้คือ วัดพญานางเขนวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ – มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมเป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในด้านการบริการ การจัดการสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานางเขนวิหาร

การบริหารจัดการ หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากร ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนลำบาก ในยามที่เกิดวิกฤตโรคระบาดติดเชื้อไวรัสโควิด ๑๙ ของวัดพญานางเขนวิหาร

งานสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน ที่ได้รับความเดือดร้อนลำบากในยามที่เกิดวิกฤตโรคระบาดติดเชื้อไวรัสโควิด ๑๙ ของวัดพญานางเขนวิหาร

พระดำริสมเด็จพระสังฆราช หมายถึง พระดำริของสมเด็จพระสังฆราชที่ทรงมีดำริให้วัดให้การช่วยเหลือประชาชนในยามที่เกิดวิกฤตโรคระบาดติดเชื้อไวรัสโควิด ๑๙ ในสองเรื่อง คือการตั้งโรงงาน และการปลูกผักสวนครัววิถีพอเพียง เพื่อแจกจ่ายช่วยเหลือประชาชน

สมเด็จพระสังฆราช หมายถึง สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานางเขนวิหาร

๑.๖.๒ ทำให้ทราบกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานางเขนวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

๑.๖.๓ ทำให้ทราบรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานางเขนวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

๑.๖.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการทำงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดและคณะสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ๒) กระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ๓) นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ภายใต้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

๒.๓ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เอกสารทางวิชาการมีข้อมูลที่หลากหลาย โดยมีข้อมูลดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ

คำว่า การบริหาร ได้แก่ การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น^๑ หรือหมายถึง การปกครอง (Government) การดูแลรักษาหมู่คณะ และการดำเนินงานหรือการจัดการ (Management) กิจกรรม

^๑ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓.

ต่าง ๆ ของหมู่คณะหรือองค์การต่าง ๆ ได้สำเร็จลุล่วงตามนโยบาย (Policy) และวัตถุประสงค์ (Objective) ขององค์การนั้น ๆ ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ (Efficiency)^๒

โดยนัยนี้ คำว่า การบริหาร จึงหมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน ความหมายเชิงพฤติกรรม คือศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น^๓ ตรงกับที่มีระบุไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งอธิบายความหมายของคำว่า บริหาร และคำที่ใกล้เคียงกันอีกคำหนึ่ง คือคำว่า การจัดการ ดังนี้

๑) คำว่า บริหาร แปลว่า ดำเนินการ จัดการ เช่น บริหารธุรกิจ^๔

๒) คำว่า จัดการ หมายถึง สั่งงาน การควบคุมงาน การดำเนินงาน^๕

โดยศัพท์ ความหมายของคำว่า การบริหาร มี ๓ นัย ดังนี้

๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร ซึ่งมาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร แปลว่า ชาติในความนำไป ดังนั้นคำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี หลีกหนี หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปณห์ ปริหริตฺ สมตฺโถ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป

๒) คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administration แปล ความหมายคือ การปกครอง ดำเนินการ อำนาจการ จัดการ ส่งเสริม และบำรุง^๖

๓) คำว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “administratiae” หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนาจการ (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับ คำว่า “minister” ซึ่งหมายถึงการรับใช้หรือผู้รับใช้หรือผู้รับใช้รัฐคือรัฐมนตรีสำหรับ ความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึงการติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ ส่วนคำว่าจัดการ (management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (profits) หรือกำไรสูงสุด (maximum profits) แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองคำนี้ก็อาจใช้แทนกันได้ ซึ่งหมายถึงการบริหารเช่นเดียวกัน

^๒ พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ขยมงคลโล), การบริหารวัด, (นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๒๖.

^๓ พระมหาไพฑูริย์ ปนตนนโท, การบริหารคณะสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๐), หน้า ๓๓.

^๔ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, หน้า ๖๕๕.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑๐.

^๖ สิริภพ เหล่าลาภะ, พุทธศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

ดังกล่าวนี้ คำว่า การบริหาร จึงหมายถึง การปกครอง รักษาดูแล และดำเนินการโดยอาศัย ปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของที่เป็นอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน^๗

สอดคล้องกับทัศนะของนักทฤษฎีชาวตะวันตกที่ให้ทัศนะว่า คำว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานตามลำดับขั้น อันประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยอาศัยคน และทรัพยากรอื่น^๘

การบริหารจึงเป็นภาระหน้าที่ของบุคคลใด ๆ ที่ปฏิบัติตนเป็นผู้บริหาร จะต้องเข้ามาทำหน้าที่จัดระเบียบและดำรงไว้ซึ่งสภาพภายใน (ทั้งที่เป็นคน วัสดุ เงินทุน ฯลฯ) ของกลุ่มหรือหน่วยงาน เพื่อให้กลุ่มดังกล่าวสามารถทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๙

การบริหารเป็นกระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตาม ขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการ และความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้า ในการปฏิบัติงานของสมาชิกใน องค์การควบคู่ไปด้วย องค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๐}

นอกจากนี้ ยังมีการให้ความหมายของคำว่า “การบริหาร” ควบคู่ไปกับคำว่า “การจัดการ” ดังต่อไปนี้

การบริหาร หมายถึง ศาสตร์ที่ต้องใช้ศิลป์และเทคนิคอย่างสูง เพื่อการวินิจฉัย ตัดสินใจใน กระบวนการวางแผนและการควบคุมการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพต่องานนั้นๆ^{๑๑}

การบริหาร หมายถึง การจัดการ หรือการควบคุมกิจการต่าง ๆ ของรัฐ เป็นงานที่เรียกกัน ในปัจจุบันว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration)^{๑๒}

^๗ ฉลอง มาปรีดา, *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรีนติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๗), หน้า ๗-๘.

^๘ ธนจรัส พูนสิทธิ์, *การจัดการองค์การและการบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

^๙ ประยุทธ์ เจริญสวัสดิ์, *การบริหารงานบุคคล*, (กรุงเทพมหานคร : กรมพลศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐), หน้า ๓.

^{๑๐} พยอม วงศ์สารศรี, *องค์การและการจัดการ*, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๑๑} ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ, *การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๗), หน้า ๙.

^{๑๒} ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โต้วนะบุตร, *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

การบริหาร (Administration) หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบ ให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ^{๑๓}

การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่น และใช้บุคคลอื่นเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายองค์กร ทั้งองค์การที่แสวงหากำไรและไม่แสวงหากำไร ทั้งที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่^{๑๔}

การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการใช้บุคคลอื่นร่วมกับปัจจัยในการจัดการ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ สมองต่อความคาดหวัง และจัดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน^{๑๕}

คำว่า การบริหารจัดการ ในปัจจุบันมีคำศัพท์ที่ใช้อยู่สองคำ คือ การบริหาร (Administration) และ การจัดการ (Management) ทั้งสองคำมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่นิยมใช้ต่างสถานการณ์กัน กล่าวคือ การบริหาร มักใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะ หรือการบริหารราชการ ส่วนคำว่า การจัดการ มักใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน^{๑๖}

การบริหารจัดการ หมายถึง การเสริมพลัง/อำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment) การรี้อปรับระบบ (Reengineering) การบริหารงานเชิงคุณภาพเบ็ดเสร็จ/โดยรวม (Total Quality Management) และการปรับลดขนาดองค์กร (Downsizing) โดยผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การวางแผน (Planning) และ การควบคุม (Controlling)^{๑๗}

การบริหาร หรือ การจัดการ หมายถึง ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ขององค์กร และนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๘}

การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับบุคคลอื่น^{๑๙}

สรุปว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ความรู้ที่เป็นศาสตร์และศิลป์ ในการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ มาใช้อย่างเป็นกระบวนการ เพื่อให้ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการกำหนดแนวทางหรือนโยบาย

^{๑๓} มัลลิกา ต้นสอน, การจัดการยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

^{๑๔} สมยศ นาวิการ, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑.

^{๑๕} สัมพันธ์ ภูไพบูลย์, องค์กรและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พิกซ์อักษร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖.

^{๑๖} กมล ภูประเสริฐ และคณะ, การบริหารและการจัดการวัดผลและประเมินผลการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

^{๑๗} จุฑา เทียนไทย, การจัดการมุมมองนักบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘), หน้า ๔.

^{๑๘} สมคิด บางโม, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

^{๑๙} F. Campbell Roald, Introduction to Educational Administration, (Boston: Allyn and Bacon, 1997), p. 6.

การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบ ให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

ตารางที่ ๒.๑ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของการบริหารจัดการ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (๒๕๔๙, หน้า ๓)	การบริหารคือการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น
พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล), (๒๕๔๘, หน้า ๒๖)	การบริหาร คือ การดำเนินงานหรือจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะหรือองค์การ ได้สำเร็จลุล่วงตาม นโยบายและวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
พระมหาไพฑูรย์ ปนตนนโท, (๒๕๔๐, หน้า ๓๓)	การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน
ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๕๖, หน้า ๖๕๕-๓๑๐)	คำว่า บริหาร หมายถึง ดำเนินการ
สิริภาพ เหล่าลาภะ, (๒๕๔๕, หน้า ๑๔๐)	คำว่า จัดการ หมายถึง สั่งงาน ควบคุมงาน
ฉลอง มาปรีดา, (๒๕๓๗, หน้า ๗-๘)	บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า บริหาร แปลว่า อ้อม หนี หลีกหนี หลบหนี และในภาษาอังกฤษตรงกับ คำว่า Administration แปลว่า การดำเนินการ อำนวยการ จัดการ ส่งเสริม และบำรุง
ธณจรัส พูนสิทธิ์, (๒๕๔๑, หน้า ๒๐)	บริหารคือการดำเนินงานโดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน และ วัสดุสิ่งของ
ประยูรท์ เจริญสวัสดิ์, (๒๕๔๐, หน้า ๓)	การบริหาร หมายถึง การจัดระเบียบและดำรงไว้ซึ่งสภาพภายในทั้งที่เป็นคน วัสดุ เงินทุน ฯลฯ เพื่อให้กลุ่มหรือหน่วยงานสามารถทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
พยอม วงศ์สารศรี, (๒๕๔๒, หน้า ๓๖)	การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่มีการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจ ของสมาชิกในองค์การ เพื่อความสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
พิทยา บวรวัฒนา, (๒๕๔๖, หน้า ๒)	การบริหารเป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและ นโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ ๒.๑ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ภาวิตา ชาราศรีสุทธิ, (๒๕๓๗, หน้า ๙)	การบริหาร คือ ศาสตร์ที่ต้องใช้ศิลป์และเทคนิค อย่างสูงเพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
ภาวิตา ชาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โทวนะบุตร, (๒๕๔๒, หน้า ๑)	การบริหาร คือ การจัดการหรือการควบคุมกิจการ ต่าง ๆ ของรัฐ
มัลลิกา ต้นสอน, (๒๕๔๔, หน้า ๑๐)	การบริหาร คือ การกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้ สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายที่ต้องการได้
สมยศ นาวิการ, (๒๕๔๕, หน้า ๑๑)	การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกันกับ บุคคลอื่นและใช้บุคคลอื่นเพื่อความสำเร็จ
สัมพันธ์ ภูไพบูลย์, (๒๕๔๒, หน้า ๑๖)	การบริหาร คือ ศิลปะในการใช้บุคคลอื่นร่วมกับ ปังจัยในการจัดการ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ ตามวัตถุประสงค์
กมล ภูประเสริฐ, (๒๕๓๕, หน้า ๕)	การบริหารจัดการ ในปัจจุบันมีคำศัพท์ที่ใช้อยู่สองคำ คือ การบริหาร (Administration) นิยมใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะหรือการบริหารราชการ และการจัดการ (Management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน
จุฑา เทียนไทย, (๒๕๔๘, หน้า ๔)	การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจที่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่ตามบทบาทที่มีต่อองค์กร
สมคิด บางโม, (๒๕๔๕, หน้า ๖๑)	การบริหารหรือการจัดการ คือ ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ทั้งภายใน-ภายนอกองค์กร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
Campbell, (1997, p. 6)	การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำงานให้บรรลุ เป้าหมายร่วมกับบุคคลอื่น
Charles Handy, (1993, p. 5)	การบริหาร หมายถึง การพัฒนาศักยภาพของ ทรัพยากรทางการบริหารอันมีผลกระทบต่อการทำให้องค์การมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๒ ทฤษฎีทางการบริหารจัดการ

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม เอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีทางการบริหารจัดการ พบว่ามีนักวิชาการที่นำเสนอทฤษฎีทางการบริหารจัดการต่อไปนี้

เฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol : 1841-1925) ได้คิดทฤษฎีการบริหารจัดการขึ้นคล้ายกับวิธีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ แต่เน้นการบริหารที่สากลอันจะนำไปใช้กับการบริหารทุกอย่างได้อย่างกว้างขวาง โดยเริ่มแรกเขาได้ตีความหมายของการบริหารว่า มีส่วนประกอบของปัจจัย ๕ ประการคือการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือ POCCC^{๒๐}

P – Planning: การวางแผน

การกำหนดแผนปฏิบัติการหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติงานไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ ให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ เป็นแนวทางที่วางไว้สำหรับการทำงานในอนาคต ซึ่งการวางแผนนี้จะเกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์บวกกับจินตนาการในการบริหารจัดการที่คาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งจะถ่ายทอดออกมาเป็นแผนปฏิบัติการการทำงานและเป้าหมายที่จะต้องบรรลุสู่ความสำเร็จ

O – Organizing: การจัดองค์การ

การกำหนดตำแหน่งงาน ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนจำนวนคน ให้ครอบคลุมการทำงานครบทุกกระบวนการ รวมถึงการจัดโครงสร้างตำแหน่ง โครงสร้างองค์กร เพื่อจัดลำดับการบริหารและสั่งการด้วย หากองค์กรมีการจัดการองค์กรที่เป็นระบบระเบียบ แบ่งงานชัดเจน ไม่ทับซ้อน มีหน้าที่ครบ มีปริมาณคนพอกับที่ต้องการ ก็ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และโอกาสบรรลุผลสำเร็จที่สูง

C – Commanding: การบังคับบัญชาสั่งการ

การจัดองค์การตลอดจนจัดโครงสร้างการทำงานนั้นจะทำให้เราเห็นสายบังคับบัญชาที่ชัดเจน เห็นลำดับความสำคัญ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ในการสั่งการ เพราะการทำงานหมู่่มาก จำเป็นต้องมีผู้บังคับบัญชาเพื่อให้การทำงานดำเนินไปได้อย่างราบรื่น มีคนคอยควบคุม สั่งการ ดูแลภาพรวม ตลอดจนสอดส่องปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขให้ไวที่สุด ข้อดีในการมีอำนาจสั่งการอีกอย่างก็คือ ช่วยให้เกิดการตัดสินใจอย่างทันท่วงที ผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจจะต้องสามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ และตัดสินใจได้เฉียบขาด ว่องไว ตลอดจนมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนด้วย และผู้บังคับบัญชาที่ดียังสามารถที่จะสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้กำลังใจ รวมถึงอยู่ข้างๆ ในยามที่เกิดวิกฤติ

^{๒๐} Fayol, Henri, *General and Industrial Management*, (London: Sir Isaac Pitman & Sons, 1964), p.128.

C – Coordination: การประสานงาน

หมายถึงภาระหน้าที่ในการเชื่อมโยงงานตลอดจนการปฏิบัติการทุกอย่างรวมไปถึงกำลังคนที่หน่วยให้ทำงานเข้ากันได้ กำกับให้มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน อำนวยให้เกิดการทำงานที่ราบรื่น เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่วางไว้ ทุกอย่างหากขาดการประสานงานที่ดีก็อาจทำให้เกิดความล้มเหลวได้ เมื่อมีการแบ่งโครงสร้างตลอดจนมอบหมายงานให้กับแต่ละส่วนชัดเจนแล้วการประสานงานให้เกิดการทำงานที่ดีที่สุดนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะแต่ละส่วนต้องทำงานสอดประสานกันเพื่อผลสำเร็จเดียวกันนั่นเอง การประสานงานที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องมีในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลต่อบุคคล หัวหน้างานต่อลูกน้อง แผนกต่อแผนก ไปจนถึงผู้บริหารต่อทุกหน่วยงานในองค์กรเช่นกัน

C – Controlling: การควบคุม

การควบคุมในที่นี้หมายถึงการกำกับตลอดจนบริหารจัดการทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปตามแผนที่วางไว้ ประครองการดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด ทั้งในเรื่องของกรอบเวลา มาตรฐานการปฏิบัติการ ขั้นตอนการทำงาน ไปจนถึงการประสานงานทุกฝ่ายให้เกิดความราบรื่น การควบคุมนี้ยังรวมไปถึงการบริหารที่ไม่ใช่ทรัพยากรบุคคลอีกด้วย แต่รวมถึงทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบ เครื่องจักร ผลผลิตที่ได้ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงานทั้งหมดด้วย เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพที่สุด

นอกจากนี้ยังได้กำหนดองค์ประกอบหรือหลักเกณฑ์ทางการบริหาร (Principles of Management) ๑๔ ข้อดังนี้^{๒๑}

- (๑) จัดแบ่งตามความชำนาญอย่างมีสัดส่วน
- (๒) กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน
- (๓) ต้องมีวินัย เพื่อเป็นหลักในการทำงานให้ราบรื่น
- (๔) ต้องมีเอกภาพในการบังคับบัญชาเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้ว่าใครเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นผู้สั่งการ
- (๕) ให้มีเอกภาพในการอำนวยการ เพื่องานดำเนินไปตามแผนและบรรลุวัตถุประสงค์
- (๖) ให้ผู้ปฏิบัติยึดผลประโยชน์ส่วนตัวรองจากประโยชน์ส่วนรวม
- (๗) ให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รับค่าตอบแทน
- (๘) ให้มีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
- (๙) ให้มีสายการบังคับบัญชา
- (๑๐) ให้มีระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด เพื่อให้งานอยู่ในกรอบ
- (๑๑) ให้มีความเสมอภาคในการจัดหน่วยงาน

^{๒๑} Ibid., p. 128.

(๑๒) ผู้บริหารต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

(๑๓) ผู้บริหารต้องมีความคิดริเริ่มในการทำงาน

(๑๔) ผู้บริหารต้องรู้จักสร้างทีมงาน ทฤษฎีการบริหารแบบจัดการนี้เน้นถึงวิธีการทำงานที่ดีที่สุด และเอาใจใส่ในการทำงาน ของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ต่างกับกับทฤษฎีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ที่เน้นการทำงานของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา จะช่วยให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

การบริหารเป็นวิธีการทำให้ งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของ ผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตาม คำย่อภาษาอังกฤษ ว่า “POSDC” คือ

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง คือ การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของ สมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากรและ การใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการ ดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงาน ภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร^{๒๒}

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ไว้ ๕ ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติ งานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการ และวัตถุประสงค์ของ งานนั้น ๆ ไว้ล่วงหน้า

๒. การแสวงหา และกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์(Allocation) หมายถึง การแสวงหา กำหนด ตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้น สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

^{๒๒} รัชชัย สันติวงษ์, องค์กรและการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๔.

๓. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้น และส่งเสริม ให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

๔. การประสานงาน (Co – ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงาน ย่อยทุกหน่วยงานพบปะปรึกษาหารือกันเพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของผู้อื่น และเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์กรเป็นหลัก

๕. การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะ ให้ทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบ ผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้น เพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต^{๒๓}

การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDAC) ตามแนวคิดของเดมมิง ปัจจุบันจัดเป็นกระบวนการสากลที่ทุกคนทราบกันดี และถือเป็นเครื่องมือการบริหารที่จัดเป็นแกนร่วมของการบริหารที่หลากหลายบนพื้นฐานเดียวกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดของเดมมิงและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้กล่าวถึงวงจรคุณภาพ (PDCA)ไว้ ดังนี้

เดมมิง (Deming, 1986)^{๒๔} กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการ ตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการเปรียบเทียบ

^{๒๓} พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโธ), การบริหารวัด, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖.

^{๒๔} Deming, Edward W., *Out of The Crisis. USA: The Massachusetts Institute of Technology*, (Center for Advanced Engineering Study, 1986), pp. 16-17.

กับสภาพที่เป็นจริงจะทำให้ได้ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ตารางที่ ๒.๒ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารจัดการ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Fayol, H., (1925, p. 128)	<p>ได้คิดทฤษฎีการบริหารจัดการขึ้นคล้ายกับวิธีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ แต่เน้นการบริหารที่สากลอันจะนำไปใช้กับการบริหารทุกอย่างได้อย่างกว้างขวาง มีส่วนประกอบของปัจจัย ๕ ประการคือการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือ POCCC</p> <p>และหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารไว้ ๑๔ ประการคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) จัดแบ่งตามความชำนาญอย่างมีสัดส่วน (๒) กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน (๓) ต้องมีวินัย เพื่อเป็นหลักในการทำงานให้ราบรื่น (๔) ต้องมีเอกภาพในการบังคับบัญชา เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้ว่าใคร (๕) ให้มีเอกภาพในการอำนวยการ (๖) ให้ผู้ปฏิบัติยึดผลประโยชน์ส่วนตัวรองจากประโยชน์ส่วนรวม (๗) ให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รับค่าตอบแทน (๘) ให้มีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง (๙) ให้มีสายการบังคับบัญชา (๑๐) ให้มีระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด เพื่อให้งานอยู่ในกรอบ (๑๑) ให้มีความเสมอภาคในการจัดหน่วยงาน (๑๒) ผู้บริหารต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา (๑๓) ผู้บริหารต้องมีความคิดริเริ่มในการทำงาน (๑๔) ผู้บริหารต้องรู้จักสร้างทีมงาน

ตารางที่ ๒.๒ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
จิงซี สันติวงษ์ (๒๕๓๗, หน้า ๔)	กระบวนการบริหาร ๕ ประการตาม คำย่อภาษาอังกฤษ ว่า “POSDC” ๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน ๒. O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์การ ๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร ๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ ๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล
พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล) (๒๕๔๘, หน้า ๒๖)	แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ไว้ ๕ ประการ คือ ๑. การวางแผน (Planning) ๒. การแสวงหา และกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) ๓. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) ๔. การประสานงาน (Co – ordination) ๕. การประเมินผลงาน (Evaluation)
Deming, Edward W., (1986, pp. 16-17)	วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบ เพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่อง ในส่วนย่อย Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่ามีผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจ หรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้ การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

๒.๒.๑ ความหมายของการสาธารณสงเคราะห์

ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาความหมายของการสาธารณสงเคราะห์ จากแหล่งข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมมาดังต่อไปนี้

คำว่า สงเคราะห์ มาจากคำบาลีว่า สังคหะ ที่แปลว่าจับรวมเข้าด้วยกัน นำมารวมไว้ด้วยกัน หรือจับมารวมกัน การจับมารวมกันในที่นี้หมายถึงจับใจคนมารวมกัน แต่การจะจับหัวใจของผู้คนมากรั้นไว้ได้นั้นจะต้องจับด้วยเครื่องมือพิเศษ คือใช้หลักแห่งสังคหัตถุมาเป็นเครื่องมือจับ หรือยึดเหนี่ยวจิตใจไว้ด้วย ๔ วิธี คือ ด้วยการให้ (ทาน) ด้วยการพุดดี (ปิยวาจา) ด้วยการช่วยทำประโยชน์ (อรรถจริยา) หรือด้วยการเสมอสมานตัว (สมานัตตตา)

ในภาษาไทย คำว่า สงเคราะห์ หมายถึง “การช่วยเหลือ” ปัจจุบันมีการประดิษฐ์คำแทนคำว่า การสงเคราะห์ เช่น งานจิตอาสา จิตสาธารณะ แต่ก็อ้างอิงจากหลักสังคหัตถุ โดยเฉพาะด้านอรรถจริยา ซึ่งเป็นการประพฤติประโยชน์ที่มีสำนึกทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นการลงแรง ลงมือช่วยเหลือช่วยงานสาธารณะ รวมถึงช่วยด้วยการให้สติปัญญา ให้ความรู้ ใช้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ตนมีต่อผู้อื่น

ดังนั้น คำว่า สาธารณสงเคราะห์ ตามแนวพระพุทธศาสนา จึงหมายถึงการบำเพ็ญประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งโดยการสงเคราะห์ด้วยการลงมือทำให้หรือด้วยกำลังกาย การสงเคราะห์ด้วยการให้กำลังสติปัญญาของตนอันเป็นประโยชน์ต่อบุคคล อื่น รวมถึงการสงเคราะห์ด้วยการใช้ทักษะความสามารถในด้าน ต่าง ๆ ที่ตนมีเพื่อช่วยเหลือ หรือดำเนินกิจการให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และสังคมอย่างมีจิตสำนึกทางสังคมนั่นเอง

ความหมายของสาธารณสงเคราะห์ ตามแนวพระไตรปิฎกและอรรถกถา เป็นการวิเคราะห์และตีความจากพระไตรปิฎกและอรรถกถาต่าง ๆ ซึ่งมีความหมายที่ลงลึกในเชิงปฏิบัติ นิยามที่วิเคราะห์ไว้มีดังนี้

ก. สาธารณสงเคราะห์ ในความหมายว่า “คือ การกระทำที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความเมตตาและกรุณา ประคองติดตามดาคุ้มครองบุตร-ธิดา”

ข. สาธารณสงเคราะห์ ในความหมายว่า “คือ การกระทำใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นการกระทำไม่มีผลกระทบต่คนรุ่นหลัง หรือสามารถเป็นแบบอย่างให้คนรุ่นหลังยึดถือและนำไปปฏิบัติต่อได้”

ค. สาธารณสงเคราะห์ ในความหมายว่า “คือ การชักนำ แนะนำให้ผู้อื่นตั้งอยู่ในกุศลธรรมความดี”

ง. สาธารณสงเคราะห์ ในความหมายว่า “คือ การทำให้เกิดสติปัญญาตามแนวอริยสัจ ๔ สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตได้”

จ. สาธารณสงเคราะห์ ในความหมายว่า “คือ การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยอันเป็นเครื่องยืนยันความดำรงมั่นแห่งพระศาสนา”

จากนิยามคำว่าสาธารณสงเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น สามารถสังเคราะห์ ความรู้ที่เกี่ยวข้องได้ 2 ด้าน ได้แก่

๑. ด้านบทบาทหน้าที่ตัวบุคคล

๒. ด้านแนวปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายระดับกว้าง คือ แก่ชุมชน สังคม และเป้าหมายระดับแคบ คือการสงเคราะห์เป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ยึดความเมตตากรุณาเป็นฐาน ชักนำให้แก้ปัญหาชีวิตด้วยปัญญา และทำตนเป็นที่ศรัทธา หรือเป็นที่พึ่งแก่คนอื่น โดยพิจารณาได้ดังนี้

๒.๑ การกระทำที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวม เพื่อคนหมู่มาก (พหุชน)

๒.๒ การกระทำที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความเมตตาและกรุณา ดุจบิดามารดาคุ้มครองบุตร-ธิดาของตน

๒.๓ การกระทำที่ไม่มีผลกระทบต่อคนรุ่นหลัง หรือสามารถเป็นแบบอย่างให้คนรุ่นหลังยึดถือและนำไปปฏิบัติต่อได้

๒.๔ การชี้ชวน แนะนำให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมความดี

๒.๕ การแนะนำทำให้เกิดสติปัญญาตามแนวอริยสัจ ๔ สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตได้

๒.๖ การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย ฐานแห่งความดำรงมั่นแห่งพระศาสนาเพื่อเป็นที่พึ่งทางปัญญาแก่คนอื่น

ดังนั้น คำว่า “สาธารณสงเคราะห์” ในความหมายเชิงกว้าง จึงหมายถึงการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เป็นการลงมือลงแรงช่วยเหลือทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา ความสามารถ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขทั้งตัวบุคคล ชุมชน สังคม ส่วนรวม และเป็นไปอย่างมีจิตสำนึกทางสังคม เป็นการกระทำที่ไม่มีผลกระทบต่อคนรุ่นหลัง หรือเป็นแบบอย่างแก่คนรุ่นหลังได้ แต่หากเป็นการช่วยเหลือให้เกิดสติปัญญาให้สามารถแก้ไขปัญหาชีวิต ตามแนวอริยสัจ ๔ ได้ เป็นแบบอย่าง หรือเป็นที่พึ่งแก่สังคมทั้งต่อ สังคม สังข์และสังคมทั่วไป^{๒๕}

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ การจัดการอันเป็นประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคล และสาธารณสงเคราะห์^{๒๖}

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระสงฆ์สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการ

^{๒๕} วุฒินันท์ กันทะเตียน, แก่นสาธารณสงเคราะห์ในคัมภีร์พุทธ, (นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์, ๒๕๖๒), หน้า ๑๐-๑๙.

^{๒๖} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญญ), การคณะสงฆ์และพระศาสนา, หน้า ๖๑-๖๒.

สงเคราะห์พระสงฆ์สามเณรที่วัด ประสพภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส พระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้ใช้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่างๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การช่วยเหลือผู้ยากไร้ เป็นต้น^{๒๗}

งานสังคมสงเคราะห์ iva เป็นศาสตร์ เป็นศิลปะ และเป็นวิชาชีพในการที่จะช่วยเหลือผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน ซึ่งเขาไม่สามารถช่วยตนเองได้ ให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาของเขาต่อไป โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้เพื่อบรรเทาความต้องการและ ปัญหาทั้งของบุคคล กลุ่มชน และชุมชน^{๒๘}

การสาธารณสุขสงเคราะห์ หมายถึง การจัดกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ที่พระสงฆ์ หรือวัดต่าง ๆ จัดทำอยู่ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๔ แนวทาง คือ

แนวทางที่ ๑ การเข้าไปบริหารจัดการ เป็นกิจการที่ดำเนินการหรือจัดทำโครงการขึ้นมาเอง ในลักษณะที่ทำเป็นกิจการประจำหรือชั่วคราว เช่น กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน การตั้งมูลนิธิ การตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือคนยากจนหรือช่วยเหลือคราวประสพภัยพิบัติ การกำหนดเขตอภัยทาน หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) เป็นต้น ซึ่งพระเข้าไปดำเนินการเอง

แนวทางที่ ๒ การเข้าไปสนับสนุน เช่น การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน การจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ การช่วยเหลือทางราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นต้น อาจเป็นการเกื้อกูลกิจการของภาครัฐหรือของภาคเอกชนในลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วม เป็นต้น ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมส่งเสริมหน่วยงานอื่นที่ทำอยู่ก่อนแล้ว

แนวทางที่ ๓ การเข้าไปแสวงหาการมีส่วนร่วม เป็นการช่วยเกื้อกูลในส่วนของสาธารณสมบัติ โดยมุ่งเอาผลเพื่อส่วนรวมที่เป็นสาธารณที่เป็นวัตถุ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดลอกคูคลอง การสร้างฌาปนสถาน การสร้างระบบประปาและระบบไฟฟ้าหรือเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งเน้นที่สาธารณสมบัติส่วนรวมเป็นหลัก

แนวทางที่ ๔ การเข้าไปแบบให้เปล่า เช่น การช่วยผู้ประสบภัยพิบัติ ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย การประสพอุบัติเหตุ การประสพภัยธรรมชาติ การสงเคราะห์คนชรา คนพิการ คน

^{๒๗} กรมการศาสนา, คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๗-๑๘.

^{๒๘} นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, ทฤษฎีและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๔

ผู้ด้อยโอกาส หรือการสงเคราะห์โดยประการอื่น ๆ ทั้งในยามปกติและตามโอกาสที่มาถึง เป็นต้น ซึ่งเป็นความเมตตาเอื้ออาทรต่อผู้อื่น^{๒๙}

สรุปว่า งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานที่พระสงฆ์ให้ความสงเคราะห์แก่ประชาชนในชุมชนและสังคม ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ทั้งการสงเคราะห์บุคคล และสาธารณะ ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๔ แนวทาง คือ การเข้าไปบริหารจัดการ การเข้าไปสนับสนุน การเข้าไปแสวงหาการมีส่วนร่วม และการเข้าไปแบบให้เปล่า

ตารางที่ ๒.๓ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของการสาธารณสงเคราะห์

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
วุฒินันท์ กันทะเตียน, (๒๕๖๒, หน้า ๑๐-๑๙)	สาธารณสงเคราะห์ ตามแนวพระพุทธศาสนา จึงหมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งโดยการสงเคราะห์ด้วยการลงมือทำให้หรือด้วยกำลังกาย การสงเคราะห์ ด้วยการให้กำลังสติปัญญาของตนอันเป็นประโยชน์ต่อบุคคล อื่น รวมถึงการสงเคราะห์ด้วยการใช้ทักษะความสามารถในด้าน ต่างๆ ที่ตนมีเพื่อช่วยเหลือหรือดำเนินกิจการให้เกิดประโยชน์ทั้ง ในระดับบุคคล ชุมชน และสังคมอย่างมีจิตสำนึกทางสังคมนั่นเอง “สาธารณสงเคราะห์” ในความหมายเชิงกว้าง จึงหมายถึงการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เป็นการลงมือลงแรงช่วยเหลือทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา ความสามารถ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขทั้งตัวบุคคล ชุมชน สังคม ส่วนรวม และเป็นไปอย่างมีจิตสำนึกทางสังคม เป็นการกระทำที่ไม่มีผลกระทบต่อคนรุ่นหลัง หรือเป็นแบบอย่างแก่คนรุ่นหลังได้ แต่หากเป็นการช่วยเหลือให้เกิดสติปัญญาให้สามารถแก้ไขปัญหาชีวิต ตามแนวอริยสัจ ๔ ได้ เป็นแบบอย่าง หรือเป็นที่พึ่งแก่สังคมทั้งต่อ สังคมสงฆ์และสังคมทั่วไป

^{๒๙} พระครูศุภธรรมคุณ (น.ธ.เอก, พธ.ม. กิตติมศักดิ์), การสาธารณสงเคราะห์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://songbanmoh.myreadyweb.com/article/topic-11536.html> [๒๐ กันยายน ๒๕๖๓]

ตารางที่ ๒.๓ แสดงการสังเคราะห์ความหมายของการสาธารณสุขสงเคราะห์ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณีโย), (๒๕๔๕, หน้า ๖๑-๖๒)	การสาธารณสุขสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ การจัดการอันเป็นประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคล และสาธารณสุขสงเคราะห์
กรมการศาสนา, (๒๕๔๐, หน้า ๗-๑๘)	การสาธารณสุขสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระสงฆ์สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระสงฆ์สามเณรที่วัด ประสบภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส พระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้ใช้สถานที่ที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ให้สถานที่ที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การช่วยเหลือผู้ยากไร้ เป็นต้น
นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, (๒๕๔๐, หน้า ๔)	งานสังคมสงเคราะห์ iva เป็นศาสตร์ เป็นศิลปะ และเป็นวิชาชีพในการที่จะช่วยเหลือผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน ซึ่งเขาไม่สามารถช่วยตนเองได้ ให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาของเขาต่อไป โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้เพื่อบรรเทาความต้องการและ ปัญหาทั้งของบุคคล กลุ่มชน และชุมชน
พระครูสุภธรรมคุณ, [ออนไลน์], [๒๐ กันยายน ๒๕๖๓]	การสาธารณสุขสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการอันเป็นสาธารณประโยชน์ที่พระสงฆ์ หรือวัดต่าง ๆ จัดทำอยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น ๔ แนวทาง คือ แนวทางที่ ๑ การเข้าไปบริหารจัดการ แนวทางที่ ๒ การเข้าไปสนับสนุน แนวทางที่ ๓ การเข้าไปแสวงหาการมีส่วนร่วม แนวทางที่ ๔ การเข้าไปแบบให้เปล่า

๒.๒.๒ ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์และการปฏิบัติงานสาธารณสงเคราะห์

การสาธารณสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของพระสงฆ์ ในด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เพราะพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวยปัจจัยที่ได้รับบริจาคมาพระสงฆ์ก็ใช้ทำประโยชน์เป็นการทำสาธารณกุศลและช่วยเหลือบุคคลผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาสอีกด้วย

การสาธารณสงเคราะห์ ยังเป็นการดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของหน่วยงาน บุคคลหรือคณะบุคคล เว้นแต่การนั้นอยู่ในขอบข่ายแห่งการสงเคราะห์หรือ การช่วยเหลือเกื้อกูล อดหนุน จุนเจือกิจการของรัฐหรือของเอกชนที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูล สถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติ หรือ ประชาชนทั่วไปและการเกื้อกูลทำประโยชน์ร่วมกัน ทั้งให้คำแนะนำสอนความคิดและวัตถุสิ่งของ ตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ถือว่าการให้ธรรมเป็นทานย่อมชนะการให้ทานทั้งปวง ฉะนั้นการสอนหนังสือก็ดี การแนะนำที่เกี่ยวกับความรู้ก็ดี จัดเป็นสาธารณประโยชน์ทั้งสิ้น

บุญศรี พานะจิตต์ และคณะ ได้กล่าวถึงความสำคัญของภารกิจด้านนี้ว่าการสาธารณสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของพระสงฆ์ ในด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เพราะพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมาพระสงฆ์ก็ใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศลและช่วยเหลือบุคคลผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาส ลักษณะการสาธารณสงเคราะห์มี ๔ ลักษณะดังนี้^{๓๐}

๑) การดำเนินกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัด หรือคณะสงฆ์ ดำเนินการเองซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐ หรือของเอกชน หรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ชุดสระน้ำขนาดใหญ่ เพื่อเป็นแหล่งน้ำอุปโภค และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม จัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ และอื่น ๆ

^{๓๐} บุญศรี พานะจิตต์ และคณะ, “ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดสวนแก้ว อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕), หน้า ๒๕.

๓) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน ขุดลอก คูคลอง สร้างโรงพยาบาล และจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ สร้างประปา สร้างเครื่องมือกำเนิดไฟฟ้า ปลุก ต้นไม้ และอื่น ๆ ข้อนี้ มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นส่วนของสาธารณประโยชน์

๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้ และ น้ำท่วม พร้อมมอบเครื่องอุปโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติก็ตั้งกองทุนเลี้ยงเด็กกำพร้าและ เด็กด้อยโอกาส

การสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานในส่วนที่ไม่ว่าจะเป็น การก่อสร้างถนน ทำสะพาน ศาลา พักผ่อน งานพวกนี้จะมี อดบ. เข้ามาทำหน้าที่ให้สังคม ส่วนที่คณะสงฆ์จะช่วยสังคมได้ เช่นการช่วยเหลือผู้ยากไร้เพราะถูกไฟไหม้บ้าน คือการจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยหรือการจัดการให้ฟรีใน พิธีสานศพ ไม่เก็บค่าน้ำค่าไฟ ไม่เก็บค่าเจ้าพนักงาน หากเขามีศรัทธาก็จะทำบุญตามกำลังศรัทธา ของเขาได้ ในส่วนนี้ก็จะช่วยบรรเทาทุกข์ให้กับชาวบ้านที่เป็นพุทธศาสนิกชนได้ ตลอดทั้งให้การช่วยเหลือสังคมทั้งภายในวัดและนอกวัด ภายในวัด เช่น อำนวยความสะดวกแก่ผู้พิงมาทำบุญที่วัดให้ เหมาะสมและวัดต้องสะอาด สะดวก สบาย ภายนอกวัด เช่น สงเคราะห์ช่วยเหลือชาวบ้านที่มีทุกข์ เท้าที่จะทำได้ไม่อยู่นิ่งดูตาย^{๓๑}

งานสังคมสงเคราะห์ควรมีหลักการใหญ่ ๆ ว่า สงเคราะห์ เพื่อให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ คือทำให้เขารู้และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จะเป็นการสงเคราะห์ที่มีผลยืน ยาวและส่งผลจริง การสงเคราะห์อย่างเดียวมีแต่จะทำให้คนอ่อนแอ สงเคราะห์ด้วยวัดถูกมากไป ก็ทำให้ ความฉลาดลดลง จะต้องสงเคราะห์ให้เขาฉลาดขึ้น ให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ชีวิตเป็นอย่างไร เกิดมา ทำไม จะต้องทำอะไร จะต้องให้เขาหาวิธีในการช่วยเหลือตนเองก่อน ในการสงเคราะห์นั้น ไม่ จำเป็นต้องเป็นการให้การช่วยเหลืออะไรเสมอไป สิ่งใดเป็นการกระทำที่ดีขึ้นก็เป็นการสงเคราะห์ ทั้งนั้น แม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่เป็นที่พอใจแก่ผู้ถูกสงเคราะห์ก็ตาม สิ่งนั้นก็ยังคงเป็นการสงเคราะห์อยู่นั่นเอง ในทางพระพุทธศาสนา แม้พระพุทธเจ้าเอง พระองค์ก็ทรงสงเคราะห์ ภิภุชด้วยการชี้โทษ ตักเตือนใน เรื่องต่าง ๆ และการที่การสงเคราะห์นั้นช่วยเหลือในทางถูกอกถูกใจอย่างเดียว สิ่งนั้นอาจจะเป็นการ ทำลายสังคมขึ้นมาก็ได้^{๓๒}

^{๓๑} พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ พุสฺสธมฺโม), สารภาค ๑๕, (กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี, ๒๕๔๘), หน้า ๒๕.

^{๓๒} พุทธศาสนิกฯ, บรมธรรมภาคต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมทานมูลนิธิฯ, ๒๕๒๕), หน้า ๑๒๘.

ดังนั้นการสังคmsgเคราะห์ ควรสงเคราะห์สิ่งต่อไปนี้^{๓๓}

๑. ควรสงเคราะห์ทางด้านจิตใจให้มีสติปัญญา รู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
๒. ควรสงเคราะห์ทางด้านศีลธรรมในการประกอบอาชีพและใช้ชีวิต
๓. ควรสงเคราะห์ให้มนุษย์มีความสว่างทางจิตวิญญาณ
๔. ควรสงเคราะห์ให้รู้จักการกินอยู่อย่างพอดี
๕. ควรสงเคราะห์ในการให้ธรรมมากกว่าให้วัตถุสิ่งของ
๖. ควรสงเคราะห์ให้เขามีความเข้มแข็งในการหาทางช่วยเหลือตนเองก่อน

เพราะเหตุนี้การสังคmsgเคราะห์ เป็นงานที่การยึดเหนี่ยวจิตใจ ประสานหมู่ชนไว้ให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือการให้สังคmsgเกาะกุมคumsกันอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แตก ไม่กระจัดกระจาย ดังนั้นความมุ่งหมายของสังคmsgเคราะห์ จึงไม่ใช่เป็นเพียงเอาอะไรไปให้เขา ไม่ใช่เอาบริการไปให้ เอาทรัพย์สินเงินทองไปให้แต่หมายถึงการทำให้สังคmsgรวมใจกัน ผนึกยึดเหนี่ยวกันไว้ได้ การสังคmsgเคราะห์เป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เพื่อให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงวางหลักแห่งการสงเคราะห์ไว้ สามารถนำไปใช้งานสังคmsgเคราะห์ได้เป็นอย่างดีในขณะเดียวกัน ก็ได้กล่าวเชิงสรุปไว้ว่าการสงเคราะห์สังคmsg ถ้าแปลให้ดีให้ลึกกว่านั้นก็มีความหมายทางธรรม สงเคราะห์ คำบาลีเป็นสงคห แปลว่า ประมวล รวบรวม จับมารวมเข้าด้วยกัน ยึดเหนี่ยวใจให้รวมกันเป็นหนึ่ง ผูกใจกันไว้สงคห ที่แปลว่า ยึดเข้าไว้ด้วยกัน นั้นหมายถึง ยึดในแง่นามธรรมและยึดในแง่รูปธรรม ทางนามธรรมคือ ยึดเหนี่ยวผูกใจไว้ให้รวมกันไว้เป็นหนึ่ง ส่วนทางรูปธรรม คือ ให้คนมารวมตัวกัน ประสานเข้าด้วยกัน^{๓๔}

ได้มีการสรุปถึงวิธีการปฏิบัติงานสังคmsgเคราะห์ ไว้ดังนี้

๑. การสังคmsgเคราะห์เฉพาะราย เป็นวิธีการปฏิบัติงานรายบุคคล เดิมการทำงานนี้มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การช่วยเหลือบุคคลแต่ละรายโดยตรง ต่อมาได้มีการขยายขอบเขตการทำงานที่ครอบคลุมกลุ่มบุคคลและครอบครัวด้วย
๒. การสังคmsgเคราะห์กลุ่มชน เป็นวิธีการปฏิบัติงานสังคmsgเคราะห์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคmsg การให้ความช่วยเหลือโดยใช้กระบวนการกลุ่ม จึงเป็นการทำให้บุคคลได้รับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาศักยภาพ ด้วยกิจกรรมและอิทธิพลกลุ่ม

^{๓๓} พุทธทาสภิกขุ, การสังคmsgเคราะห์ส่วนที่ยังขาดอยู่, (นนทบุรี : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๕.

^{๓๔} พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒), หน้า ๗๒.

๓. การจัดระเบียบชุมชน หรือการสังคมสงเคราะห์ชุมชน เป็นการปฏิบัติงานในระดับชุมชน เนื่องจากบุคคล ครอบครัว กลุ่ม มีความเชื่อมโยงกับชุมชนจนแยกไม่ออก ปัญหาหลายด้านหลายประการเป็นสิ่งที่ต้องมีการดำเนินการจัดการในระดับชุมชนจึงจะสัมฤทธิ์ผล ซึ่งการจัดระเบียบชุมชนเป็นกระบวนการระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนที่พยายามทำให้เกิดความตระหนักในปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน และชุมชนได้ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่มีผลกระทบต่อทุกข์สุขของชุมชนส่วนรวม

๔. การบริหารงานสังคมสงเคราะห์ เป็นกระบวนการที่ถ่ายทอดทรัพยากรชุมชนไปสู่โปรแกรมการให้บริการต่าง ๆ ภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มุ่งให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น

๕. การวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อให้การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์มีหลักเกณฑ์และมีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยนักสังคมสงเคราะห์จะเกี่ยวข้องกับการวิจัยใน ๓ ลักษณะ คือ

๕.๑ เป็นผู้ใช้งานวิจัย

๕.๒ เป็นผู้เผยแพร่งานวิจัย

๕.๓ เป็นผู้ร่วมสร้างงานวิจัย

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ในการดำเนินงานศูนยอบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัด สถาบันสงฆ์นับเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคมที่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ โดยที่คนในสังคมเห็นว่า พระสงฆ์จะสามารถดำเนินการในเรื่องนี้ได้โดยไม่เป็นการขัดกับหลักธรรมวินัยเป็นการช่วยเหลือสังคมให้ประชาชนเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อพระสงฆ์ อีกทั้งเป็นการจรรโลงพระพุทธศาสนาด้วย ดังนั้น พระสงฆ์จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนยอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยการจัดตั้งและ สนับสนุนการดำเนินงานศูนยอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขึ้นอย่างเปิดเผย โดยอาศัยความร่วมมือจากคนในชุมชนและท้องถิ่นเป็นหลัก^{๓๔}

สรุปได้ว่า การสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของพระสงฆ์ ในด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสุขสงเคราะห์ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เพราะพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย การสังคมสงเคราะห์ เป็นงานที่การยึดเหนี่ยวจิตใจ ประสานหมู่ชนไว้ให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือการให้สังคมเกาะกุมคุ่มกันอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แตก ไม่กระจัดกระจาย

ลักษณะการสาธารณสุขสงเคราะห์มี ๔ ลักษณะ คือ การดำเนินกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูล การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ และการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

^{๓๔} บรรจง สุวรรณศรี, “บทบาทของพระสงฆ์ในการดำเนินงานศูนยอบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัดเลย”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๔๖).

ตารางที่ ๒.๔ แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญของการสาธารณสุขสงเคราะห์และการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
<p>บุญศรี พานะจิตต์ และคณะ, (๒๕๔๕, หน้า ๒๕)</p>	<p>ความสำคัญของการกิจด้านนี้ว่าการสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของพระสงฆ์ ในด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสุขสงเคราะห์ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เพราะพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย</p> <p>ลักษณะการสาธารณสุขสงเคราะห์มี ๔ ลักษณะดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การดำเนินกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป
<p>พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสรโม), (๒๕๔๘, หน้า ๒๕)</p>	<p>การสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นงานในส่วนที่ไม่ว่าจะเป็น การก่อสร้างถนน ทำสะพาน ศาลาพักร้อน งานพวกนี้จะมี อดบต. เข้ามาทำหน้าที่ให้สังคม ส่วนที่คณะสงฆ์จะช่วยสังคมได้ เช่นการช่วยเหลือผู้ยากไร้เพราะถูกไฟไหม้บ้าน คือการจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยหรือการจัดการให้ฟรีในพิธีงานศพ ไม่เก็บค่าน้ำค่าไฟ ไม่เก็บค่าเจ้าพนักงาน หากเขามีศรัทธาก็จะทำบุญมาตามกำลังศรัทธาของเขาได้ ในส่วนนี้ก็จะช่วยบรรเทาทุกข์ให้กับชาวบ้านที่เป็นพุทธศาสนิกชนได้</p>
<p>พุทธทาสภิกขุ, (๒๕๒๕, หน้า ๑๒๘)</p>	<p>งานสังคมสงเคราะห์ควรจะมีหลักการใหญ่ ๆ ว่า สงเคราะห์เพื่อให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือสามารถช่วยตนเองได้ คือทำให้เขารู้และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จะเป็นการสงเคราะห์ที่มีผลยืนยาวและส่งผลจริง</p>

ตารางที่ ๒.๔ แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญของการสาธารณสุขสงเคราะห์และการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พุทธทาสภิกขุ, (๒๕๓๗, หน้า ๕)	การสังคมสงเคราะห์ ควรสงเคราะห์สิ่งต่อไปนี้ ^{๓๖} ๑. ควรสงเคราะห์ทางด้านจิตใจให้มีสติปัญญา รู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ๒. ควรสงเคราะห์ทางด้านศีลธรรมในการประกอบอาชีพและใช้ชีวิต ๓. ควรสงเคราะห์ให้มนุษย์มีความสว่างทางจิตวิญญาณ ๔. ควรสงเคราะห์ให้รู้จักการกินอยู่อย่างพอดี ๕. ควรสงเคราะห์ในการให้ธรรมมากกว่าให้วัตถุสิ่งของ ๖. ควรสงเคราะห์ให้เขามีความเข้มแข็งในการหาทางช่วยเหลือตนเองก่อน
พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), (๒๕๓๒, หน้า ๗๒)	การสังคมสงเคราะห์ เป็นงานที่การยึดเหนี่ยวจิตใจ ประสานหมู่ชนไว้ให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือการให้สังคมเกาะกุมคูกันอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แตก ไม่กระจัดกระจาย

๒.๒.๓ บทบาทด้านงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์

พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการสาธารณสุขสงเคราะห์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีได้จำกัดบทบาทอยู่เฉพาะในเรื่องการสั่งสอน ศาสนธรรมและการปฏิบัติธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงบทบาทช่วยเหลือประชาชน ในหลากหลายด้าน ดังนี้

๑) ด้านศาสนธรรม คือการอบรมสั่งสอนประชาชนให้เป็นคนดีมี ศีลธรรม ร่วมกันทำบุญสร้างกุศลและรู้จักปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์และปัญหา ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของพระสงฆ์และจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๒) ด้านศาสนบุคคล พระสงฆ์เป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาและเป็นแบบอย่างของผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ พระสงฆ์จึงสามารถถ่ายทอดหลักธรรมและความรู้ต่าง ๆ แก่ประชาชน ทำให้มีความเข้าใจและสามารถนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและเลือกประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

^{๓๖} พุทธทาสภิกขุ, การสังคมสงเคราะห์ส่วนที่ยังขาดอยู่, (นนทบุรี : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๕.

๓) ด้านสังคมสงเคราะห์ คือการสงเคราะห์ด้านจิตใจ เช่น การให้ คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตโดยใช้พุทธธรรมเป็นแนวทาง และการสงเคราะห์ด้านกาย เช่น การให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียนต่างถิ่น หรือการให้คนยากจนได้เช่าที่ดินของวัดในราคาถูกเพื่อปลูกสร้างที่พักอาศัย ให้วัดเป็นบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้ไร้ที่พึ่ง เป็นต้น

๔) ด้านการพัฒนาสังคม พระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำชุมชนได้ให้วัดเป็นศูนย์กลางบริการสังคม เช่น เป็นที่สร้างโรงเรียนสำหรับเด็ก สร้างพิพิธภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นศูนย์เรียนรู้หรือพัฒนาอาชีพ หรือเป็นศูนย์กิจกรรมการดูแลสุขภาพ เป็นต้น

เมื่อพระสงฆ์ได้พบเห็นความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชน จึงได้เริ่มให้การช่วยเหลือด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงดูเด็กเล็กในวัด การอบรมเยาวชน รวมไปถึงการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจหรือความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เช่น โครงการฝึกอาชีพ ธนาคารข้าว ธนาคารโค-กระบือ สหกรณ์ร้านค้า บ้างก็สงเคราะห์ชาวบ้านด้านสุขภาพอนามัย เช่น ส่งเสริมการแพทย์พื้นบ้าน ยาสมุนไพร หรือบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด สิ่งเหล่านี้ทำให้สังคมไทยตระหนักว่าพระสงฆ์มีศักยภาพในการสงเคราะห์และพัฒนาสังคม แต่การทำงานของพระสงฆ์มักจะขาดกระบวนการทำงานร่วมกันในเชิงเครือข่าย ที่จะสนับสนุนและช่วยเหลือการทำงานซึ่งกันและกัน ดังนั้นเมื่อพระสงฆ์ประสบปัญหาด้านสุขภาพหรือมรณภาพไป กิจกรรมเพื่อสังคมที่ท่านดำเนินการร่วมกับชุมชนก็อาจจะต้องยุติลง บทบาทด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์จึงยังคงมีแนวโน้มที่ไม่ยั่งยืน^{๓๗}

วัดกับบ้าน หรือพระสงฆ์กับชาวบ้านนั้น ไม่ว่าจะครั้งสมัยพุทธกาล หรือสมัยปัจจุบันย่อม ต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเสมอ เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นสถาบันหลักเป็นสถาบันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่มีความผูกพันเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน และกับชุมชนมาเป็นระยะเวลายาวนานนับตั้งแต่เริ่มแรกของการมีวัดเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีพระมหาเถระ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการผู้ชำนาญการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สำคัญของวัดและคณะสงฆ์ในงานสาธารณสงเคราะห์ ไว้ดังนี้

การสังคมสงเคราะห์นั้น มีความหมายกว้างขวางมากเกินความถึงการดำเนินการทุกอย่าง ที่จะช่วยในการเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์หรือกลุ่มชนที่รวมกันเป็นสังคมเป็นชาติ และผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ให้มีความสุขทั้งทางกายและทางจิตใจ ให้ได้มีปัจจัยอันจะช่วยในการครองชีพ คือ อาหาร

^{๓๗} พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ, แนวคิดพุทธศาสนาเพื่อสังคม สังคหุระ และสาธารณสงเคราะห์ วิถีพุทธ, (นนทบุรี : นิตยธรรมการพิมพ์, ๒๕๖๒), หน้า ๑๔-๑๕.

เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ ได้รับการศึกษาอบรมตามควร ตลอดจนมีความรู้ที่จะนำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เพื่อความเรียบร้อยและความเป็นปึกแผ่นของสังคม^{๓๘}

กล่าวถึงความสำคัญของภารกิจด้านนี้ว่า การสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด อุบาสกอุบาสิกา ของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของวัด จะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือการสาธารณสุขสงเคราะห์จึง เป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสจะต้องดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะจัดได้^{๓๙}

มีความเห็นเป็นกลางคือ ได้มองรูปแบบการพัฒนา และบทบาทงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนออกเป็น ๒ ทาง คือ

๑. บทบาทหลักหรือบทบาทโดยตรงของพระสงฆ์ คือ การเป็นผู้นำชุมชนในทางจิตใจ เสริมศีลธรรมสติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชน เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่ง เป็นรากฐานความเจริญ ความสุข ของสังคม

๒. บทบาทรอง ในบางกรณีอาจมีบทบาทอื่นที่พระสงฆ์อาจจำเป็นและควรที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้ได้รับแรงศรัทธาจากชาวบ้าน อาจแนะนำประชาชนในท้องถิ่นให้เห็นลู่ทางในการพัฒนาด้านวัตถุที่เหมาะสม อาจเป็นผู้ประสานการรวมตัวกันของชาวบ้านในการพัฒนา และ อาจใช้วัดเป็นสถานที่รวมกลุ่มกันด้วย^{๔๐}

บทบาทความสำคัญของวัดและพระสงฆ์กับสังคม ไว้ดังนี้

๑. เป็นสถานที่ศึกษาสำหรับชาวบ้านในการส่งให้บุตรหลานมารับใช้พระ ได้รับการอบรมทางศีลธรรม และเล่าเรียนวิชาความรู้ต่าง ๆ ตามที่มีการสอนในสมัยนั้น รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของเยาวชนด้วย

๒. เป็นสถานสงเคราะห์บุตรหลานของชาวบ้านที่ยากจนให้ได้มาอาศัยเลี้ยงชีพ และอยู่ศึกษาเล่าเรียนด้วย ตลอดถึงผู้ใหญ่ที่ขัดสนมาขออาศัยวัดได้

๓. เป็นสถานพยาบาลที่แจกจ่ายพวกยารักษาผู้เจ็บป่วย

^{๓๘} สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน, พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.Thai Junior Encyclopedia Project> <http://kanchanapisek.or.th>. [๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗].

^{๓๙} พระราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต), สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิ โคมลคิมทอง, ๒๕๒๗), หน้า ๒๐๕.

^{๔๐} พระราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต), การพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๗), หน้า ๖๖.

๔. เป็นที่พักของคนเดินทาง
๕. เป็นสโมสรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ พักผ่อนหย่อนใจ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
- ด้วย
๖. เป็นสถานบันเทิงที่จัดงานเทศกาลและมหรสพต่าง ๆ สำหรับชาวบ้าน
๗. เป็นที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาชีวิตและความทุกข์ต่าง ๆ
๘. เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่รวบรวมศิลปกรรมของชาติ เสมือนพิพิธภัณฑ์ของโบราณ
๙. เป็นคลังวัสดุสำหรับเก็บของต่าง ๆ ที่ชาวบ้านจะได้มาขอยืมนำไปใช้ เมื่อมีงานพิธีต่าง ๆ ได้
๑๐. เป็นศูนย์กลางการปกครอง ที่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจะเรียกลูกบ้านมาประชุมกัน บอกแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ

๑๑. เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านพิธีกรรม อันเป็นเรื่องผูกพันกับชีวิตของทุกคนในทุกช่วงเวลาของชีวิต^{๔๑}

การสังคมนาถของพระสงฆ์ว่าวัด เป็นของชาวบ้าน การบำเพ็ญกุศลในโอกาสต่าง ๆ ทางวัดจะต้องอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ พร้อมให้คำแนะนำทั้งที่บ้านและที่วัด การทำบุญกุศลตามประเพณีชีวิตและสังคมของหมู่บ้าน ได้แก่ การเก็บศพ ตั้งศพ บำเพ็ญกุศล ฌาปนกิจศพและที่เก็บกระดูก เจ้าอาวาสเป็นผู้นำของฝ่ายสงฆ์ จะให้การช่วยเหลือ โดยเฉพาะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ที่อาวุโสในหมู่บ้านหรือตำบลที่เป็นผู้นำชาวบ้าน จะขอความร่วมมือเจ้าอาวาสจัดงานรื่นเริงของหมู่บ้านในสถานที่ของวัดดีกว่าที่อื่น เพราะจะมีคนมาทำบุญ มาทำกิจกรรมประกอบความดี เว้นความชั่วและอบายมุขต่าง ๆ

พระสงฆ์ควรมีบทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ดังนี้

๑. เมื่อวัดมีที่ดินเหลือ ควรจัดตั้งโรงเรียน หรือสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ให้เป็นส่วนหนึ่งของวัด ไม่ควรกั้นเขตตัดขาดจากบ้าน วัด โรงเรียน ควรให้ความใกล้ชิดกับวัด อุบาสก อุบาสิกาที่ศรัทธาวัด ควรทำบุญบำเพ็ญกุศล สมาทานศีล ฟังเทศน์ที่วัดเป็นประจำ และทำหน้าที่บำรุงวัดร่วมกับประชาชนในชุมชนอื่น ๆ ด้วย

๒. พระสงฆ์ควรตั้งสุขศาลา สถานเอนามัย หรือโรงพยาบาล ภายในวัด หรือ ในเขตวัด

^{๔๑} พระราชวรมณี (ประยูรย์ ปรุฑโต), สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๒๓), หน้า ๒๐๕-๒๐๖.

๓. ควรสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน พิพิธภัณฑ์ในวัด อาจเกิดจากความร่วมมือจากทางวัดเอง หรือจากประชาชน ชาวบ้าน แม้แต่ทางราชการ จัดสร้างขึ้นให้วัดดูแลได้ อาจให้ใช้สถานที่แล้วมีพระภิกษุ สามเณร เป็นผู้ดูแลรักษา ให้บริการแก่ประชาชน

๔. ควรตั้งสภาตำบล ใช้เป็นที่ประชุมราษฎรของหน่วยราชการ ในกิจการด้านการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล ท้องถิ่น วัดอาจให้ใช้สถานที่ เช่น ศาลาการเปรียญ หรือบริเวณของวัดได้

๕. ควรสร้างบ่อน้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำประปาหมู่บ้าน น้ำใช้ในด้านเกษตร วัดอาจเป็นผู้ดำเนินงาน นอกจากนั้นให้ชาวบ้านช่วยกันดูแลรักษา โดยอาจแต่งตั้งคณะกรรมการและมีทางวัดเข้าไปช่วยดูแลด้วยอีกทาง

๖. กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หรือกิจการอื่น ๆ ของหมู่บ้าน ควรให้ใช้สถานที่วัด โดยเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุสามเณรช่วยดูแลให้ความสะดวกภายในขอบเขตความสามารถ ซึ่งต้องไม่ผิดพระธรรมวินัย ไม่ทำให้เสียสมณสาธูป เช่น การจัดตั้งธนาคารข้าว ธนาคารพืชพันธุ์ ธนาคารโคกระบือ กองทุน มูลนิธิ สหกรณ์ต่าง ๆ ศูนย์บริการสาธารณสุข ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์ประสานงานของประชาชนในกิจการต่าง ๆ

๗. กิจกรรมแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พระสงฆ์ควรจัดการชวนช่วยกัน โดยพระเป็นผู้นำให้ชาวบ้านได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีวัดเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ การเกิดภัยธรรมชาติต่าง ๆ^{๔๖}

ได้ให้ทัศนะว่า บทบาทหน้าที่ของวัด ในพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย พอสรุปได้ ดังนี้

๑. เป็นสถานที่ศึกษาสำหรับประชาชน
๒. เป็นสถานสงเคราะห์
๓. เป็นสถานที่สัปปายะ คือเป็นที่สบายกายสบายใจ
๔. เป็นสถานที่ดุจพิพิธภัณฑ์สถาน
๕. เป็นสถานที่ประเพณีกรรมทางศาสนา
๖. เป็นสถานที่จัดงานเทศกาลและแสดงมหรสพต่าง ๆ
๗. เป็นศูนย์กลางการบริการหรืองานปกครอง เช่น การเรียกประชุมเพื่อแจ้งกิจการหรือข่าวสาร
๘. เป็นสถานสวัสดิการ สงเคราะห์แก่คนยากจนและคนที่ไร้ที่พึ่งพิง
๙. เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม
๑๐. เป็นสถานที่แสดงความสามัคคี
๑๑. เป็นคลังพัสดุสำหรับเก็บของเครื่องใช้ส่วนรวม
๑๒. เป็นที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและเป็นที่ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้าน

^{๔๖} จตุรงค์ บุณยรัตนสุนทร, การสังคมสงเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี บทบาท และความสำคัญต่อสังคม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๔๔), หน้า ๙-๑๓.

๑๓. เป็นฌาปนสถาน

๑๔. เป็นสถานดำเนินกิจการทางการเมือง

๑๕. เป็นตลาดนัดและตลาดโต้รุ่ง^{๔๓}

บทบาทหน้าที่อันพึงประสงค์ของพระสงฆ์กับสังคมไทยในปัจจุบัน ว่า บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ที่สำคัญควรจะต้องมี คือ

๑. สั่งสอนธรรม อบรมศีลธรรมแก่ประชาชน

๒. กระทำตนเป็นแบบอย่างแห่งความดี

๓. ช่วยชาติประหยัดเศรษฐกิจตามพระวินัย

๔. ช่วยในด้านการศึกษาของชาติ

๕. สงเคราะห์จิตใจแก่ประชาชน

๖. เป็นผู้นำในการพัฒนาสังคม^{๔๔}

บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ต่อสังคมไทย มีดังนี้

๑. การให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลแก่ประชาชนตามประเพณี เกี่ยวกับชีวิต เช่น ในพิธีทำบุญเกี่ยวกับการเกิด การแต่งงาน การทำบุญอายุ เป็นต้น

๒. การให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาต่างท้องถิ่นที่มาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในเมือง การให้ที่พักอาศัยแก่บุคคลที่มารักษาไข้ เช่น อุบาสก อุบาสิกา หรือคนชรา ทูพพลภาพ การให้ที่ดินหรือให้เช่าที่ดินในราคาถูกแก่ประชาชนที่ขาดสนปลุกบ้านพักอาศัย

๓. การดูโชคชะตาราศี การประพรมน้ำพระพุทธมนต์ การให้ฤกษ์ยาม แม้บางกิจการ หรือที่พระภิกษุบางรูป ดำเนินการอยู่จะเป็นที่ติเตียน แต่ก็มีคนจำนวนมากไม่น้อยที่เลื่อมใสศรัทธา

๔. การให้ทางราชการหรือส่วนรวมใช้สถานที่ของวัด เช่น ศาลาการเปรียญ ลานวัด บริเวณวัด ประชุมราษฎร เป็นหน่วยเลือกตั้ง ทำกิจการบริการหรือสงเคราะห์ประชาชนด้านต่าง ๆ จัด งานรื่นเริง จัดงานหารายได้เพื่อสาธารณกุศล ตลอดจนการใช้ที่ดินของวัดสร้างสาธารณสถานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถานพยาบาล ห้องสมุด หรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

๕. การช่วยรักษาโรคภัยไข้เจ็บ การให้คำปรึกษาในหน้าที่การงาน การเป็นผู้นำในการก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่น

^{๔๓} คุณ โทชน์, พุทธศาสนากับชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๒๗.

^{๔๔} ชวนะ ภวภานันท์, “บทบาทอันพึงประสงค์ของพระสงฆ์กับสังคมไทยปัจจุบัน”, วารสารคฤศศาสตร์ปริทัศน์, เล่มที่ ๙๖ (ตุลาคม ๒๕๒๗) : ๕๑.

๖. การให้ที่พักพิงแก่ประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยและภัยธรรมชาติ การรวบรวม สิ่งของ ตลอดจนเงินทองจากผู้บริจาคไปให้แก่ผู้ประสบภัยต่างถิ่น^{๔๕}

สรุปได้ว่า บทบาทของคณะสงฆ์ที่มีต่อการสาธารณสงเคราะห์ ดังนี้

๑. บทบาทหลักคือการสงเคราะห์ด้านจิตใจ หรือการเป็นผู้นำชุมชนในทางจิตใจ เสริมศีลธรรมสติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชน เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่ง เป็นรากฐานความเจริญ ความสุข ของสังคม

๒. บทบาทรองคือการสงเคราะห์ด้านกาย ในการพัฒนาด้านวัตถุที่เหมาะสม เช่น การให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียนต่างถิ่น หรือการให้คนยากจนได้เช่าที่ดินของวัดในราคาถูกเพื่อปลูกสร้างที่พักอาศัย ให้วัดเป็นบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้ไร้ที่พึ่ง เป็นต้น

ตารางที่ ๒.๕ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทด้านงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ, (๒๕๖๒, หน้า ๑๔-๑๕)	พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการสาธารณสงเคราะห์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในหลากหลายด้าน ดังนี้ ๑) ด้านศาสนธรรม ๒) ด้านศาสนบุคคล ๓) ด้านสังคมสงเคราะห์ ๔) ด้านการพัฒนาสังคม เมื่อพระสงฆ์ได้พบเห็นความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชน จึงได้เริ่มให้การช่วยเหลือด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงดูเด็กเล็กในวัด รวมไปถึงการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจหรือความเป็นอยู่ของคนในชุมชน
สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน, (๒๕๕๗)	วัดกับบ้าน หรือพระสงฆ์กับชาวบ้านนั้น ไม่ว่าจะครั้งสมัยพุทธกาล หรือสมัยปัจจุบันย่อม ต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเสมอ เพราะวัดและพระสงฆ์ เป็นสถาบันหลักเป็น สถาบันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่มีความผูกพันเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน และกับชุมชนมาเป็นระยะเวลายาวนาน การสังคมสงเคราะห์นั้น มีความหมายถึงการดำเนินการทุกอย่าง ที่จะช่วยในการเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์หรือกลุ่มคนที่รวมกันเป็นสังคมเป็นชาติ และผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ให้มีความสุขทั้งทางกายและทางจิตใจ ให้ได้มีปัจจัยอันจะช่วยในการครองชีพ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ ได้รับการศึกษาอบรมตามควร

^{๔๕} ชำ เลือง วุฒิจันทร์, การพระศาสนาเพื่อความมั่นคงของชาติ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๖), หน้า ๓๙-๔๐.

ตารางที่ ๒.๕ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทด้านงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
<p>พระราชวรมนี (ประยูรย์ ปยุตโต), (๒๕๒๗, หน้า ๒๐๕)</p>	<p>การสาธารณสงเคราะห์เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด อุบาสกอุบาสิกา ของวัดหรือประชาชนทั่วไป พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือการสาธารณสงเคราะห์จึง เป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสจะต้องดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะจัดได้</p>
<p>พระราชวรมนี (ประยูรย์ ปยุตโต), (๒๕๒๗, หน้า ๖๖)</p>	<p>งานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนมี ๒ บทบาท</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. บทบาทหลักหรือบทบาทโดยตรงของพระสงฆ์ คือ การเป็นผู้นำชุมชนในทางจิตใจ เสริมศีลธรรมสติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชน ๒. บทบาทรอง ในบางกรณีอาจมีบทบาทอื่นที่พระสงฆ์อาจจำเป็นและควรที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้ได้รับแรงศรัทธาจากชาวบ้าน อาจจะแนะนำประชาชนในท้องถิ่นให้เห็นลู่ทางในการพัฒนาด้านวัตถุที่เหมาะสม
<p>พระราชวรมนี (ประยูรย์ ปยุตโต), (๒๕๒๗, หน้า ๒๐๕-๒๐๖)</p>	<p>บทบาทความสำคัญของวัดและพระสงฆ์กับสังคม ไว้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เป็นสถานที่ศึกษา ๒. เป็นสถานสงเคราะห์บุตรหลานของชาวบ้านที่ยากจน ๓. เป็นสถานพยาบาลที่แจกจ่ายพวกรักษาผู้เจ็บป่วย ๔. เป็นที่พักของคนเดินทาง ๕. เป็นสโมสรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ พักผ่อนหย่อนใจ ๖. เป็นสถานบันเทิงที่จัดงานเทศกาลและมหรสพต่าง ๆ ๗. เป็นที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ๘. เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม ๙. เป็นคลังวัสดุสำหรับเก็บของต่าง ๆ ๑๐. เป็นศูนย์กลางการปกครอง ที่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจะเรียกลูกบ้านมาประชุมกัน บอกแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ ๑๑. เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านพิธีกรรม อันเป็นเรื่องผูกพันกับชีวิตของทุกคนในทุกช่วงเวลาของชีวิต

ตารางที่ ๒.๕ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทด้านงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
<p>จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, (๒๕๔๔, หน้า ๙-๑๓)</p>	<p>พระสงฆ์ควรมีบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เมื่อวัดมีที่ดินเหลือ ควรจัดตั้งโรงเรียน หรือสถานการศึกษา ๒. พระสงฆ์ควรตั้งสุขศาลา สถานเอนามัย ภายในเขตวัด ๓. ควรสร้างห้องสมุดประจำหมู่บ้าน พิพิธภัณฑ์ในวัด ๔. ควรตั้งสภาตำบล ใช้เป็นที่ประชุมราษฎรของหน่วยราชการ ๕. ควรสร้างบ่อน้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำประปาหมู่บ้าน ๖. กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ๗. กิจกรรมแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่นภัยพิบัติ
<p>คุณ โทชน์, (๒๕๓๗, หน้า ๒๗)</p>	<p>บทบาทหน้าที่ของวัดที่มีต่อสังคมไทย พอสรุปได้ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เป็นสถานที่ศึกษาสำหรับประชาชน ๒. เป็นสถานสงเคราะห์ ๓. เป็นสถานที่สัปปายะ คือเป็นที่สบายกายสบายใจ ๔. เป็นสถานที่ดูจพิพิธภัณฑสถาน ๕. เป็นสถานที่ประเพณีกรรมทางศาสนา ๖. เป็นสถานที่จัดงานเทศกาลและแสดงมหรสพต่าง ๆ ๗. เป็นศูนย์กลางการบริการหรืองานปกครอง เช่น การเรียกประชุมเพื่อแจ้งกิจการหรือ ข่าวสาร ๘. เป็นสถานสวัสดิการ แก่คนยากจนและคนที่ไร้ที่พึ่งพิง ๙. เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม ๑๐. เป็นสถานที่แสดงความสามัคคี ๑๑. เป็นคลังพัสดุสำหรับเก็บของเครื่องใช้ส่วนรวม ๑๒. เป็นที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและเป็นที่ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้าน ๑๓. เป็น฼าปนสถาน ๑๔. เป็นสถานดำเนินกิจการทางการเมือง ๑๕. เป็นตลาดนัดและตลาดได้รุ่ง

ตารางที่ ๒.๕ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทด้านงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
<p>ชวนะ ภวกันันท์, (๒๕๒๗, หน้า ๕๑)</p>	<p>บทบาทหน้าที่อันพึงประสงค์ของพระสงฆ์กับสังคมไทยในปัจจุบัน ว่า บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ที่สำคัญควรจะต้องมีคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สั่งสอนธรรม อบรมศีลธรรมแก่ประชาชน ๒. กระทำตนเป็นแบบอย่างแห่งความดี ๓. ช่วยชาติประหยัดเศรษฐกิจตามพระวินัย ๔. ช่วยในด้านการศึกษาของชาติ ๕. สงเคราะห์จิตใจแก่ประชาชน ๖. เป็นผู้นำในการพัฒนาสังคม
<p>ชำเลื่อง วุฒิจันทร์, (๒๕๒๖, หน้า ๓๙-๔๐)</p>	<p>บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ต่อสังคมไทย มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลแก่ประชาชนตามประเพณี เกี่ยวกับชีวิต ๒. การให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาต่างท้องถิ่นที่มาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในเมือง การให้ที่พักอาศัยแก่บุคคลที่มารักษาศีล ๓. การดูโชคชะตาราศี การประพรมน้ำพระพุทธรูป การให้ฤกษ์ยาม ๔. การให้ทางราชการหรือส่วนรวมใช้สถานที่ของวัด ๕. การช่วยรักษาโรคภัยไข้เจ็บ การให้คำปรึกษาในหน้าที่การงาน การเป็นผู้นำใน การก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่น ๖. การให้ที่พักพิงแก่ประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยและภัยธรรมชาติ การรวบรวม สิ่งของ ตลอดจนเงินทองจากผู้บริจาคไปให้แก่ผู้ประสบภัยต่างถิ่น

๒.๓ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

บริบทเรื่องที่วิจัยประกอบด้วย ประวัติวัดพญูเชิงวรวิหาร และข้อมูลเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประวัติวัดพญูเชิงวรวิหาร

วัดพญูเชิง เป็นวัดที่มีประวัติอันยาวนาน ก่อสร้างก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา และไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าใครเป็นผู้สร้าง ตามหนังสือพงศาวดารเหนือกล่าวว่า พระเจ้าสามน้ำผึ้งเป็นผู้สร้าง และพระราชทานนามว่า วัดเจ้าพระนางเชิง[ต้องการอ้างอิง] และพระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์กล่าวไว้ว่า ได้สถาปนาพระพุทธรูปพุทธเจ้าปางแฉ่ง เมื่อปี พ.ศ. ๑๘๖๗ ซึ่งก่อนพระเจ้าอู่ทองจะสถาปนากรุงศรีอยุธยาถึง ๒๖ ปี^{๔๖}

พระพุทธรูปไตรรัตน์นายก หรือหลวงพ่อบ้างปาง เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ และใหญ่ที่สุดในพระนครศรีอยุธยา หน้าตักกว้าง ๒๐ เมตรเศษ สูง ๑๙ เมตร เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย เคยได้รับความเสียหายในสมัยเสียกรุง แต่ก็ได้รับการบูรณะซ่อมแซมมาโดยตลอด จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๙ ได้โปรดเกล้าให้บูรณะใหม่หมดทั้งองค์ และพระราชทานนามใหม่ว่า พระพุทธรูปไตรรัตน์นายก หรือที่รู้จักกันในหมู่พุทธศาสนิกชนชาวไทยเชื้อสายจีนว่า หลวงพ่อบ้างปาง[ต้องการอ้างอิง] คำว่า พนางเชิง มีความหมายว่า นิ่งขัดสมาธิ ฉะนั้น คำว่า วัดพญูเชิง (วัดพระนางเชิง หรือ วัดพระเจ้าพนางเชิง) จึงหมายถึงวัดแห่งพระพุทธรูปนั่งปางมารวิชัยคือ หลวงพ่อบ้าง หรือ พระพุทธรูปไตรรัตน์นายก นั้นเอง หรืออาจสืบเนื่องมาจากตำนานเรื่องพระนางสร้อยดอกหมาก คือ เมื่อพระนางสร้อยดอกหมากกลั่นใจตายนั้น พระนางคั่งนั่งขัดสมาธิ เพราะชาวจีนนิยมนั่งขัดสมาธิมากกว่านั่งพับเพียบจึงนำมาใช้เรียกชื่อวัด บางคนก็เรียกว่า วัดพระนางเอาเชิง ตามสาเหตุที่ทำให้พระนางถึงแก่ชีวิต ฉะนั้น ถ้าเรียกนามวัดตามความหมายของคำว่า วัดพญูเชิง ก็ย่อมหมายความว่าวัดที่มีพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิ คือหลวงพ่อบ้าง (อ้างอิงจากประวัติวัดพญูเชิงข้อมูลของทางวัดในปัจจุบัน)

งานสาธารณสงเคราะห์วัดพญูเชิงวรวิหาร

งานด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารประกอบด้วย (๑) การมอบเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ในทุกอำเภอ ทั่วทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการไปมอบให้ถึงบ้านของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน (๒) การจัดตั้งโรงทานเคลื่อนที่ นำอาหารปรุงสำเร็จแจกจ่ายให้กับประชาชนในชุมชนต่างๆ (๓) การมอบหน้ากากอนามัยและเวชภัณฑ์ป้องกันโรคระบาดให้แก่ส่วนราชการและประชาชน (๔) การมอบเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับ

^{๔๖} พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์, (สำนักงานพิมพ์คลังวิทยา, พ.ศ. ๒๕๑๐.). (อัดสำเนา)

ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนและได้รับการช่วยเหลือไม่เพียงพอกจากส่วนราชการ (๕) การปลูกผักสวนครัวแจกจ่ายให้กับประชาชนนำไปประกอบอาหารเพื่อช่วยลดภาระค่าครองชีพ โดยการดำเนินการนั้น ได้ประสานงานร่วมกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสำรวจและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับความเดือดร้อน ในการที่จะให้การช่วยเหลือ โดยมี การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือ ผ่านทางสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการแจ้งข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบและเป็นผู้พิจารณาผู้ที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ

พระดำริของสมเด็จพระสังฆราชเรื่องการตั้งโรงงาน

ด้วยเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด-๑๙ ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างกว้างขวาง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และฐานะทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความยากลำบากในหมู่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย หรือตกอยู่ในภาวะที่ต้องปรับรูปแบบการดำรงชีวิตอย่างกะทันหัน พร้อมทั้งทรงพระดำริว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนคู่กับสังคมไทยมานับแต่โบราณตราบนานปัจจุบัน วัดไม่เพียงแต่เป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร แต่ยังเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย จึงสมควรที่จะให้วัดที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะอนุเคราะห์ประชาชนผู้ประสบความยากลำบาก ดำเนินภารกิจตามบทบาทหน้าที่ที่ดำรงอยู่นับแต่อดีตกาล การนี้ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช มีพระบัญชาโปรดให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พิจารณาสั่งการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ประสานงานกับวัดที่วราชอาณาจักรซึ่งมีศักยภาพเพียงพอ จัดตั้งโรงงาน ช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด ทั้งนี้ มิใช่การบังคับ แต่เป็นการกำหนดแนวทางประสานความร่วมมือ โดยให้คำนึงถึงความพร้อมของแต่ละวัด ประกอบกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ นอกจากนี้ ขอให้ประสานภารกิจร่วมกับหน่วยงานและบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขซึ่งมีประจำอยู่ในแต่ละพื้นที่ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงงาน และการแจกจ่าย ให้เป็นไปตามหลักสุขอนามัย โดยต้องไม่มีการจัดพิธีการ พิธีกรรม กิจกรรม หรือการบริหารจัดการใด ๆ ที่ต้องให้บุคคลจำนวนมาก มารวมตัวกัน กับทั้งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง มาตรการ และคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด^{๔๗}

^{๔๗} สมเด็จพระมหาวีรวงศ์, “ประธานพระดำริให้วัดจัดตั้งโรงงานช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด”, สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม, [ประกาศ]. เลขที่ สสร. ๑๔๖/๒๕๖๓. (๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓).

โครงการปลูกผักสวนครัวนำสุข วิธีพอเพียง

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ส่งผลกระทบต่อให้ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน ต้องปฏิบัติตามมาตรการการเฝ้าระวังและควบคุมการแพร่ระบาด การป้องกัน และการรักษาโรค นำไปสู่ความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องของเครื่องอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ซึ่งในสถานการณ์ดังกล่าว สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้มีพระดำริให้วัดที่มีศักยภาพจัดตั้งโรงงานและมอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้ประสานงาน ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน ทั่วประเทศมีวัดที่มีศักยภาพจัดตั้งโรงงาน ทั้งในกรุงเทพมหานคร และในส่วนภูมิภาค จำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๐๕ วัด นั้น

การนี้ วัดและคณะสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ประกอบกับในสถานการณ์ความยากลำบากที่ประชาชนต้องเผชิญอยู่ ณ ขณะนี้ หลายวัดได้บูรณาการระหว่างโรงงานตามพระดำริของสมเด็จพระสังฆราช กับศาสตร์พระราช “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางสำคัญที่สามารถนำมาปฏิบัติบนทางสายกลาง ให้เกิดความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยความรู้ รอบคอบ และความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยเพื่อเป็นการต่อยอดการดำเนินการศูนย์ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบฯ (โรงงาน) ตามพระดำริของ สมเด็จพระสังฆราช สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรเสนอแนวคิดการทำ “สวนครัวนำสุขพอเพียงเพื่อความเพียงพอ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” โดยส่งเสริมให้วัดต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ เชิญชวนให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบว่างงาน หรือยังไม่ได้กลับไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการต่าง ๆ โดยดำเนินการตาม วิธีพุทธ วิธีเกษตร ปลูกผักสวนครัวในพื้นที่วัดนั้น ๆ และนำไปปรุงเป็นอาหาร ส่วนที่เหลือจากการปรุงอาหารในครัวเรือนแล้ว สามารถนำไปจำหน่ายคืนให้วัด เพื่อนำไปประกอบอาหารช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบต่อไป^{๔๘}

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัย ประกอบด้วย ๒ หัวข้อ คือ การบริหารจัดการและการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ดังนี้

^{๔๘}สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม, มติมหาเถรสมาคม ที่ ๒๔๙/๒๕๖๓ เรื่อง สวนครัวนำสุขพอเพียงเพื่อเพียงพอ ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓)

๒.๔.๑ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรคณะสงฆ์ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ มีรายละเอียดต่อไปนี้

พระครูวิลาศกาญจนธรรม (เล็ก สุขุมมปณฺโญ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่น ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔” ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ด้านสถานที่ มีความพร้อมและพอเพียงต่อการจัดการปฏิบัติธรรม ด้านบุคลากร มีพระวิปัสสนาจารย์พอเพียงต่อการสอนธรรมนำปฏิบัติ และสามารถขอบุคลากรมาเพิ่มเติมได้ ด้านงบประมาณ แทบทุกสำนักสามารถอยู่ได้ด้วยเงินบริจาค ด้านการบริหารจัดการ มีการนำเอารูปแบบการจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการบริหารสำนัก

๒. การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ให้เป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่นนั้น นอกจากได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแล้ว ส่วนใหญ่มีความโดดเด่นเกินมาตรฐาน ได้แก่ มีสถานที่ใหญ่โตกว้างขวาง สวยงาม เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม มีเจ้าสำนักที่มีชื่อเสียงเป็นที่ศรัทธาของประชาชน มีคณะทำงานที่เข้มแข็ง รุ่งาน ได้รับงบประมาณจากการบริจาคอย่างพอเพียงต่อการจัดปฏิบัติธรรมหรือได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากทางราชการ ตลอดจนมีกองทุนหรือมูลนิธิรองรับ มีการนำเอาระบบการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้งาน เป็นต้น

๓. รูปแบบการจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่นในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ นั้น ด้านสถานที่ ได้รับการพัฒนาให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม เหมาะสมกับการปฏิบัติธรรมด้านบุคลากร เจ้าสำนักเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นที่น่าเคารพเลื่อมใส มีพระวิปัสสนาจารย์ที่มีความสามารถในการสอนธรรมนำปฏิบัติ สามารถตอบปัญหาข้อข้องใจได้อย่างชัดเจน มีคณะทำงานแบ่งฝ่ายกันรับผิดชอบอย่างชัดเจน ด้านงบประมาณ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการ มีกองทุนหรือมูลนิธิของวัด และรับบริจาคตามศรัทธา ด้านการบริหารจัดการ มีการนำเอาระบบการจัดการสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการสำนัก มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ตามสื่อต่าง ๆ อย่างทั่วถึง^{๔๙}

^{๔๙} พระครูวิลาศกาญจนธรรม (เล็ก สุขุมมปณฺโญ), “รูปแบบการจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำ จังหวัดดีเด่น ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔”, *วิทยานินพนธ์พุทธศาสนตรุษษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

พระมหากังवाल ธีรธมโม (ศรชัย) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด” ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ที่เป็นมาตรฐาน คือ ๑) เจ้าสำนักมีวิสัยทัศน์ มีการชวนชวนศึกษาดูงานของสำนักที่มีมาตรฐานนำมาปรับปรุงสำนักตนเอง เจ้าสำนักรู้จักกำหนดวัตถุประสงค์ รู้จักริเริ่มโครงการที่เป็นแก่นสารประโยชน์ รู้จักวางแผนโครงการเพื่อปฏิบัติงานจัดที่พัก อาคารปฏิบัติธรรม ให้มีความสะอาดพร้อมใช้งานได้ ๒) ด้านบุคลากร รู้จักแบ่งงานและการมอบหมายอำนาจหน้าที่การงาน รู้จักประสานความสามัคคีและประสานประโยชน์ร่วมกัน รู้จักปกครองบังคับบัญชา รู้จักติดตามและประเมินผลงานพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองและบุคลากรให้มีภาวะความเป็นผู้นำ จัดการศึกษาทั้งด้านปริยัติควบคู่กับการปฏิบัติ หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ๓) ด้านการบริหารจัดการภายในสำนัก จัดทำบัญชี รายรับ - จ่าย ให้เป็นระบบ โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้บัญชีการเงินของสำนักปฏิบัติธรรมควรแยกจากบัญชีวัด จัดทำสถิติผู้เข้ารับการปฏิบัติธรรม มีการตั้งทุนเพื่อการเผยแพร่ของสำนักปฏิบัติธรรม ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านทางสื่อ เช่น แผ่นป้าย แผ่นพับวิทยุชุมชน ทางอินเทอร์เน็ต เช่น Line และ Facebook เป็นต้น จัดทำ_สื่อการปฏิบัติธรรม เช่น แผ่นซีดี ดีวีดี หนังสือสวดมนต์ และหนังสือคู่มือการปฏิบัติ พระกัมมัฏฐาน^{๕๐}

พระมหาสุทิน สุทินโน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม” ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๑ มีการบริหารงานตามหน้าที่การบริหาร POLC มีการวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดการองค์การ มีการนำและมีการตรวจสอบโดยมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีหลักอปริหานิยธรรมและนวัตกรรมในการบริหารซึ่งเป็นไปตามสภาพและบริบทของสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีข้อตกลงร่วมกันและการรวมตัวกันภายใต้การบริหารจัดการแบบกลุ่มโรงเรียน เพื่อประสานความร่วมมือด้านการบริหารความรู้วิชาการ สามารถที่จะพัฒนาความร่วมมือและความสัมพันธ์ไปสู่ระดับเครือข่ายที่มีการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานวิชาการ ๕ ด้านอย่างเป็นระบบได้ ๒) หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑ ได้แก่ อปริหานิยธรรม ๗ มีการบูรณาการหลักอปริหานิยธรรมเข้าไปในทุกขั้นตอนกระบวนการของการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ก่อให้เกิดการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธ เป็นเครือข่ายมีชีวิต

^{๕๐} พระมหากังवाल ธีรธมโม (ศรชัย), “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

มีการรวมตัวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สักตเอาส่วนดีหรือจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน ๓) รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑ เป็นรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีการบูรณาการหลักอปริหานิยธรรม อันเป็นหลักธรรมที่สร้างความสามัคคีของบุคคล^{๕๑}

พระครูศรีรัตนธรรมนิเทศ (ปกานนท์ พิลานันท์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทยเชิงพุทธ” ผลวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการ การสอนกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในอังกฤษทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านวิทยากร และด้านบริหารจัดการที่ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ และการบริหารจัดการยังขาดสภาพคล่องตัว เนื่องจากไม่มีทุนสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงานขาดแคลนพระธรรมทูตที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการสอนวิปัสสนากัมมัฏฐานและด้านภาษาอีกทั้งมีกฎหมายควบคุมการเข้าประเทศอังกฤษที่มีผลกระทบต่อการเข้าไปพำนักในประเทศไทยส่วนรูปแบบที่ควรพัฒนา คือ ด้านสถานที่ ควรมีการจัดให้มีความเป็นสัปปายะ สำหรับจัดกิจกรรมการสอนกัมมัฏฐานให้เพียงพอ และให้มีความอบอุ่นเพียงพอ ด้านวิทยากร ควรมีความรู้ดี ควรประพฤติดี และมีความสามารถนำหลักพระธรรมมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ด้านการบริหารจัดการ ได้มีการวางแผนงานระยะสั้นและระยะยาว ควรมีรูปแบบการบริหารที่ชัดเจน รวมทั้งควรมีคู่มือการสอนกัมมัฏฐานและอุปกรณ์ในการเผยแผ่^{๕๒}

วราภส ประสมสุข และนิพนธ์ กิณางค์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารการศึกษาที่ครอบคลุมถึง ๓ หลัก คือ หลักการครองตน หลักการครองคน หลักการครองงาน และเพื่อเสนอหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม วิธีการศึกษาวิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพัฒนา ใช้เทคนิควิเคราะห์เอกสารการสัมภาษณ์และเทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษา มีจำนวน ๒๑ หลักธรรม แยกตามหลักการครองตนการครองคน และการครองงาน ได้ดังนี้ การครองตน สอดคล้องกับ ๑๙ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมคัมครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมีอุปการะมาก ๒ กุศลมูล ๓ สันโดษ ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ขรवासธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ อธิษฐานธรรม ๔ เบญจธรรม

^{๕๑} พระมหาสุทิน สุทิน, “การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๕๒} พระครูศรีรัตนธรรมนิเทศ (ปกานนท์ พิลานันท์), “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติ กัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทยเชิงพุทธ”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

พละ ๕ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สัปปริสธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรมการครองคน สอดคล้องกับ ๑๕ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมคัมภีร์โลก ๒ ธรรมทำ ให้งาม ๒ กุศลมูล ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ขรวาสาธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ กัลยาณมิตร ธรรม ๗ สัปปริสธรรม ๗ อปรีหานิยธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรม การครองงาน สอดคล้องกับ ๑๐ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมี อนุภาระมาก ๒ สุจริต ๓ อิทธิบาท ๔ พละ ๕ ขรวาสาธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และสัปปริส ธรรม ๗ นอกจากนี้ยังพบว่า มีจำนวน ๗ หลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษา ด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ สุจริต ๓ ขรวาสาธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และสัปปริสธรรม ๗^{๕๓}

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กรคือการบริหารจัดการ การบริหารจัดการทรัพยากรของ องค์กรที่อยู่อย่างจำกัด ทั้งทรัพยากรมนุษย์ เงิน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้น ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด การบริหารที่ดีก็จะนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานที่ดี ผู้บริหาร จำเป็นต้องอาศัยทั้งประสบการณ์ในการทำงาน และการตัดสินใจที่ถูกต้อง

ตารางที่ ๒.๖ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระครูวิลาสกาญจนธรรม (เล็ก สุขุมมปัญญา), (๒๕๕๗)	๑. สภาพทั่วไปของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ด้านการบริหารจัดการ มีการนำเอารูปแบบการจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการบริหารสำนัก ๒. การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แล้ว ส่วนใหญ่มีความโดดเด่นเกินมาตรฐาน ๓. รูปแบบการจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่นในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔ นั้น ด้านสถานที่ ได้รับการพัฒนาให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม เหมาะสมกับการปฏิบัติธรรมด้านบุคลากร

^{๕๓} วรภาส ประสมสุขและนิพนธ์ กินาวงศ์, “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธ”, วารสารศึกษาศาสตร์, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (พฤศจิกายน ๒๕๔๙ – มีนาคม ๒๕๕๐) : ๖๓-๘๔.

ตารางที่ ๒.๖ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>พระมหากังวาล อีธรรมโม (ศรชัย), (๒๕๕๗)</p> <p>พระมหาสุทิน สุทินโน, (๒๕๕๖)</p>	<p>รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ในเขต การปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๑๕ ที่เป็นมาตรฐาน คือ ๑) เจ้าสำนักมี วิสัยทัศน์ ๒) ด้านบุคลากร ๓) ด้านการบริหารจัดการภายในสำนัก</p> <p>ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่ม โรงเรียนพระปริยัติธรรม” ผลการวิจัยพบว่า</p> <p>๑) มีการบริหารงานตามหน้าที่การบริหาร POLC มีการวางแผน ยุทธศาสตร์ การจัดองค์การ มีการนำและมีการตรวจสอบโดยมีการ ประยุกต์ใช้ทฤษฎีหลักอปริหานิยธรรมและนวัตกรรมในการบริหาร</p> <p>๒) หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑ ได้แก่ อปริหานิยธรรม ๗ มีการบูรณาการหลักอปริหานิยธรรมเข้าไปในทุก ขั้นตอนกระบวนการของการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการบริหาร จัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สมัญศึกษา ก่อให้เกิดการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธ เป็น เครือข่ายมีชีวิต มีการรวมตัวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สกัดเอาส่วน ดีหรือจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน</p> <p>๓) รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑ เป็นรูปแบบการบริหาร จัดการเครือข่ายที่มีการบูรณาการหลักอปริหานิยธรรม อันเป็น หลักธรรมที่สร้างความสามัคคีของบุคคล</p>
<p>พระครูศรีรัตนธรรมนิเทศ (ปกานนท์ พิลาพันธ์), (๒๕๕๖)</p>	<p>สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการ การสอนกัมมัฏฐานของผู้นำชาว พุทธในอังกฤษทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านวิทยากร และด้าน บริหารจัดการที่ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ และการบริหารจัดการ ยังขาดสภาพคล่องตัว เนื่องจากไม่มีทุนสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ</p>

ตารางที่ ๒.๖ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
วราภัส ประสมสุข และ นิพนธ์ กีนาวงศ์, (๒๕๕๐, หน้า ๖๓-๘๔)	หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษา มีจำนวน ๒๑ หลักธรรม แยกตามหลักการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้ดังนี้ การครองตน สอดคล้องกับ ๑๙ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณ มิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมคัมภีร์ครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรม มีอุปการะมาก ๒ กุศลมูล ๓ สันโดษ ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ขรราวาส ธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ อธิษฐานธรรม ๔ เบญจธรรม พละ ๕ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สปัปฐพีธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และ ทศพิธราชธรรมการครองคน สอดคล้องกับ ๑๕ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมคัมภีร์ครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ กุศลมูล ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ขรราวาสธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สปัปฐพีธรรม ๗ อปริหานิยธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรม การครองงาน สอดคล้องกับ ๑๐ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมีอุปการะมาก ๒ สุจริต ๓ อิทธิบาท ๔ พละ ๕ ขรราวาสธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และสปัปฐพี ธรรม ๗ นอกจากนี้ยังพบว่า มีจำนวน ๗ หลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษา ด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ สุจริต ๓ ขรราวาสธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และ สปัปฐพีธรรม ๗

๒.๔.๒ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะ
สงฆ์ในประเทศไทยมีรายละเอียดต่อไปนี้

ประทุม อังกูรโรหิต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สถาบันทางพระพุทธศาสนากับงานสังคม
สงเคราะห์”, ผลการศึกษาพบว่า

๑. พระภิกษุสงฆ์ นักวิชาการและบุคคลทั่วไปสนับสนุนการทำงาน สังคมสงเคราะห์ของ
สถาบันทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากสอดคล้องกับหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และเป็นการทำ
เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งที่สวัสดิการ ของรัฐยังเข้าไปไม่ถึง

๒. วัดทั้งห้าวัด และเสถียรธรรมสถานมีจุดอ่อนจุดแข็งที่แตกต่างกัน แต่เผชิญปัญหา และอุปสรรคที่คล้ายคลึงกัน เช่น ด้านเงินทุนและบุคลากร ขณะที่เสถียรธรรมสถานได้รับความร่วมมือจากชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในระดับที่น่าพึงพอใจ ชาวบ้าน มักมีทัศนคติว่างานสังคมสงเคราะห์ที่วัดทั้งหลายทำมิใช่ “กิจของสงฆ์”

๓. การแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพน่าจะเป็นการทำงานเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ โดยการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับรัฐและชุมชนรวมทั้งองค์กรเอกชน และใช้สื่อช่วยในการเผยแพร่ กิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น ที่สำคัญคือการสร้างความสมดุลระหว่างการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์กับการเผยแพร่ธรรม นอกจากนั้นพระสงฆ์ต้องมีความระมัดระวังด้านความประพฤติให้อยู่ในกรอบของพระวินัยและจารีตประเพณีในขณะปฏิบัติภารกิจให้การสงเคราะห์ประชาชน ในภาพรวมงานวิจัยนี้ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานสังคมสงเคราะห์ ของสถาบันทางพระพุทธศาสนาในสังคมพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท และสามารถนำไปใช้เป็น ตัวอย่างสำหรับพระสงฆ์และวัดอื่น ๆ ที่ดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันได้^{๕๔}

ธงชัย เนตรสชาวัฒน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม” ผลการศึกษาพบว่า การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม อันได้แก่ โบสถ์ เจดีย์ วิหาร พระพุทธรูป และภาพจิตรกรรมฝาผนัง เจ้าอาวาสส่วนใหญ่จะเน้นการอนุรักษ์ตัวศิลปกรรมเป็นหลักตามแนวทางการปฏิบัติของท่าน โดยการรักษามันคงแข็งแรงและอยู่ในสภาพเดิม แต่ยังคงขาดทักษะวิธีการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมตามหลักวิชาการ ส่วนวัดที่ไม่สามารถทำการอนุรักษ์ตัวศิลปกรรมก็จะพยายามบูรณะซ่อมแซมจนกระทั่งไม่สามารถซ่อมแซมได้ จึงค่อนข้างแล้วสร้างขึ้นมาใหม่ซึ่งขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของเจ้าอาวาสในกรณีที่วัดนั้นไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็น โบราณสถาน ส่วนสภาพแวดล้อมโดยรอบแหล่งศิลปกรรมจะเน้นไปในเรื่องของการดูแลรักษาทำความสะอาดเป็นหลัก และทำการปลูกต้นไม้ในพื้นที่โล่งว่าง เพื่อความร่มรื่นของวัด เจ้าอาวาสส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดงบประมาณในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม อีกทั้งยังประสบปัญหาในการป้องกันสัตว์ต่าง ๆ ที่จะมาทำลายแหล่งศิลปกรรม เช่น นกพิราบ ตัวกระเบื้อง (แมลงปีกแข็ง ชนิดหนึ่ง) และลิง ก็ยังไม่ได้มีการแก้ไขอย่างจริงจัง เจ้าอาวาสส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาสในแต่ละวัดควรเอาใจใส่ดูแลอย่างสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ชำรุดทรุดโทรม และควรรักษาสภาพแวดล้อมโดยรอบให้สะอาด ร่มรื่น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย^{๕๕}

^{๕๔} ประทุม อังกูโรหิต, “สถาบันทางพระพุทธศาสนากับงานสังคมสงเคราะห์”, **วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต**, (ศูนย์พุทธศาสนศึกษา : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๕๕} ธงชัย เนตรสชาวัฒน์, “บทบาทของเจ้าอาวาสในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม”, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ (สิ่งแวดล้อมศึกษา)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๓).

พระมหาดรณชัย สกลสุภาภรณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่สงเคราะห์เด็กนักเรียนที่พักอาศัยอยู่ในวัดเขตจังหวัดอ่างทอง” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ด้านสวัสดิการพบว่าพระสงฆ์ทำบทบาทด้านการจัดนันทนาการ เช่น โทรกทัศน์ เพราะเป็นวิทยาการอย่างหนึ่งในสังคมปัจจุบันที่ทุกคนสามารถรับรู้ได้จากมากที่สุด รองลงมาคือจัดแบ่งลานวัดให้เป็นลานกีฬา ให้เด็กได้ออกกำลังกายเป็นที่พบปะสังสรรค์ และที่น้อยที่สุดคือการจัดที่พักอาศัย ให้เด็กได้พักอย่างเหมาะสม บทบาทด้านจริยธรรมพบมากที่สุด คือ พระสงฆ์จัดอบรมฝึกปฏิบัติ สมาธิ เป็นการเตรียมจิตให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะประกอบคุณงามความดีมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดอบรมศีลธรรมเด็กทุกวันโกนวันพระ และน้อยที่สุด คือ ให้เด็กช่วยงานด้านการกวาดลานวัด เป็นต้น บทบาทด้านการศึกษาพบมากที่สุด คือ จัดหาครูมาสอนพิเศษให้กับเด็ก รองลงมาคือ จัดรางวัลให้เด็กที่เรียนดี จัดรางวัลให้แก่เด็กที่มีความกตัญญูรู้คุณของผู้อื่น เพื่อเป็นกำลังใจและที่น้อยที่สุด คือ พระสงฆ์อบรมเด็กให้เห็นคุณค่าของการศึกษาบทบาทด้านอาชีพ พบมากที่สุด คือ ได้ทำบทบาทด้านการสนับสนุนให้เด็กได้ฝึกอาชีพสมัยใหม่ รองลงมาคือ ให้ฝึกอาชีพเกี่ยวกับสมุนไพร การแพทย์แผนโบราณ และที่น้อยที่สุด คือ สอนให้เห็นค่าของงานทุกอย่างที่เป็นอาชีพสุจริตเป็นงานที่มีเกียรติ ทำงานทุกอย่างด้วยความจริงใจ ไม่ดูถูกงาน ทำด้วยความซื่อตรง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม^{๕๖}

สุภารัตน์ รักษมณี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการสร้างชุมชน เข้มแข็ง ศึกษากรณีชุมชน บ้านขุน อ.ฮอด จ.เชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนเข้มแข็งได้สำเร็จ และได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านอันเนื่องมาจากลักษณะของชุมชนบ้านขุน มีภูมิหลังเป็นชาวเขาเผ่าลัวะ นับถือ พระพุทธศาสนา ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เป็นชุมชนคุณธรรม นอกจากนี้ ยังพบว่า อำนาจของพระสงฆ์มาจากสถานะของความเป็นพระ วัฒนธรรม เครือข่าย และอำนาจเฉพาะตัว เช่น มีการศึกษาทั้งทาง โลกและทางธรรมค่อนข้างสูง มีประสบการณ์ อุดมการณ์ และเป้าหมายชัดเจน มีความเมตตา อดทน เสียสละ เป็นต้น ในการสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของพระสงฆ์ในครั้งนี้ ใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก สื่อเฉพาะกิจ สื่อประเพณี เป็นส่วนเสริมให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังค้นพบว่า พระสงฆ์ได้นำกลยุทธ์ในการถ่ายทอดทัศนคติชุมชนให้เข้มแข็งไว้ ๕ ประการ คือ เน้นกิจกรรมเป็นหลัก มีการต่อยอดย่อย ๆ สร้างสารด้วยภาษาง่าย ๆ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ใช้สัญลักษณ์เป็นตัวเหนี่ยวโยงและสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการตีความหมายของกลุ่มชาวบ้าน นายขุน

^{๕๖} พระมหาดรณชัย สกลสุภาภรณ์, “บทบาทพระสงฆ์ที่สงเคราะห์เด็กนักเรียนที่พักอาศัยอยู่ในวัดเขตจังหวัดอ่างทอง”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑).

ข้าราชการ ส่วนใหญ่สอดคล้องกับพระสงฆ์ แต่มีบางประเด็นที่ชาวบ้านตีความหมายแบบต่อรอง และสร้างความหมายใหม่ เพราะยังไม่เข้าใจการวางกรรมของพระสงฆ์ท่านชัดเจน^{๕๗}

สุริยนต์ น้อยสงวน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของ คณะสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์แนวพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ใน จังหวัดศรีสะเกษ และ 3) เพื่อ วิเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ใน จังหวัดศรีสะเกษ วิธีการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบ การปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ พระสงฆ์ต้องอาศัยหลักพุทธธรรม ทางพุทธศาสนาที่สำคัญคือ ไตรสิกขา พรหมวิหาร ราชสังคหวัตถุ อปรีหานิยธรรม สาราณียธรรม สัปปริสธรรม เป็นต้น โดยพระสงฆ์ควรมีรูปแบบการพัฒนางาน สังคมสงเคราะห์ในส่วนที่สังคม คาดหวังไว้ทั้ง 2 นัย คือ การสงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจไป พร้อม ๆ กัน โดยมี จุดมุ่งหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาและบูรณาการสังคมอย่างยั่งยืนถาวร ต้องพัฒนา คุณภาพจิตใจ พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ภายใต้อารมณ์แบบการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์แนวพุทธบูรณาการ เพื่อความหลุดพ้น จากความทุกข์ทั้งปวง ย่อมนำประโยชน์สุขอย่างสูงสุดมาสู่สังคมไทยสืบไป^{๕๘}

พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโภ (แยมชุ่ม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบงาน สาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศน์วิถีพุทธ” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ตามกระบวนการทัศน์วิถีพุทธ (๒) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ สภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ภาค ๑๕ (๓) เพื่อนำเสนอ การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสุขสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศน์วิถีพุทธระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการศึกษาพบว่า^{๕๙}

๑. การสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นภารกิจสำคัญสำคัญของพระสงฆ์ในการทำงานช่วยเหลือ ชาวบ้านหรือคนส่วนมากหรือคนทั่วไป ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของเจ้าอาวาสตามมาตรา ๓๗ แห่ง

^{๕๗} สุภารัตน์ รัชมณี, งานวิจัย, “บทบาทพระสงฆ์ในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : ศึกษากรณีชุมชนบ้าน ชุน อ.ฮอด จ.เชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๗).

^{๕๘} สุริยนต์ น้อยสงวน, “รูปแบบการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของ คณะสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษ (พฤษภาคม ๒๕๖๑) : ๓๘๓-๓๙๔.

^{๕๙} พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโภ (แยมชุ่ม), “การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสุขสงเคราะห์ตามกระบวนการ ทัศน์วิถีพุทธ”, ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้อ ๔ บัญญัติไว้ว่า “ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล” การพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์นั้น หลักพุทธธรรมแห่งพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นอย่างมาก การพัฒนารูปแบบการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนทัศน์วิถีพุทธของพระสงฆ์ต้องอาศัยหลักพุทธธรรมสำคัญคือ ไตรสิกขา พรหมวิหาร ๔ ราชสังคหวัตถุ จักรวรรดิวัตร อปริหานิยธรรม ทศพิธราชธรรม สาราณียธรรม สัมปยุตธรรม ฯลฯ โดยพระสงฆ์ควรมีรูปแบบการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ในส่วนที่สังคมคาดหวังไว้ทั้ง ๒ ส่วนคือการสงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจไปพร้อม ๆ กัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาและบูรณาการสังคมอย่างยั่งยืนถาวร ต้องพัฒนาคุณภาพจิตใจ พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้รูปแบบการพัฒนามาตามกระบวนทัศน์วิถีพุทธ เพื่อความหลุดพ้นจากหล่มแห่งความทุกข์ ย่อมนำประโยชน์สุขอย่างสูงสุดมาสู่สังคมไทย

๒. ปัญหาด้านการสาธารณสงเคราะห์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในปัจจุบันนี้มี ๔ ด้าน คือ

- ๑) ปัญหาด้านการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล
- ๒) ปัญหาด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์
- ๓) ปัญหาด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติ สถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ และ
- ๔) ปัญหาด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์

๓. งานด้านการสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนทัศน์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ภาค ๑๕ นั้น เน้นการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบที่สามารถปฏิบัติงานออกมาแล้วเป็นสาธารณประโยชน์จริงอย่างเป็นรูปธรรม และที่สำคัญต้องปรับประยุกต์หลักพุทธธรรมอันเหมาะสมมี หลักไตรสิกขา หลักพรหมวิหารธรรม และหลักสังคหวัตถุธรรม ฯลฯ มาใช้ในการปฏิบัติงานทั้งระบบอย่างเหมาะสมตึงาม โดยมีเป้าหมายจุดประสงค์หลักกว่าให้คณะสงฆ์ได้ถือปฏิบัติดำเนินการเน้นหลักให้คณะสงฆ์ได้ทำงานช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในด้าน ต่าง ๆ เป็นหลักสำคัญ การปฏิบัติงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ภาค ๑๕ จึงต้องเน้นหนักไปในทิศทางที่เกี่ยวกับการที่คณะสงฆ์ต้องให้ความสงเคราะห์ประชาชนในชุมชนและสังคม ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้านอีกทางหนึ่งด้วย ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมายกฎระเบียบของบ้านเมือง เพื่อมุ่งพัฒนาทั้งทางคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งทางวัตถุและจิตใจให้มีความสุขสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา และจิตใจอันจะนำไปสู่ความสุข ความเจริญพัฒนาไปสู่วัดและชุมชนสังคมประเทศชาติโดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นผู้นำที่สำคัญ และเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ก็จะส่งผลให้ก่อเกิดความสุข สงบ สว่าง เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

พระครูไพศาลวัฒนคุณ (สมพร ฐิตปัญโญ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษา พบว่า^{๖๐}

๑. สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการจัดการประสิทธิภาพงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดทั้ง ๔ ด้าน คือ ๑) การช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) งานการสาธารณประโยชน์ ๓) งานการจัดการสาธารณสมบัติ ๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนและสรรพสัตว์ เป็นบทบาทหน้าที่ของวัดที่ดำเนินการอยู่เป็นปกติอยู่แล้ว แต่โดยสภาพทั่วไป คือ คนไม่ค่อยรู้ สังคมยังไม่เข้าใจ ชุมชนก็ยังไม่เข้าใจ ความร่วมมือมีปัญหาและอุปสรรคทั่วไป ได้แก่ ปัญหาด้านระบบงาน แผนงาน โครงการ ที่ยังไม่ชัดเจน ปัญหาด้านคณะทำงานหรือบุคลากรผู้รับผิดชอบ ปัญหาด้านการสื่อสารการทำงานและการประสานงานที่จะส่งผลต่อการให้บริการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด

๒. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด แต่ละด้าน คือ ๑) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล ต้องสร้างความพร้อมตั้งแต่ความเป็นผู้นำของเจ้าอาวาสที่ต้องรับรู้ระบบการทำงาน ทั้งในยามปกติและยามวิกฤติ สร้างการมีส่วนร่วมทั้งกับชุมชน สังคม เพื่อคุณภาพงาน การสงเคราะห์ประชาชน สงเคราะห์ชุมชนและสังเคราะห์สังคม ๒) ด้านกิจการงานการสาธารณประโยชน์ วัดต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน ท้องถิ่น ชุมชน และสังคม ในทุกกิจการงานสาธารณประโยชน์ ที่วัดต้องพร้อมให้ความเกื้อกูล ทุกภาคส่วน และพร้อมให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ๓) ด้านการจัดการสาธารณสมบัติ ที่เจ้าอาวาสต้องเป็นผู้นำการสร้างสาธารณสมบัติ การให้วัดเป็นสถานที่สาธารณสมบัติ ที่ต้องมีการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์โครงการ ทั้งการให้บริการประชาชน ร่วมมือกับเอกชน และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และงานการสาธารณสงเคราะห์ การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนและสรรพสัตว์ วัดต้องร่วมมือกับชุมชนทั้งการสงเคราะห์ประชาชน พัฒนาชุมชน และสร้างสรรค์คุณภาพสังคม

๓. วิธีการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ที่มีประสิทธิผลของวัดในจังหวัดปทุมธานีคือ เจ้าอาวาสต้องรับรู้สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม แล้วมีการพัฒนาวัดและบุคลากรให้มีคุณภาพ มีระบบการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน วัดต้องแสดงบทบาทการสงเคราะห์ด้านการพัฒนาคนพัฒนาครอบครัว ส่งเสริมชุมชน และสร้างสรรค์สังคม อันจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ของการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดที่ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ชุมชนมีความเข้มแข็งและสภาพสังคมที่มั่นคง

^{๖๐} พระครูไพศาลวัฒนคุณ (สมพร ฐิตปัญโญ), “ประสิทธิผลการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

กล่าวโดยสรุป การสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นภารกิจกรมสำคัญของพระสงฆ์ในการทำงานช่วยเหลือ ชาวบ้านหรือคนส่วนมากหรือคน พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนเข้มแข็งได้จากงานสาธารณสุขสงเคราะห์ รูปแบบการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์หรือการพัฒนารูปแบบงานสาธารณสุขสงเคราะห์ตามกระบวนการที่ศรัทธาพุทธของพระสงฆ์ต้องอาศัยหลักพุทธธรรมสำคัญต้องอาศัยหลักพุทธธรรมทางพุทธศาสนาที่สำคัญคือ คือ ไตรสิกขา พรหมวิหาร ราชสังคหวัตถุ อปริหานิยธรรม สาราณียธรรม สปัริสธรรม เป็นต้น โดยพระสงฆ์ควรมีรูปแบบการพัฒนางาน สังคมสงเคราะห์ในส่วนที่สังคมคาดหวังไว้ทั้ง ๒ นัย คือ การสงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจไปพร้อม ๆ กัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาและบูรณาการสังคมอย่างยั่งยืนถาวร ต้องพัฒนา คุณภาพจิตใจ พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

ตารางที่ ๒.๗ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ประทุม อังกรโรหิต, (๒๕๕๓)	๑. พระภิกษุสงฆ์ นักวิชาการและบุคคลทั่วไปสนับสนุนการทำงาน สังคมสงเคราะห์ของสถาบันทางพระพุทธศาสนา ๒. วัดทั้งห้าวัด และเสถียรธรรมสถานมีจุดอ่อนจุดแข็งที่แตกต่างกัน แต่เผชิญปัญหาและอุปสรรคที่คล้ายคลึงกัน เช่น ด้านเงินทุนและบุคลากร ๓. การแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพเป็นการทำงานเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ โดยการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับรัฐ ชุมชนและองค์กรเอกชน
ธงชัย เนตรสชาวัฒน์, (๒๕๔๓)	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม อันได้แก่ โบสถ์ เจดีย์ วิหาร พระพุทธรูป และภาพจิตรกรรมฝาผนัง เจ้าอาวาสส่วนใหญ่จะเน้นการอนุรักษ์ตัวศิลปกรรมเป็น หลักตามแนวทางการปฏิบัติของท่าน โดยการรักษาให้มั่นคงแข็งแรงและอยู่ในสภาพเดิม
พระมหาอรุณชัย สกลสุภาภรณ์, (๒๕๔๒)	บทบาทของพระสงฆ์ด้านสวัสดิการพบว่าพระสงฆ์ทำบทบาทด้านการจัดนันทนาการ เช่น โทรทัศน์ เพราะเป็นวิทยากรอย่างหนึ่งในสังคมปัจจุบันที่ทุกคนสามารถรับรู้ได้จากมากที่สุด รองลงมาคือจัดแบ่งลานวัดให้เป็นลานกีฬาให้เด็กได้ออกกำลังกายเป็นที่พบปะสังสรรค์ และที่น้อยที่สุดคือการจัดที่พักอาศัย ให้เด็กได้พักอย่างเหมาะสม พระสงฆ์จัดอบรมฝึกปฏิบัติสมาธิ เป็นการเตรียมจิตใจให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะประกอบคุณงามความดีมากที่สุด การจัดอบรมศีลธรรมเด็กทุกวันโกนวันพระ และน้อยที่สุด คือ ให้เด็กช่วยงานด้านการกวาดลานวัด

ตารางที่ ๒.๗ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
สุภารัตน์ รัชมณี, (๒๕๔๗)	พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนเข้มแข็งได้สำเร็จ และได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านอันเนื่องมาจากลักษณะของชุมชนบ้านขุน มีภูมิหลังเป็นชาวเขาเผ่าลัวะ นับถือ พระพุทธศาสนา ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เป็นชุมชนคุณธรรม ในการสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของพระสงฆ์ในครั้งนี้ ใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก สื่อเฉพาะกิจ สื่อประเพณี เป็นส่วนเสริมให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังค้นพบว่า พระสงฆ์ได้นำกลยุทธ์ในการถ่ายทอดทัศนคติชุมชนให้เข้มแข็งไว้ ๕ ประการ คือ เน้นกิจกรรมเป็นหลัก มีการต่อยอดย่อย ๆ สร้างสารด้วยภาษาง่าย ๆ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ใช้สัญลักษณ์เป็นตัวเหนี่ยวโยงและสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
สุรียนต์ น้อยสงวน, (๒๕๖๑ : ๓๘๓-๓๙๔)	รูปแบบการปฏิบัติงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ พระสงฆ์ต้องอาศัยหลักพุทธธรรมทางพุทธศาสนาที่สำคัญคือ ไตรสิกขา พรหมวิหาร ราชสังคหวัตถุ อปทานิยธรรม สาราณียธรรม สัปปริสธรรม โดยพระสงฆ์ควรมีรูปแบบการพัฒนางาน สังคมสงเคราะห์ในส่วนที่สังคมคาดหวังไว้ คือ การสงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจไปพร้อมๆ กัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาและบูรณาการสังคมอย่างยั่งยืนถาวร
พระครูใบฎีกา สุรพล อาสโภ (แย้มชุ่ม), (๒๕๕๗)	๑. การสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นภารกิจที่สำคัญของพระสงฆ์ การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสาธารณสุขสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศนวิถียุทธของพระสงฆ์ต้องอาศัยหลักพุทธธรรมสำคัญคือ ไตรสิกขา พรหมวิหาร ๔ ๒. ปัญหาด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ต่าง ๆ มี ๔ ด้าน คือ ๑) ปัญหาด้านการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) ปัญหาด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่น ๓) ปัญหาด้านการเกื้อกูลสาธารณสุขสมบัติ ๔) ปัญหาด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ๓. งานด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศนวิถียุทธของคณะสงฆ์ภาค ๑๕

ตารางที่ ๒.๗ แสดงการสังเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระครูไพศาลวัฒนคุณ (สมพร ฐิตปุญโญ), (๒๕๕๗)	วิธีการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ที่มีประสิทธิผลของวัดในจังหวัดปทุมธานีคือ เจ้าอาวาสต้องรับรู้สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม แล้วมีการพัฒนาวัดและบุคลากรให้มีคุณภาพ มีระบบการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน วัดต้องแสดงบทบาทการสงเคราะห์ด้านการพัฒนาคน พัฒนาครอบครัว ส่งเสริมชุมชน และสร้างสรรค์สังคม อันจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ของการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดที่ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ชุมชนมีความเข้มแข็งและสภาพสังคมที่มั่นคง

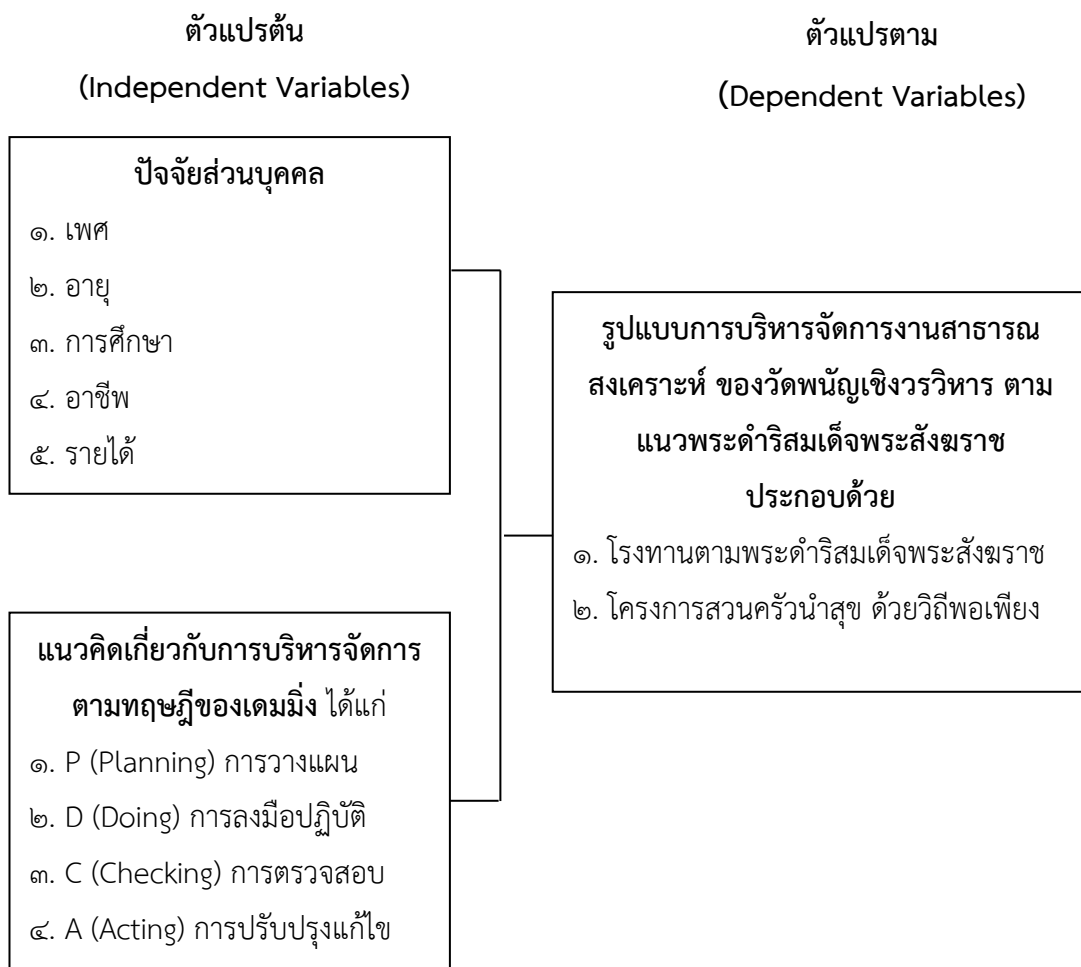
๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยของเดมมิ่ง^{๖๑} ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามทฤษฎีของเดมมิ่ง

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของวัดพญ์เชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ผู้วิจัยสามารถสรุปแผนผังกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังแผนภาพที่ ๒.๑ ดังนี้

^{๖๑} Deming, Edward W., *Out of The Crisis*. USA: The Massachusetts Institute of Technology, (Center for Advanced Engineering Study, 1986), pp. 16-17.

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญานางวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ไว้ดังนี้

- รูปแบบการวิจัย
- การวิจัยเชิงปริมาณ
- การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดหัวข้อปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัย และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย
๓. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
๔. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
๕. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
๖. ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Try out)
๗. ดำเนินการส่งข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล
๘. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
๙. สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย (Population) คือ ประชาชนรอบวัดพญานกเข็ญเชิงวรวิหารและเขตใกล้เคียงในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญานกเข็ญเชิงวรวิหาร ตามคำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๔๐๘ คน^๑

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน ๔๐๘ คน โดยคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ ๐.๐๕

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร} \quad n &= \frac{408}{1 + 408(0.05)^2} \\ &= 202.48 \end{aligned}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๐๒ คน

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างข้างต้นผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= \frac{nN}{N^{\circ}} \\ \text{โดยที่} \quad n &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \\ N &= \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม} \\ N^{\circ} &= \text{จำนวนประชากรทั้งหมด} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ตัวอย่างเช่น ประชาชนที่มารับสิ่งของที่วัด} &= \frac{202 \times 250}{408} \\ &= 124 \end{aligned}$$

^๑สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, การมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ได้รับความเดือดร้อนจากภัยโรคระบาดโควิด ๑๙, (พฤษภาคม ๒๕๖๓)

^๒ Yamane, t, *Statistic: An Introductory Anylysis*, 3rd ed., (Time Printers Sdn. Bnd. Singapore, 1973), p. 1130.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ศึกษา	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ประชาชนรอบวัดที่มารับสิ่งของที่วัด	๒๕๐	๑๒๔
ประชาชนรอบวัดที่ทางวัดนำสิ่งของไปมอบให้ที่บ้าน	๑๕๘	๗๘
รวม	๔๐๘	๒๐๒

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสังเคราะห์มาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประเด็นศึกษาเกี่ยวกับ “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช”

ก. การสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาหลักการและเอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช
๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย
๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่ประชากรของงานวิจัยเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
๗. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย
๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ข. ลักษณะสร้างเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญางิ้วหวีวิหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนรอบวัดที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญางิ้วหวีวิหาร ที่มีต่อสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญางิ้วหวีวิหาร รวม ๔ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

๑. ด้านการวางแผน มีคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
๒. ด้านการลงมือทำ มีคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
๓. ด้านการตรวจสอบ มีคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
๔. ด้านการปรับปรุงแก้ไข มีคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๓ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

^๓ ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อ “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

ค. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างไว้ไปดำเนินการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ความตรงเชิงพินิจ (Face validity) ซึ่งเป็นการตรวจสอบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยที่ปรีกษาสารนิพนธ์ ทั้ง ๒ ท่าน ด้วยการตรวจสอบประเมินกรอบเนื้อหา ขอบเขตของแบบสอบถามประเด็นสำคัญของการสอบถาม ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาเชิงวิชาการที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูล

๒) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence)^๔ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและเนื้อหาวิจัยไม่น้อยกว่า ๕ ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC เท่ากับ ๑.๐๐ ทุกข้อ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการหาค่า IOC จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑) รศ.ดร.สุรินทร์ นียมางกูร อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผศ.ดร.อนุวัต กระจ่างชัย อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ดร.กาญจนา คำจตุติ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) พระปลัดระพิน พุทธิสารโธ, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรของงานวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด ได้แก่ ประชาชนในชุมชนรอบวัดวัดตะโก อำเภอภาชี

^๔ พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ, (พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๒๒๔-๒๒๖.

เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)^๕ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try Out) ทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๕

๔) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยที่วิเคราะห์ผลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try Out) ตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๕) สร้างเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๒) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้นำท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

๓) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการแจกแบบการแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) กับกลุ่มเป้าหมาย คือประชาชนรอบวัดที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพันธูเชิงวรวิหาร จำนวน ๔๐๘ คนและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๒ คน โดยในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๓๑ มกราคม ๒๕๖๔ รวมใช้ระยะเวลา ๑ สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน ๒๐๒ ชุด ลงจำนวนด้วย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมา ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

^๕ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, 4th ed., (New York: Harper & Row, 1971), p. 67.

๓.๒.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

๓) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อ “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis technic)

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๔ รูป คือ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ พระพิพัฒนศาสนกิจวิธาน ประธานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ พระครูเกษมพัฒนาภรณ์ เจ้าคณะอำเภออุทัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ พระครูปริยัตยาธิคุณ เจ้าคณะอำเภอท่าเรือ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ พระครูสิริชัยมงคล รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มหัวหน้าส่วนราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๔ คน คือ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ นางสาวนุชนาถ ประทีปธีรานันต์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ นายประดับ โพธิกาญจนวัตร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ นางสาวนฤมล พงษ์สุภาพ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ นางจรีพร ชันดี วัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิง
วรวิหารตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๔ คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ นางสมทรง พันธุ์เจริญวรกุล นายกองค์การบริหารส่วน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ พ.อ.อ.สุวัฒน์ สรรพโกศลกุล รองนายกเทศมนตรีนคร
พระนครศรีอยุธยา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ นายธนชัย วงศ์สุขชัยกิจ รองนายกองค์การบริหารส่วน
ตำบลเกาะเรียน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ นายพรเทพ พงษ์อารีย์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ ตำบล
คลองสวนพลู

กลุ่มที่ ๔ นักวิชาการทางการจัดการเชิงพุทธ จำนวน ๒ คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำภาควิชา
รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กลุ่มที่ ๕ ตัวแทนผู้ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพนัญเชิงวรวิหาร จำนวน ๔ คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ นางสาวรัตนา อุดมสิทธิโชติ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ นายสมศักดิ์ ทับประจันท์ เจ้าหน้าที่แผนกรักษาความ
ปลอดภัย วัดพนัญเชิงวรวิหาร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ นายไพรัตน์ กรวีเวก ประชาชนหมู่ ๓ ตำบลคลองสวนพลู
อำเภอพระนครศรีอยุธยา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ นายคณิตสรณ์ ตรีสิทธิ์ ประชาชนหมู่ ๓ ตำบลคลองสวนพลู
อำเภอพระนครศรีอยุธยา

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ ๒ เป็นข้อความจำนวน ๓๐ ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่า IOC ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน ๕ รูปหรือคน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ทฤษฎี ด้านระเบียบวิธีวิจัย และด้านพระพุทธศาสนาหรือด้านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัยเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ได้แก่

๑) รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมานุกร อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ดร.กาญจนา คำจตุติ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) พระปลัดระพิน พุทธิสารโธ, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบ สัมภาษณ์ ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๘ ถึง ๑.๐ และมีการใช้ภาษาไม่เหมาะสมในบางข้อ จึงต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง เป็นขั้นตอนการเตรียมการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น ๔ ขั้นตอนดังนี้

- ๑) ทำการนัดหมายวันเวลาที่จะไปขอสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๒) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
- ๓) ส่งหนังสือแนะนำและแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้าอย่างน้อย ๗ วัน
- ๔) เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เตรียมสมุดจดบันทึกและ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

ระยะที่สอง เป็นขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอนดังนี้

- ๑) แนะนำตัวผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างความคุ้นเคย
- ๒) แจ้งวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และอธิบายลำดับขั้นตอนในการสัมภาษณ์
- ๓) ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อใช้อ้างอิงในการสรุปผลการวิจัย

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี คือเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สำหรับระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) โดยเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนรอบวัดและเขตใกล้เคียงในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๒๐๒ รูป วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation: S.D.) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ รูป/คน

๔.๑ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร

๔.๒ ผลการศึกษาระบบการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในระบบการบริหารแบบ PDCA

๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

๔.๔ องค์กรความรู้

๔.๑ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พญัญเชิงวรวิหาร

๔.๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายละเอียดดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

(n=๒๐๒)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๖๓	๓๑.๒
หญิง	๑๓๙	๖๘.๘
รวม	๒๐๒	๑๐๐
อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๑๔	๖.๙
๒๑-๓๐ ปี	๔๐	๑๙.๘
๓๑-๔๐ ปี	๖๒	๓๐.๗
๔๑-๕๐ ปี	๔๔	๒๑.๘
๕๑ ปีขึ้นไป	๔๒	๒๐.๘
รวม	๒๐๒	๑๐๐
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	๒๖	๑๒.๙
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๑	๑๐.๔
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๘	๘.๙
ปริญญาตรีขึ้นไป	๑๓๗	๖๗.๘
รวม	๒๐๒	๑๐๐

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล (ต่อ)

(n=๒๐๒)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
รับจ้าง	๓๒	๑๕.๘
เกษตรกรกรรม	๕	๒.๕
พนักงานบริษัท/พนักงานองค์กรการกุศล	๕	๒.๕
เจ้าของกิจการ / ธุรกิจส่วนตัว	๔	๒.๐
ข้าราชการ / พนักงานรัฐ	๑๑๙	๕๘.๙
ค้าขาย	๔	๒.๐
อื่น ๆ	๒๗	๑๓.๔
ว่างงาน	๖	๓.๐
รวม	๒๐๒	๑๐๐
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒๑	๑๐.๔
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๒๙	๑๔.๔
๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๖๑	๓๐.๒
๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๕๐	๒๔.๘
๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	๔๑	๒๐.๓
รวม	๒๐๒	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ ซึ่งเป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสามารถอธิบายได้แต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

สถานะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๘ และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗ รองลงมาคืออายุ ๔๑ - ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘ อายุมากกว่า ๕๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘ อายุ ๒๑-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๘ น้อยที่สุดคือ อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖.๙ ตามลำดับ

วุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๘ รองลงมาคือ ประถมศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๙ ๑๐.๔ และ ๘.๙ ตามลำดับ

อาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการหรือพนักงานรัฐ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙ รองลงมาคือ
อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘ อาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔ ว่างาน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐
เกษตรกรกรรมและพนักงานบริษัทหรือพนักงานองค์กรการกุศล คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ เจ้าของกิจการหรือ
ธุรกิจส่วนตัว ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒
รองลงมามีรายได้ ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘ รายได้ ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป คิด
เป็นร้อยละ ๒๐.๓ รายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ และรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐
บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔ ตามลำดับ

๔.๑.๒ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิง วรวิหาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของ
วัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริ และ
โครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิธีพหุเพียง รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ ๔.๒- ๔.๔

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสภาพ
ทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนว
พระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริ และโครงการสวน
ครัวนำสุข ด้วยวิธีพหุเพียง โดยภาพรวม

(n=๒๐๒)

สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณ สงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระ ดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงพยาบาล ตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิธี พหุเพียง	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. โครงการตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริ	๔.๓๕	๐.๕๓๒	มาก
๒. โครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิธีพหุเพียง	๔.๑๕	๐.๖๔๗	มาก
ภาพรวม	๔.๒๕	๐.๕๔๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิธีพหุเพียง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๕$, $S.D. = ๐.๕๔๐$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ

(n=๒๐๒)

โครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. วัดจัดตั้งโรงงานตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราชได้อย่างเหมาะสม	๔.๔๑	๐.๖๔๒	มาก
๒. สถานที่ตั้งโรงงานในวัด มีความเหมาะสมในการรวมคน	๔.๒๖	๐.๘๐๑	มาก
๓. วัดมีโรงงานเคลื่อนที่ นำอาหารและเครื่องอุปโภค ไปมอบให้ถึงบ้านผู้รับ	๔.๓๕	๐.๖๕๔	มาก
๔. มีส่วนราชการและหน่วยงานท้องถิ่น เข้ามาร่วมในการดำเนินการร่วมกับวัด	๔.๒๕	๐.๗๐๖	มาก
๕. วัดมีการดำเนินการตามมาตรการสาธารณสุข คัดกรองและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙	๔.๔๕	๐.๖๒๓	มาก
ภาพรวม	๔.๓๕	๐.๕๓๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าประชาชนมีความเห็นต่อสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๕$, $S.D. = ๐.๕๓๒$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการสวนศรัณนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง

(n=๒๐๒)

โครงการสวนศรัณนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. วัดใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดที่ว่างอยู่ เป็นพื้นที่ปลูกผักสวนครัวได้อย่างเหมาะสม	๔.๑๔	๐.๗๕๖	มาก
๒. วัดมีการปลูกพืชผักสวนครัว ผสมผสานหลากหลายประเภท ทั้งพืชล้มลุก และไม้ยืนต้นเก็บผลผลิตได้นานได้อย่างเหมาะสม	๔.๑๓	๐.๗๕๘	มาก
๓. การปลูกผักของวัดใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เป็นธรรมชาติ ไม่ใช่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักสวนครัว	๔.๑๖	๐.๗๒๓	มาก
๔. วัดให้ชาวบ้านรอบวัดมาช่วยกันปลูกและดูแลร่วมกับพระภิกษุสามเณรในวัด	๔.๐๙	๐.๗๕๐	มาก
๕. วัดนำผลผลิตจากการปลูกผัก มาประกอบอาหารตั้งโรงทานแจกประชาชน และแจกจ่ายผักให้ประชาชนนำไปประกอบอาหารที่บ้าน	๔.๒๓	๐.๗๑๓	มาก
ภาพรวม	๔.๑๕	๐.๖๔๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการสวนศรัณนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๐$, $S.D. = ๐.๖๗๗$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔.๒ ผลการศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

ผลการศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิง
วรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ได้แก่ ด้านการ
วางแผนจัดการสงเคราะห์ ด้านการดำเนินการ ด้านการตรวจสอบดำเนินการและด้านการปรับปรุง
การทำงาน รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ ๔.๕- ๔.๙

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการ
สงเคราะห์จากวัดพญูเชิงวรวิหารที่มีต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงาน
สาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ใน
กระบวนการบริหารแบบ PDCA โดยภาพรวม

(n=๒๐๒)

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพ ญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ใน กระบวนการบริหารแบบ PDCA	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์	๔.๓๗	๐.๕๓๔	มาก
๒. ด้านการดำเนินการ	๔.๔๐	๐.๕๑๘	มาก
๓. ด้านการตรวจสอบดำเนินการ	๔.๓๐	๐.๕๔๖	มาก
๔. ด้านการปรับปรุงการทำงาน	๔.๓๙	๐.๕๑๕	มาก
ภาพรวม	๔.๓๗	๐.๕๗๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่าประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญูเชิงวรวิหารมีความ
คิดเห็นต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนว
พระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =
๔.๓๗, S.D.=๐.๕๗๑) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญานิเวศวิหารที่มีต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์

(n=๒๐๒)

ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. วัดมีการประชุมวางแผนเตรียมการ ในการช่วยเหลือประชาชน	๔.๓๑	๐.๖๒๐	มาก
๒. วัดมีการวางแผนเตรียมการเรื่องจัดสถานที่ในการช่วยเหลือประชาชน	๔.๔๓	๐.๕๙๖	มาก
๓. วัดมีการวางแผนการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆในการให้ความช่วยเหลือประชาชน	๔.๓๑	๐.๖๖๕	มาก
๔. วัดมีการวางแผนกำหนดจำนวนประชาชนที่มารับความช่วยเหลือ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันโรคระบาดของส่วนราชการ	๔.๔๑	๐.๖๑๐	มาก
๕. วัดมีการวางแผนเตรียมบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนให้เพียงพอ	๔.๔๐	๐.๖๔๘	มาก
ภาพรวม	๔.๓๗	๐.๕๓๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญานิเวศวิหารมีความคิดเห็นต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๗$, $S.D. = ๐.๕๓๔$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญานิเวศวิหารที่มีต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการดำเนินการ

(n=๒๐๒)

ด้านการดำเนินการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. วัดมีขั้นตอนในการการมอบสิ่งของช่วยเหลือประชาชน ได้กระชับ และเหมาะสม	๔.๔๒	๐.๖๙๕	มาก
๒. วัดมีการจัดสถานที่ในการมอบสิ่งของช่วยเหลือประชาชนได้เหมาะสม ตามมาตรการป้องกันโรคระบาดของส่วนราชการ	๔.๕๐	๐.๖๑๗	มาก
๓. วัดได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการมอบสิ่งของช่วยเหลือประชาชน	๔.๔๐	๐.๖๗๘	มาก
๔. วัดมีการดำเนินการมอบสิ่งของให้ความช่วยเหลือประชาชน เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มี ความวุ่นวาย			.
๕. วัดมีบุคลากร เจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือในระหว่างการรับมอบสิ่งของ เช่น ช่วยยกสิ่งของ ที่ผู้รับ ไม่สามารถยกได้ด้วยตนเอง	๔.๓๗	๐.๖๕๗	มาก
	๔.๓๕	๐.๖๔๕	มาก
ภาพรวม	๔.๔๐	๐.๕๑๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่าประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญานิเวศวิหารมีความคิดเห็นต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการดำเนินการ โดยภาพรวมด้านการจัดองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, $S.D. = ๐.๕๑๘$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญานิเวศวิหารที่มีต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด พญานิเวศวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการตรวจสอบดำเนินการ

(n=๒๐๒)

ด้านการตรวจสอบดำเนินการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการ ได้รับความอนุเคราะห์รับมอบสิ่งของ	๔.๓๒	๐.๖๖๙	มาก
๒. สถานที่มอบสิ่งของมีความเหมาะสม ไม่ร้อน เกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่มีคนพลุกพล่าน	๔.๒๘	๐.๖๗๘	มาก
๓. บุคลากร เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาให้ ความช่วยเหลือมีอัธยาศัยดี ให้ความช่วยเหลือ ด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส	๔.๓๘	๐.๖๓๑	มาก
๔. จำนวนประชาชนที่รับมอบสิ่งของในแต่ละครั้ง มีความเหมาะสม ไม่มากจนเกินไป	๔.๒๗	๐.๖๓๑	มาก
๕. วัดมีบุคลากร เจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือใน ระหว่างการมอบสิ่งของที่เพียงพอ	๔.๒๗	๐.๗๐๔	มาก
ภาพรวม	๔.๓๐	๐.๕๔๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่าประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญานิเวศวิหารมีความคิดเห็นต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการตรวจสอบดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๐$, $S.D. = ๐.๕๔๖$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญานิเวศน์วิหารที่มีต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศน์วิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการปรับปรุงการทำงาน

(n=๒๐๒)

ด้านการปรับปรุงการทำงาน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. วัดมีการปรับปรุงวิธีการให้ความช่วยเหลือ วิธีการมอบสิ่งของให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	๔.๓๔	๐.๖๐๓	มาก
๒. วัดมีการปรับปรุงสถานที่มอบสิ่งของ และเพิ่ม มาตรการคัดกรอง ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	๔.๓๘	๐.๖๔๔	มาก
๓. การบริการของเจ้าหน้าที่ ในการให้การ สงเคราะห์มีการพัฒนาปรับปรุงการทำงาน อย่างต่อเนื่อง	๔.๒๘	๐.๖๖๓	มาก
๔. วัดพญานิเวศน์วิหารควรจัดกิจกรรมสาธารณ สงเคราะห์เช่นนี้ต่อไป	๔.๔๗	๐.๖๔๐	มาก
๕. กิจกรรมที่วัดทำเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อ สังคม	๔.๕๐	๐.๖๒๕	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๓๙	๐.๕๑๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าประชาชนที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญานิเวศน์วิหารมีความคิดเห็นต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศน์วิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการปรับปรุงการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๙$, $S.D. = ๐.๕๑๕$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้น กิจกรรมที่วัดทำเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

๔.๒.๒ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับในการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญ์เชษฐวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง

๑. ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์

ปัญหา อุปสรรค

- ๑) ประชาสัมพันธ์โครงการไม่ทั่วถึง
- ๒) ผู้รับบริการสงเคราะห์บางส่วนเป็นผู้สูงอายุ เดินทางมารับของลำบาก

ข้อเสนอแนะ

- ๑) อยากให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการให้มากกว่านี้
- ๒) อยากให้มีการนำข้าวสารอาหารแห้งนำไปแจกถึงบ้านสำหรับผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาที่วัดเองได้

๒. ด้านการดำเนินการ

ปัญหา อุปสรรค

- ๑) สิ่งของที่ได้รับเหมาะสมแต่สิ่งของมีน้ำหนักที่มากเกินไป ทำให้ผู้สูงอายุที่เดินทางมารับของด้วยตนเอง ไม่ได้รับความสะดวก
- ๒) การต่อคิวรับสิ่งของต้องยืนรอนาน คนป่วยหรือผู้สูงอายุบางท่านไม่ได้รับความสะดวก

ข้อเสนอแนะ

- ๑) ควรแยกประเภทของผู้ที่มารับบริจาคสิ่งของ หากเป็นผู้ป่วยหรือสูงอายุเดินไม่สะดวกก็จัดแยกบริเวณ ไม่ต้องให้ยืนรอรับนานและมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

๓. ด้านการตรวจสอบดำเนินการ

ปัญหา อุปสรรค

- ๑) เจ้าหน้าที่ในการให้บริการไม่เพียงพอในการคอยช่วยยกของ

ข้อเสนอแนะ

- ๑) จัดหาเจ้าหน้าที่ในการให้บริการในการคอยช่วยยกของเพิ่มเติม

๔. ด้านการปรับปรุงการทำงาน

ปัญหา อุปสรรค

- ๑) โครงการดำเนินการเพียงระยะสั้น ไม่ต่อเนื่อง
- ๒) ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนน้อย

ข้อเสนอแนะ

- ๑) เป็นโครงการที่ดี ควรจัดให้มีโครงการต่อเนื่อง

- ๒) เชิญชวนประชาชนที่ใจบุญมาร่วมออกโรงทานเลี้ยงอาหารด้วย เพื่อการความหลากหลายในประเภทอาหารและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน
- ๓) จัดกิจกรรมตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง เพื่อนำไปช่วยเหลือชาวบ้านที่เดือดร้อน

๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๑๘ คน ซึ่งได้ให้แนวทางเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

๔.๓.๑ รูปแบบด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์

๑. กระบวนการด้านการวางแผนงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารจัดได้ว่ามีการวางแผนที่ดีในระดับหนึ่ง เพราะได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่มีข้อมูลและบทบาทในด้านดังกล่าว รวมทั้งภาคีเครือข่าย และได้มอบหมายงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ทำให้การดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติได้อย่างง่ายและตรงตามเป้าประสงค์ ทั้งนี้ ประชาชนผู้รับความช่วยเหลือก็ได้ผลดีตามไปด้วย^๑

๒. กระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารมีการประชุม วางแผน การจัดเตรียมสถานที่ ขอความร่วมมือจากส่วนราชการ การกำหนดเป้าหมายประชาชนที่จะให้ความช่วยเหลือ การวางแผนมาตรการป้องกันการระบาดของโรค การจัดเตรียมส่งเครื่องอุปโภคบริโภค รวมทั้ง บุคลากรในการลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือประชาชน^๒

๓. วัดพัญญูเชิงวรวิหารมีการบริหารจัดการด้านการวางแผน ในการเตรียมการให้ความช่วยเหลือประชาชน ดังนี้^๓

- ๑) คณะสงฆ์ภายในวัดร่วมวางแผนการดำเนินการเสนอเจ้าอาวาสอนุมัติ
- ๒) วางแผนด้านการประสานกับส่วนราชการ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน
- ๓) วางแผนกำหนดตัวบุคคลร่วมปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับภารกิจที่จะต้องดำเนินการ
- ๔) วางแผน เตรียมการด้านสถานที่ในการให้การช่วยเหลือ ให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจต่อประชาชนที่ได้รับการช่วยเหลือ

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

๔. มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จาก กระบวนการขั้นตอนแรกเริ่ม คือมีการขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการ มีการประชุมระดม เสนอความเห็นขอปรับปรุงแบบกิจกรรม จนเกิดข้อสรุปเป็นมติที่ชัดเจนว่า การดำเนินงานสาธารณสงเคราะห์จะปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ เน้นในเรื่องการออกเยี่ยมประชาชนผู้ประสบปัญหา การมอบเงิน สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น ตลอดจนในประเด็นอื่นๆ เช่น การซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การให้ทุนการศึกษาเด็ก เป็นต้น มีการบูรณาการกับหน่วยงานราชการ มีการมอบหมายภารกิจ แบ่งหน้าที่แต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน มีกระบวนการคัดกรองประชาชนผู้ได้รับความช่วยเหลือโดยหน่วยงานราชการที่มีหลักเกณฑ์ ป้องกันการให้ความช่วยเหลือไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย หรือกลุ่มคนที่แสวงหาประโยชน์ มีการประมาณการค่าใช้จ่าย และมีแผนการใช้จ่ายเงินที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร เป็นไปอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด ระยะเวลาการดำเนินการ มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก มีการกำหนดแผนที่ชัดเจน โดยได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำมีการดำเนินการหลายกิจกรรม ขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กัน ทำให้เกิดความต่อเนื่องของงาน และมีความทันท่วงที่ต่อสถานการณ์ปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ในช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ การให้ความช่วยเหลือประชาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะวัดพญูเชิงวรวิหาร ที่เป็นวัดสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพระอารามหลวง มีการดำเนินงานสาธารณสงเคราะห์มาตั้งแต่มาก่อนเกิดสถานการณ์แล้ว ฉะนั้นเมื่อเกิดสถานการณ์ปัญหาขึ้น การดำเนินการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ จึงสามารถดำเนินการได้ทันที บรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างมาก^๔

๕. วัดพญูเชิงวรวิหาร ได้มีการประชุมคณะกรรมการภายในวัดเพื่อกำหนดแผนงานและโครงการต่างๆ ของวัดได้ตลอดทั้งปีว่าในช่วงเวลาใดทำอะไร เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นได้อย่างไร สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทางวัดจึงได้เชิญหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อหารือแนวทางในการสนับสนุนและสงเคราะห์ผู้ได้รับผลกระทบ^๕

๖. วัดมีทีมงานหลายฝ่าย โดยเฉพาะสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นหน่วยงานของทางราชการ น่าจะได้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือในการวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ของวัดได้เป็นอย่างดี เห็นได้จากการจัดกิจกรรมต่างๆ ของวัดเป็นไปด้วยความราบรื่นและเรียบร้อย^๖

๗. มีการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบด้วยว่าวัดมีประสบการณ์ในการจัดงานใหญ่มาบ่อยครั้ง มีพื้นที่กว้างที่รองรับ การให้บริการประชาชนในวงกว้าง จึงเห็นแผนและการดำเนินการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการบริหารจัดการในวัด ภายใต้กรอบของการวางแผนอย่างเป็นระบบ และการ

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

สร้างมาตรการป้องกันร่วมกันหน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นขั้น เป็นตอน เช่น การวัดไข้ รมรงค์ให้มีการสวมหน้ากาก และมาตรการอื่น ๆ ที่เป็นกลไกร่วมของการป้องกันในองค์กรวม^๗

๘. มีการมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ อปท. และสาธารณสุขในการสำรวจค้นหาผู้ที่ ประสบภัยในพื้นที่ และขึ้นทะเบียนเพื่อให้การช่วยเหลือ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้ามาขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือเพิ่มเติมได้ มีการประสานงานกับวัด หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนในการจัดหาทุนเพื่อรวบรวมเป็นกองทุนใน การช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีการรับกรร้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงาน องค์กร และกลุ่มประชาชนที่ประสบความ เดือดร้อน ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ หรืองบประมาณเพื่อควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙^๘

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ พอประมวลได้ดังนี้ ทางวัดพญูเชิงวรวิหารมีการวางแผนการจัดการที่ดี มีการวางแผนปฏิทินการทำงานสาธารณสุขสงเคราะห์ตลอดปี มีการประชุมเพื่อหารือแนวทางการสาธารณสุขสงเคราะห์ในสถานการณ์โรคระบาด เพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือที่เหมาะสม ร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน มีการประสานความร่วมมือในการสาธารณสุขสงเคราะห์ร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน อย่างเหมาะสม

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

ตารางที่ ๔.๑๐ วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร
ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการ
วางแผนจัดการสงเคราะห์

ลำดับ	สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		จำนวน	ความถี่
๑	มีการวางแผนการจัดการที่ดี	๔	๔, ๖, ๗, ๙
๒	มีการวางแผนปฏิทินการทำงานสาธารณสงเคราะห์ ตลอดปี	๒	๘, ๙
๓	มีการประชุมเพื่อหารือแนวทางการสาธารณ สงเคราะห์ ในสถานการณ์โรคระบาด เพื่อหาแนว ทางการช่วยเหลือที่เหมาะสม ร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน	๔	๔, ๕, ๖, ๗
๔	มีการประสานความร่วมมือในการสาธารณ สงเคราะห์ร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชนและภาค ประชาชน อย่างเหมาะสม	๕	๔, ๕, ๖, ๗, ๙

๔.๓.๒ รูปแบบด้านการดำเนินการ

๑. ทัวถึงและตรงตามความต้องการของผู้เดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาส มีโอกาสได้รับความ
ช่วยเหลือ^๙

๒. การลงพื้นที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนทัวถึงตรงตามความต้องการของผู้ได้รับ
ความเดือดร้อน^{๑๐}

๓. ทำได้ดี สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนได้อย่างรวดเร็ว^{๑๑}

๔. การสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงฯ สามารถให้ความช่วยเหลือตามกลุ่มเป้าหมายอย่าง
ครอบคลุมทุกกลุ่ม และทุกวัย^{๑๒}

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

๕. มีการช่วยเหลือประชาชนในหลายด้าน เช่น การอำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ของวัดจัดกิจกรรมต่างๆ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพของประชาชน ตัดผมฟรี เป็นต้น ซึ่งในหลายกิจกรรมล้วนเป็นประโยชน์แก่ประชาชน มีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและผู้ยากไร้^{๑๓}

๖. กระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารในการดำเนินการ ส่งมอบเครื่องอุปโภคบริโภคมีความกระชับ รวดเร็ว เว้นระยะห่างตามมาตรการของทางภาครัฐเพื่อป้องกันโรคระบาด ไม่ยุ่งวาย มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการที่เข้าร่วม รวมถึงมีการส่งเจ้าหน้าที่เพื่อคอยดูแลประชาชนที่เข้ามารับมอบเครื่องอุปโภคบริโภค^{๑๔}

๗. วัดพญูเชิงวรวิหารมีการบริหารจัดการด้านการดำเนินงาน ดังนี้ มีมาตรการในการป้องกันโรคติดต่อไวรัสอย่างเข้มข้น กำหนดพิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน เครื่องอุปโภคบริโภคให้เหมาะสมจำเป็นสำหรับการดำรงชีพในระยะเร่งด่วน ร่วมกับส่วนราชการ เอกชน คณะสงฆ์จัดมอบเครื่องอุปโภคบริโภคได้อย่างกระชับ เหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่^{๑๕}

๘. ในด้านการปฏิบัติงาน ลงมือปฏิบัติ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เนื่องจากมีแผนการปฏิบัติงานที่ดี มีความชัดเจน การดำเนินการเป็นขั้นตอน ผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน ดำเนินงานตามภารกิจหน้าที่ของตนเองชัดเจน การให้ความช่วยเหลือประชาชนจึงเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ตรงต่อความต้องการและสถานการณ์ กลุ่มประชาชนที่ได้รับความช่วยเหลือ สามารถบรรเทาความเดือดร้อนได้จริง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ผ่านการคัดกรองมาแล้ว ว่าประสบปัญหาความเดือดร้อน เมื่อถึงการดำเนินการในส่วนของการช่วยเหลือ จึงกระทำได้อย่างรวดเร็ว ลดขั้นตอน และไม่ซ้ำซ้อนกับในส่วนของหน่วยงานราชการ^{๑๖}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการดำเนินการ พอประมวลได้ดังนี้ การช่วยเหลือตรงกับความต้องการของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน กิจกรรมสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นขั้นตอน ให้ความช่วยเหลือผู้เดือดร้อนได้รวดเร็ว ทันท่วงทีต่อการดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคระบาดอย่างมีมาตรฐาน

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

ตารางที่ ๔.๑๑ วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการดำเนินการ

ลำดับ	สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		จำนวน	ความถี่
๑	การช่วยเหลือตรงกับความต้องการของผู้ที่ได้รับ ความเดือดร้อน	๗	๒, ๓, ๖, ๗, ๑๑, ๑๒, ๑๗
๒	กิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เป็นไปด้วยความ เรียบร้อย เป็นขั้นตอน	๓	๕, ๖, ๗,
๓	ให้ความช่วยเหลือผู้เดือดร้อนได้รวดเร็ว ทันต่อ สถานการณ์	๓	๖, ๗, ๑๑
๔	มีการดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคระบาด อย่างมีมาตรฐาน	๒	๕, ๖

๔.๓.๓ รูปแบบด้านการตรวจสอบการดำเนินการ

๑. ทางวัดพญูเชิงวรวิหารได้มีการติดตามผลของการช่วยเหลือที่ดำเนินการไปแล้ว ด้วยการลงสำรวจและติดตามผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือ ว่าความเป็นอยู่อย่างไร และสามารถดูแลตัวเองหลังได้รับความช่วยเหลือได้หรือไม่ ถ้ายังขาดสิ่งใดก็จะดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป^{๑๗}

๒. มีการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องอย่างดี ปรับปรุงสถานที่ วิธีการในการมอบ มีการตรวจสอบสิ่งของ เช่น สิ่งของที่ประชาชนบางส่วนไม่สามารถใช้ได้ตามกฎของศาสนาอิสลาม ทางวัดก็มีการปรับปรุงแก้ไขโดยเปลี่ยนให้เหมาะสมในโอกาสต่อไป^{๑๘}

๓. หลังจากการปฏิบัติงานแล้ว มีการพูดคุย ถึงปัญหา และอุปสรรค เพื่อการแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไป^{๑๙}

๔. มีการประชุมสรุปหลังจากการลงพื้นที่ปฏิบัติงาน ตรวจสอบว่ามีปัญหาและอุปสรรคอะไร เพื่อแก้ไข นำไปใช้ในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป^{๒๐}

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

๕. มีการตรวจสอบจุดบกพร่องอย่างเป็นระบบ จัดเตรียมกล่องรับความคิดเห็น และมีการประชุมหารือกัน^{๒๑}

๖. วัดมีการบริหารจัดการด้านการตรวจสอบจุดบกพร่อง ดังนี้ ตรวจสอบความพร้อมด้านต่างๆ ตรวจสอบความครบถ้วนของจำนวนสิ่งของและประชาชนที่รับการช่วยเหลือ ตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดมอบสิ่งของในแต่ละครั้งทั้งด้านจำนวนบุคคล วัน เวลา และสถานที่ ตรวจสอบประสิทธิภาพของบุคลากรที่สนับสนุนการดำเนินงานในแต่ละครั้ง^{๒๒}

๗. มีกระบวนการตรวจสอบ ทบทวนจุดบกพร่องทุกครั้งที่ทำเนิการให้ความช่วยเหลือเสร็จสิ้น เมื่อพบปัญหาที่มที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนมีการนำเรียนให้ วัดพณัญเชิงวรวิหารทราบ และนำแจ้งให้ที่ประชุมทราบทุกครั้ง และมีการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นในทุกครั้ง จนการดำเนินการราบรื่นจึงถือว่าในกระบวนการบริหารจัดการในส่วนของตรวจสอบจุดบกพร่อง และการแก้ไขมีการเกิดโดยตลอดจนระยะเวลาของการดำเนินงานสาธารณสุขสงเคราะห์ เมื่อพบจุดบกพร่อง แล้ว รีบดำเนินการหาแนวทางการแก้ไข โดยทันที ทำให้ไม่เกิดปัญหา หรือความเสียหายต่อการดำเนินการ^{๒๓}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพณัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการตรวจสอบการดำเนินการพอประมวลได้ดังนี้ หลังจากการปฏิบัติงานแล้ว มีการพูดคุย ถึงปัญหา และอุปสรรค เพื่อการแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไป เมื่อพบจุดบกพร่อง แล้ว รีบดำเนินการหาแนวทางการแก้ไข โดยทันที

ตารางที่ ๔.๑๒ วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพณัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการตรวจสอบการดำเนินการ

ลำดับ	สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		จำนวน	ความถี่
๑	หลังจากการปฏิบัติงานแล้ว มีการพูดคุย ถึงปัญหา และอุปสรรค เพื่อการแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไป	๖	๒, ๓, ๖, ๗, ๑๖, ๑๘
๒	เมื่อพบจุดบกพร่อง แล้ว รีบดำเนินการหาแนวทางการแก้ไข โดยทันที	๔	๓, ๖, ๗, ๑๘

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๔.๓.๔ รูปแบบด้านการปรับปรุงการทำงาน

๑. มีการบริหารจัดการในด้านการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องที่พบเจอในการให้ความช่วยเหลือประชาชนได้อย่างรวดเร็ว^{๒๔}

๒. สามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้อย่างรวดเร็ว และตรงต่อปัญหาที่เกิดขึ้น^{๒๕}

๓. มีวิธีการใหม่ๆ และมีการขอความร่วมมือจากหน่วยงาน เช่น การให้ความช่วยเหลือแจกถุงยังชีพ เมื่อทางวัดไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง ก็มีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐในพื้นที่เพื่อคัดสรรประชาชนเข้ารับถุงยังชีพ^{๒๖}

๔. แก้ปัญหาได้ตรงจุด เพราะเรามีการประชุมพูดคุยกันหลังจากที่ลงพื้นที่ปฏิบัติงานทุกครั้ง^{๒๗}

๕. แก้ไขปัญหาได้ตรงจุด เนื่องจากมีการวางแผนงาน และหาข้อมูล และเตรียมความพร้อมก่อนให้ความช่วยเหลือ^{๒๘}

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการปรับปรุงการทำงาน พอประมวลได้ดังนี้ มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงปัญหา ที่เกิดขึ้น การแก้ปัญหา เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ตารางที่ ๔.๑๓ วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการปรับปรุงการทำงาน

ลำดับ	สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		จำนวน	ความถี่
๑	มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงปัญหา ที่เกิดขึ้น	๕	๒, ๓, ๑๑, ๑๓, ๑๘
๒	การแก้ปัญหา เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว	๒	๑๑, ๑๓

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๔.๓.๕ โครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ

๑. การดำเนินงานเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ สิ่งของได้ดี กล่าวคือ การจัดตั้งโรงงานแบบเคลื่อนที่ที่เหมาะสมสำหรับประชาชนผู้เดือดร้อนไม่มีพาหนะเดินทางไปไปถึงที่วัด และอาหารที่ได้รับจากวัดในลักษณะนี้ ประชาชน สามารถรับประทานได้โดยทันที ส่วนการจัดเครื่องอุปโภคบริโภค มอบให้แก่ประชาชน เป็นการต่อยอดการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนผู้ได้รับการช่วยเหลือ เนื่องจากเป็นสิ่งของที่บรรเทาความเดือดร้อนใน ระยะเริ่มต้นได้เป็นอย่างดี สามารถเก็บไว้บริโภคในครัวเรือนได้ระยะหนึ่งและสามารถบริโภคได้กับทุกคนใน ครอบครัว สำหรับการดำเนินงานควรจัดทำเป็นช่วงๆ โดยการวิเคราะห์บุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือให้ เหมาะสมและครอบคลุม จัดเก็บข้อมูลบุคคล เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการของบุคคล และพิจารณาให้ความช่วยเหลือในโอกาสที่เหมาะสม^{๒๙}

๒. การจัดตั้งโรงงานของวัดพญูเชิง มี ๒ รูปแบบ คือ ๑) มอบเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค อาหารแห้ง และเงินสด ๒) มอบเป็นอาหารสด ผลไม้ และน้ำดื่ม การดำเนินการมอบเครื่องอุปโภคบริโภค อาหารแห้ง และเงินสดที่วัดพญูเชิงวรวิหาร โดย กลุ่มเป้าหมายลงทะเบียน และเดินทางมารับมอบด้วยตนเองและจัดมอบเครื่องอุปโภคบริโภค อาหารแห้ง และเงินสด ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ของวัดแต่ละอำเภอ และลงเยี่ยมบ้านให้กำลังใจ พร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภค อาหารแห้ง และเงินสด อีกรูปแบบหนึ่งคือโรงงานเคลื่อนที่ จะจัดเตรียมอาหารสด ผลไม้ และน้ำดื่ม ให้บริการที่วัด และขึ้นรถของวัดไปบริการมอบให้ในชุมชน รวมถึงจัดมอบให้แก่เจ้าหน้าที่บุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ด้วยการบูรณาการความร่วมมือจากวัด หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี เกิดความ สามัคคีในระหว่างหน่วยงาน ส่งเสริมให้เห็นว่าภารกิจต่างๆ ในอนาคตจักสำเร็จได้ และเกิดความสุขในสังคม ด้วยการบูรณาการความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในสังคมอย่างเหมาะสม^{๓๐}

๓. การตั้งโรงงานตามพระดำริ ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ให้มากขึ้น และให้ความรู้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์หลายทางจากการดำเนินงาน^{๓๑}

๔. ที่ทำอยู่เหมาะสมอยู่แล้ว ข้อเสนอแนะคือ ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านในจังหวัด รู้ ถามว่ารอบๆ วัดรู้ใหม่ อาจจะไม่รู้ทั้งหมดหรือไม่รู้ทั้งหมด ทำอย่างไรคนในชุมชนหรือคนรอบวัดจะรับรู้ข้อมูลอย่างทั่วถึง รวมถึงขยายผลไปทั้งจังหวัดจะดีมาก^{๓๒}

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๕. การจัดตั้งโรงงานตามพระราชดำริ เป็นแนวทางที่ดี และมีประโยชน์ เพราะสอดคล้องกับช่วงเวลาเพื่อช่วยเหลือ ประชาชนในสถานการณ์ที่ยากลำบาก เพราะการกักอยู่ในช่วงสถานการณ์โควิด ร้านค้าปิด สินค้าหายาก ร้านค้าปรุงสุก ห้ามมีการจำหน่าย หรือห้ามมีการนั่งรับประทาน ถือว่ายากลำบาก ทำให้ประชาชนที่มีรายได้น้อย ได้รับการช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากในเบื้องต้นด้วยควรทำอย่างต่อเนื่อง แม้ไม่มีสถานการณ์โควิด อาจจัดตั้งโรงงานประจำเดือน ละ ๑ ครั้งเพื่อเป็นการช่วยเหลือบรรเทาความยากลำบาก ต่อเนื่องให้กับประชาชน ภายหลังสถานการณ์โควิด การประชาสัมพันธ์สื่อสารภาพลักษณ์กิจกรรม เป็นการสื่อสารทางบวก หรือสื่อสารเพื่อให้เห็นว่าคณะสงฆ์ได้ทำงาน ไม่ได้ทอดธุระ หรือดูดาต่อการช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์ที่ยากลำบากนี้ หรือในสถานการณ์อื่น ๆ ต่อไป^{๓๓}

๖. ในการจัดตั้งโรงงานตามพระราชดำริที่วัดพนัญเชิงทำอยู่นั้น เป็นโครงการที่ทำเพื่อช่วยเหลือผู้เดือดร้อนได้จริง เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้จริง ในการเข้าถึงแหล่งชุมชนทำให้ประชาชนไม่ต้องเดินทางออกจาก พื้นที่ ช่วยลดความเสี่ยงได้หลายประการ เช่น เสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสฯ เสี่ยงจากการประสบอุบัติเหตุ เป็นต้น ทำให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนซึ่งมีทุนทรัพย์ในการดำเนินชีวิตอยู่ไม่มาก สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ยาวนานขึ้น มีผลกำลังประกอบสัมมาอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพและครอบครัวต่อไป^{๓๔}

สรุปได้ว่า การจัดตั้งโรงงานแบบเคลื่อนที่ที่เหมาะสมสำหรับประชาชนผู้เดือดร้อนไม่สะดวกเดินทางไปรับที่วัด เครื่องอุปโภคบริโภคที่มอบให้แก่ประชาชน เป็นสิ่งของที่บรรเทาความเดือดร้อนได้เป็นอย่างดี สามารถเก็บไว้บริโภคในครัวเรือนได้ระยะหนึ่งและสามารถบริโภคได้กับทุกคนในครอบครัว การบูรณาการความร่วมมือจากวัด หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี เกิดความสามัคคีในระหว่างหน่วยงาน ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนให้มากขึ้น

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ตารางที่ ๔.๑๔ วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร
ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ

ลำดับ	สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		จำนวน	ความถี่
๑	การจัดตั้งโรงงานแบบเคลื่อนที่ที่เหมาะสมสำหรับ ประชาชนผู้เดือดร้อนไม่สะดวกเดินทางไปรับที่วัด	๔	๖, ๘, ๑๓ , ๑๕
๒	ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ให้มากขึ้น	๒	๑, ๔

๔.๓.๖ โครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง

๑. วัดพัญญูเชิงวรวิหารมีการใช้พื้นที่ของวัดที่ว่างอยู่เป็นศูนย์กลางให้ชุมชนร่วมด้วยช่วยกันทำงาน ดูแล และแบ่งปันผลผลิตที่เกิดขึ้น ซึ่งมีการผสมผสานการปลูกพืชหลายๆ ชนิด รวมทั้งช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่สารเคมี นอกจากนี้ควรมีการขยายผลการปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชน ตามหลัก “บวร” โดยดำเนินการในทุกๆ อำเภอ และมีการคัดเลือกกรรมการในชุมชนผู้มีจิตอาสาเข้าร่วมปลูกผักในพื้นที่วัดเพื่อนำไปปรุงอาหารและแบ่งปันกัน ส่วนที่เหลือก็จะนำไปประกอบอาหารช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาด (โควิด-๑๙)^{๓๕}

๒. โครงการปลูกผักสวนครัว เป็นโครงการที่มีประโยชน์ ควรดำเนินการต่ออย่างยั่งยืน คือผลผลิตสามารถนำมาปรุงอาหารภายในวัดเพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านวัตถุดิบ เมื่อคงเหลือก็สามารถจำหน่ายให้กับบุคคลทั่วไป ให้ได้ทานผักปลอดสารพิษ มีสุขภาพที่ดี^{๓๖}

๓. โครงการปลูกผักสวนครัวที่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดี แต่สภาพพื้นที่ของวัดพัญญูเชิงไม่ค่อยเหมาะกับการปลูกผักสวนครัวควรกระจายพื้นที่ให้วัดอื่นๆ ช่วยปลูก โดยวัดพัญญูเชิงให้ทุนสนับสนุนแล้วนำมาแจกที่วัดพัญญูเชิง^{๓๗}

๔. โครงการปลูกผักสวนครัวที่ทำอยู่เป็นโครงการที่ดี และดำเนินการได้เหมาะสมอยู่แล้ว หากจะพัฒนาให้ยั่งยืน ทางวัดมอบเมล็ดพันธุ์ให้ชาวบ้าน หรือจัดสรรพื้นที่วัด ที่สาธารณประโยชน์ให้ชาวบ้านได้ปลูกผักเลี้ยงตนเองได้^{๓๘}

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

๕. ทางวัดควรดำเนินการให้ประชาชนที่ยากจนได้ใช้พื้นที่ของวัดในการปลูกผักสวนครัว วิธีพอเพียงในกรณีนี้ที่ประชาชนไม่มีพื้นที่เป็นของตัวเอง เพื่อนำไปประกอบอาหารที่บ้าน และถ้าเหลือจากรับประทาน สามารถนำไปขายให้มีรายได้เพิ่มขึ้น^{๙๙}

๖. โครงการปลูกผักสวนครัววิธีพอเพียงของวัดพญัญเชิงวรวิหาร ดำเนินการโดยพระสงฆ์ และ บุคลากรของวัด ในพื้นที่ว่างของวัด ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการพึ่งพาตนเองแบบพอเพียง ปลูกผักสวนครัวหลายๆ ชนิด ปลูกง่าย โตเร็ว เช่น พริกชี้หนู ผักบุ้งจีน ผักคะน้า เป็นต้น นำมาแจกให้ประชาชนผู้ประสบความเดือดร้อนได้อย่างทั่วถึง และนำมาใช้บริโภคภายในวัด เป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย และปลอดภัยจากยาฆ่าแมลง ข้อเสนอแนะคืออยากให้ประชาชนได้พึ่งพาตนเองด้วยการปลูกผักสวนครัวกินได้ หากปลูกไว้ก็สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนไปได้มาก^{๑๐}

๗. ยังขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน จึงเห็นควรกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสม และให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานอย่างพอเพียง การปลูกผัก สวนครัวควรเป็นทั้งผักสวนครัว และพืชเกษตรอื่นที่จะมีผลในระยะยาว^{๑๑}

๘. โครงการปลูกผักสวนครัววิธีพอเพียง เป็นโครงการที่ดี มีประโยชน์ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้การทำเกษตร สามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพ หรือสามารถปลูกเพื่อเป็นอาหารที่ปลอดภัยเป็นการสร้างความตระหนักรู้ ให้ประชาชนในชุมชนเห็น และเข้าใจถึงวิถีการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง สามารถปลูกผักไว้รับประทานเองได้ ลดภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งการกระทำโครงการปลูกผักสวนครัววิธีพอเพียงของวัดพญัญเชิงวรวิหาร เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ประชาชน และผักสวนครัวที่ได้ยังสามารถนำมาแจกจ่ายประชาชน อีกทั้งข้อสำคัญ คือยังเป็นผักปลอดสารพิษ ดีต่อ สุขภาพอีกด้วย ควรจะมีการสนับสนุนให้วัดต่างๆ ในแต่ละพื้นที่ มีการแบ่งพื้นที่ของวัดเพื่อดำเนินการโครงการดังกล่าว เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตร โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ได้เข้าไปมีส่วนร่วม นับเป็นโครงการของชุมชน ที่ประชาชนกับวัดช่วยกันดูแล และประชาชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนสามารถใช้ประโยชน์จากผักสวนครัว สำหรับรับประทานได้ จะยิ่งทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนที่ดียิ่งขึ้นไป สร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างวัด บ้าน ชุมชน ตามหลัก “บวร” ^{๑๒}

^{๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

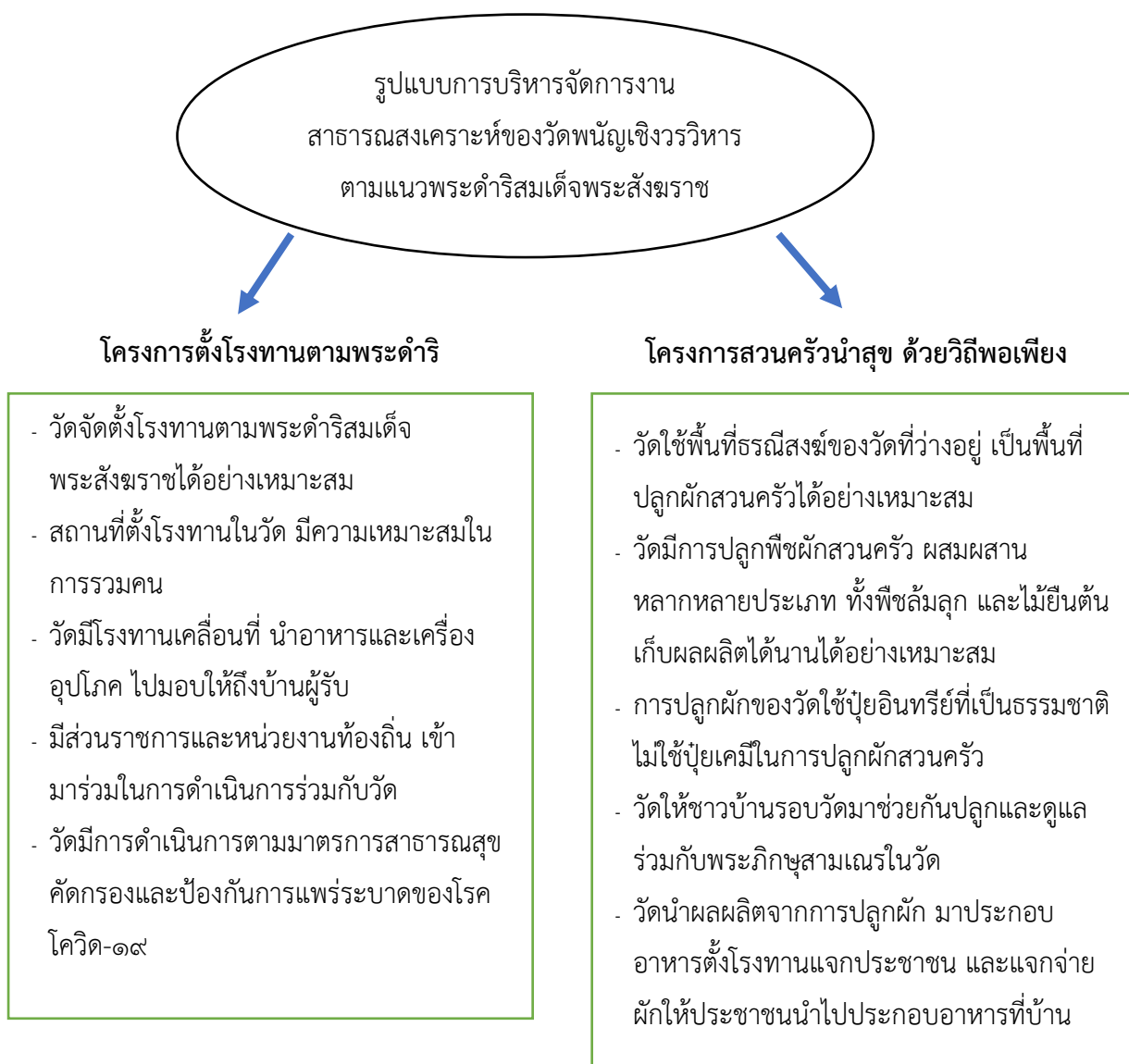
ตารางที่ ๔.๑๕ วิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร
ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการปลูกผักสวนครัว

ลำดับ	สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		จำนวน	ความถี่
๑	มีการสนับสนุนให้วัดต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ มีการแบ่งพื้นที่ของวัดเพื่อดำเนินการโครงการดังกล่าวเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตร	๓	๓, ๕, ๗
๒	โครงการปลูกผักสวนครัว เป็นโครงการที่มีประโยชน์ ดำเนินการได้เหมาะสม	๓	๑, ๓, ๗
๓	ผักที่ปลูกเป็นผักปลอดสารพิษ	๔	๕, ๗, ๑๕, ๑๗
๔	มีการขยายผลการปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชนตามหลัก “บวร” มอบเมล็ดพันธุ์ให้ชาวบ้าน หรือจัดสรรพื้นที่วัด ที่สาธารณประโยชน์ให้ชาวบ้านได้ปลูกผักเลี้ยงตนเองได้	๔	๑, ๕, ๗, ๙

๔.๔ องค์ความรู้

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริและโครงการสวนครัวนำสุขด้วยวิถีพอเพียง ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

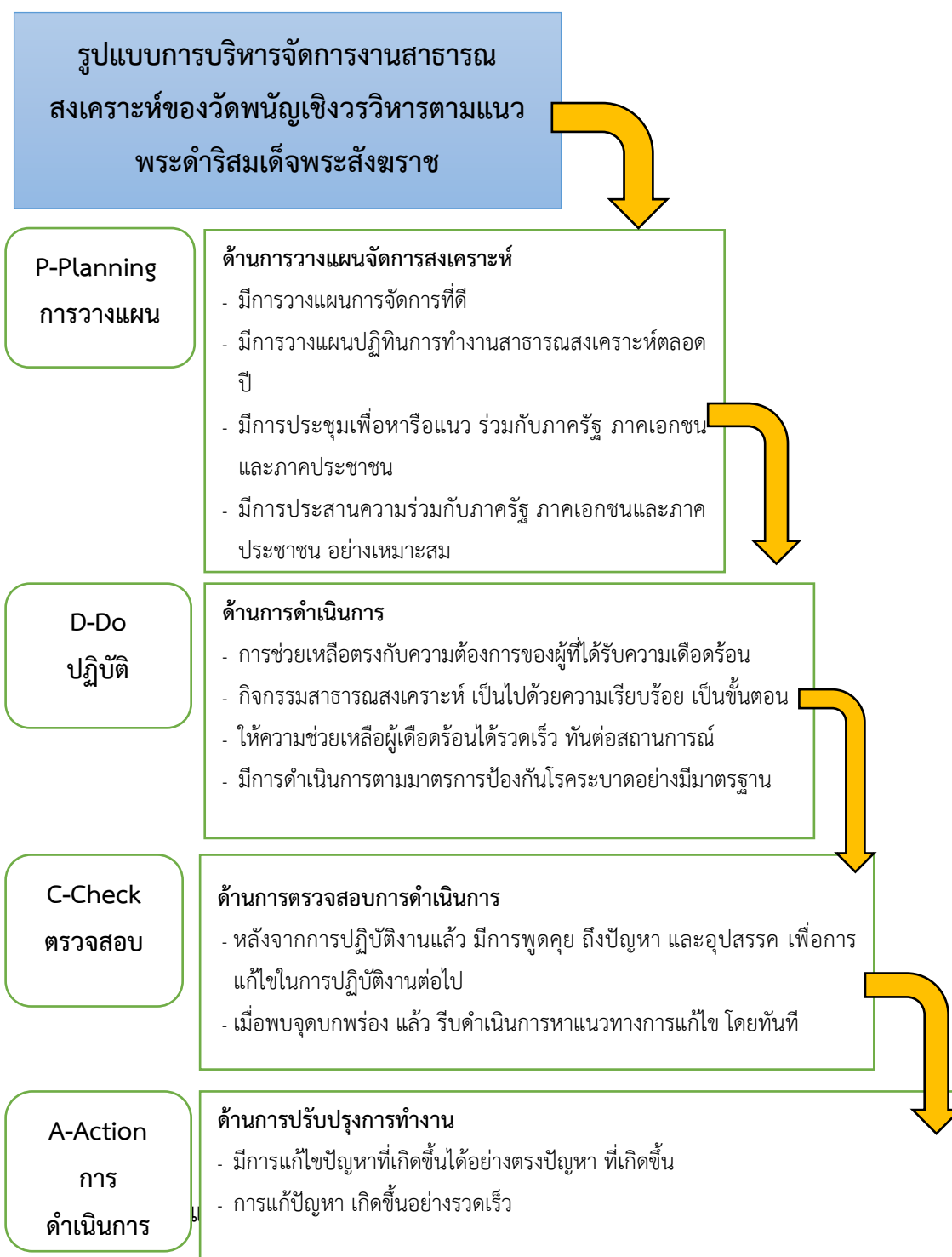
แผนภาพที่ ๔.๑ พบว่า ผู้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริและโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง คือ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

๑. โครงการตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริ วัดจัดตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราชได้อย่างเหมาะสม สถานที่ตั้งโรงพยาบาลในวัดมีความเหมาะสมในการรวมคน วัดมีโรงทานเคลื่อนที่ นำอาหารและเครื่องอุปโภคไปมอบให้ถึงบ้านผู้รับ ในโครงการมีส่วนราชการและหน่วยงานท้องถิ่น เข้าร่วม

มาร่วมในการดำเนินการร่วมกับวัด วัดมีการดำเนินการตามมาตรการสาธารณสุข คัดกรองและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ($\bar{X} = ๔.๓๕$, S.D.=๐.๕๓๒)

๒. โครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง วัดใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดที่ว่างอยู่ เป็นพื้นที่ปลูกผักสวนครัวได้อย่างเหมาะสม วัดมีการปลูกพืชผักสวนครัวผสมผสานหลากหลายประเภท ทั้งพืชล้มลุก และไม้ยืนต้นเก็บผลผลิตได้นานได้อย่างเหมาะสม การปลูกผักของวัดใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เป็นธรรมชาติ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักสวนครัว วัดให้ชาวบ้านรอบวัดมาช่วยกันปลูกและดูแลร่วมกับพระภิกษุสามเณรในวัด วัดนำผลผลิตจากการปลูกผัก มาประกอบอาหารตั้งโรงทานแจกประชาชน และแจกจ่ายผักให้ประชาชนนำไปประกอบอาหารที่บ้าน ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๖๔๗)

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๒ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้จากกระบวนการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ๔ ด้าน ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ พอประมวลได้ดังนี้ มีการวางแผนการจัดการที่ดี มีการวางแผนปฏิทินการทำงานสาธารณสงเคราะห์ตลอดปี มีการประชุมเพื่อหารือแนว ร่วมกับภาคีรัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน มีการประสานความร่วมมือกับภาคีรัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน อย่างเหมาะสม

ด้านการดำเนินการ พอประมวลได้ดังนี้ การช่วยเหลือตรงกับความต้องการของผู้ที่ได้รับ ความเดือดร้อน กิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นขั้นตอน ให้ความช่วยเหลือผู้เดือดร้อนได้รวดเร็ว ทันท่วงที มีการดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคระบาด อย่างมีมาตรฐาน

ด้านการตรวจสอบดำเนินการ พอประมวลได้ดังนี้ หลังจากการปฏิบัติงานแล้ว มีการพูดคุย ถึงปัญหา และอุปสรรค เพื่อการแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไป เมื่อพบจุดบกพร่อง แล้วรีบดำเนินการหาแนวทางการแก้ไข โดยทันที

ด้านการปรับปรุงการทำงาน พอประมวลได้ดังนี้ มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรง ปัญหาที่เกิดขึ้น การแก้ปัญหาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ๒. เพื่อศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และมีส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีแจกแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยสามารถนำมาสรุป อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนรอบวัดและเขตใกล้เคียงในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการสงเคราะห์จากวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามดำริสมเด็จพระสังฆราช จำนวน ๒๐๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชากรตัวอย่าง เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตาม อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

สองโครงการ คือ โครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๓๒ โครงการสวนศรีวนาสูข ด้วยวิถีพอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๔๗

๕.๑.๒ กระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อกระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมาก ในทุกด้าน ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๓๔ ด้านการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๑๘ ด้านการตรวจสอบดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔๖ และด้านการปรับปรุงการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๑๕

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา และข้อเสนอแนะ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนศรีวนาสูข ด้วยวิถีพอเพียง สรุปได้ดังนี้

๑. ปัญหาการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนศรีวนาสูข ด้วยวิถีพอเพียง ดังนี้

ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ ประชาชนมีความเห็นว่า ประชาสัมพันธ์โครงการไม่ทั่วถึง ผู้รับบริการสงเคราะห์บางส่วนเป็นผู้สูงอายุ เดินทางมารับของลำบาก

ด้านการดำเนินการ สิ่งของที่ได้รับเหมาะสมแต่สิ่งของมีน้ำหนักที่มากเกินไป ทำให้ผู้สูงอายุที่เดินทางมารับของด้วยตนเอง ไม่ได้รับความสะดวก การต่อคิวรับสิ่งของต้องยืนรอนาน คนป่วยหรือผู้สูงอายุบางท่านไม่ได้รับความสะดวก

ด้านการตรวจสอบดำเนินการ เจ้าหน้าที่ในการให้บริการไม่เพียงพอในการคอยช่วยยกของ

ด้านการปรับปรุงการทำงาน โครงการดำเนินการเพียงระยะสั้น ไม่ต่อเนื่อง ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนน้อย

๒. ข้อเสนอแนะ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราชในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนศรีวนาสูข ด้วยวิถีพอเพียง

ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ ประชาชนมีความเห็นว่า อยากให้มีการประชาสัมพันธ์ โครงการให้มากกว่านี้ อยากให้มีการนำข้าวสารอาหารแห้งนำไปแจกถึงบ้านสำหรับผู้ที่ไม่สามารถ เดินทางมาที่วัดเองได้

ด้านการดำเนินการ ควรแยกประเภทของผู้ที่มารับบริจาคสิ่งของ หากเป็นผู้ป่วยหรือ สูงอายุเดินไม่สะดวก ก็จัดแยกบริเวณ ไม่ต้องให้ยืนรอรับนานและมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้ความช่วยเหลือ เป็นพิเศษ

ด้านการตรวจสอบดำเนินการ จัดหาเจ้าหน้าที่ในการให้บริการในการคอยช่วยยกของ เพิ่มเติม

ด้านการปรับปรุงการทำงาน เป็นโครงการที่ดี ควรจัดให้มีโครงการต่อเนื่องเชิญชวน ประชาชนที่ใจบุญมาร่วมออกโรงทานเลี้ยงอาหารด้วย เพื่อการความหลากหลายในประเภทอาหาร และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน จัดกิจกรรมตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง เพื่อนำไปช่วยเหลือ ชาวบ้านที่เดือดร้อน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานกเข่ง วรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมา อภิปรายผล ดังนี้

รูปแบบในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานกเข่งวรวิหาร ตามแนว พระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA โดยภาพรวม มีความคิดเห็นใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

๑) **ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์** จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบในการบริหาร จัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานกเข่งวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ใน กระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด จะพบว่า วัดพญานกเข่งวรวิหารได้มีการวางแผนการจัดการสงเคราะห์อย่าง เป็นระบบและเหมาะสม คือมีการประชุมวางแผนเตรียมการในการช่วยเหลือประชาชน มีการ วางแผนร่วมกันเพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการวางแผนเรื่องการจัดสถานที่และ กำหนดจำนวนประชาชนที่มารับความช่วยเหลือ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันโรคระบาดของ ส่วนราชการ รวมทั้งเตรียมบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนให้เพียงพอ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหากังวาล ธีรธมโม (ศรชัย) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พบว่า^๑ รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๑๕ ที่เป็นมาตรฐาน คือ ๑) เจ้าสำนักมีวิสัยทัศน์ มีการชวนชวนศึกษาดูงานของสำนักที่มีมาตรฐานนำมาปรับปรุงสำนักตนเอง เจ้าสำนักรู้จักกำหนดวัตถุประสงค์ รู้จักริเริ่มโครงการที่เป็นแก่นสารประโยชน์ รู้จักวางแผนโครงการเพื่อปฏิบัติงานจัดที่พัก อาคารปฏิบัติธรรม ให้มีความสะอาดพร้อมใช้งานได้ ๒) ด้านบุคลากร รู้จักแบ่งงานและการมอบหมายอำนาจหน้าที่การงาน รู้จักประสานความสามัคคีและประสานประโยชน์ร่วมกัน รู้จักปกครองบังคับบัญชา รู้จักติดตามและประเมินผลงาน พัฒนาศักยภาพของตนเองและบุคลากรให้มีภาวะความเป็นผู้นำ จัดการศึกษาทั้งด้านปริยัติควบคู่กับการปฏิบัติ หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ๓) ด้านการบริหารจัดการภายในสำนัก จัดทำบัญชี รายรับ - จ่ายให้เป็นระบบ โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ บัญชีการเงินของสำนักปฏิบัติธรรมควรแยกจากบัญชีวัด จัดทำสถิติผู้เข้ารับการปฏิบัติธรรม มีการตั้งทุนเพื่อการเผยแผ่ของสำนักปฏิบัติธรรม ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านทางสื่อ เช่น แผ่นป้าย แผ่นพับ วิทยุชุมชน ทางอินเทอร์เน็ต เช่น Line และ Facebook เป็นต้น จัดทำสื่อการปฏิบัติธรรม เช่น แผ่นซีดี ดีวีดี หนังสือสวดมนต์ และหนังสือคู่มือการปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน

๒) **ด้านการดำเนินการ** จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญางิ้วหวารวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการดำเนินการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การมอบสิ่งของช่วยเหลือประชาชนนั้น มีขั้นตอนกระชับและเหมาะสม จัดสถานที่ได้เหมาะสม เป็นไปตามมาตรการป้องกันโรคระบาดจากส่วนราชการ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ หลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม มีการดำเนินการมอบสิ่งของด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีความวุ่นวาย มีบุคลากร เจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือในระหว่างการรับมอบสิ่งของ เช่น ช่วยยกสิ่งของที่ผู้รับไม่สามารถยกได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูไพศาลวัฒน์คุณ (สมพร ฐิตปุญโญ)** ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า^๒ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัด ในด้านกิจการงานการสาธารณประโยชน์ วัดต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน ท้องถิ่น ชุมชน และสังคม ในทุกกิจการงานสาธารณประโยชน์ ที่วัดต้องพร้อมให้ความเกื้อกูล ทุกภาคส่วน และพร้อมให้

^๑ พระมหากังวาล ธีรธมโม (ศรชัย), “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^๒ พระครูไพศาลวัฒน์คุณ (สมพร ฐิตปุญโญ), “ประสิทธิผลการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และในด้านการจัดการสาธารณสมบัติ ที่เจ้าอาวาสต้องเป็นผู้นำการสร้างสาธารณสมบัติ การให้วัดเป็นสถานที่สาธารณสมบัติ ที่ต้องมีการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์โครงการ ทั้งการให้บริการประชาชน ร่วมมือกับเอกชน และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และงานการสาธารณสงเคราะห์การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนและสรรพสัตว์ วัดต้องร่วมมือกับชุมชนทั้งการสงเคราะห์ประชาชน พัฒนาชุมชน และสร้างสรรค์คุณภาพสังคม

๓) ด้านการตรวจสอบดำเนินการ จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการตรวจสอบดำเนินการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ในกิจกรรมการรับมอสิ่งของเพื่อช่วยเหลือประชาชนนั้น ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็ว สถานที่มอสิ่งของมีความเหมาะสม อากาศไม่ร้อนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่มีคนพลุกพล่าน จำนวนประชาชนที่ได้รับมอสิ่งของในแต่ละครั้งมีความเหมาะสม ไม่มากเกินไป บุคลากร เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่มาอำนวยความสะดวกในกิจกรรม มีอัธยาศัยดี บริการด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีจำนวนเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ **พระมหาสุทิน สุทิน** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผลการวิจัยพบว่า^๓ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๑ มีการบริหารงานตามหน้าที่การบริหาร POLC มีการวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์การ มีการตรวจสอบโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีหลักการบริหารนิยธรรมและนวัตกรรมในการบริหาร ซึ่งเป็นไปตามสภาพและบริบทของสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีข้อตกลงร่วมกันและการรวมตัวกันภายใต้การบริหารจัดการแบบกลุ่มโรงเรียน เพื่อประสานความร่วมมือด้านการบริหารความรู้วิชาการ สามารถที่จะพัฒนาความร่วมมือและความสัมพันธ์ไปสู่ระดับเครือข่ายที่มีการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานวิชาการ ๕ ด้านอย่างเป็นระบบได้

๔) ด้านการปรับปรุงการทำงาน จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA ด้านการปรับปรุงการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า มีการปรับปรุงวิธีการให้ความช่วยเหลือ วิธีการมอสิ่งของให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงสถานที่มอสิ่งของและเพิ่มมาตรการคัดกรอง ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง การบริการของเจ้าหน้าที่ ในการให้การสงเคราะห์มีการพัฒนาปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง วัดพญูเชิงวรวิหารควรจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์เช่นนี้ต่อไป กิจกรรมที่วัดทำเป็นสิ่งที่ดีและเป็น

^๓ พระมหาสุทิน สุทิน, “การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ **พระครูไพศาลพัฒนคุณ (สมพร ฐิตปุญโญ)** ได้วิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า^๔ วิธีการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ที่มีประสิทธิผลของวัดในจังหวัดปทุมธานีคือ เจ้าอาวาสต้องรับรู้ สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม แล้วมีการพัฒนาวัดและบุคลากรให้มีคุณภาพ มีระบบการมีส่วนร่วม กับทุกภาคส่วน วัดต้องแสดงบทบาทการสงเคราะห์ด้านการพัฒนาคนพัฒนาครอบครัว ส่งเสริม ชุมชน และสร้างสรรค์สังคม อันจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ของการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดที่ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ชุมชนมีความเข้มแข็งและสภาพสังคมที่มั่นคง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ผู้วิจัยได้ข้อสรุปและการเสนอแนะไว้ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) วัดพญูเชิงวรวิหารเชิงควรมีนโยบายในการประชาสัมพันธ์โครงการสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารในวงกว้างมากขึ้น เพราะจะทำให้สามารถเข้าถึงผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนมากขึ้น รวมทั้งยังเป็นต้นแบบที่ดีให้กับบริษัท ห้างร้าน เอกชนที่มีศักยภาพในการช่วยเหลือผู้อื่นได้กระทำตามอีกด้วย

๒) เจ้าคณะปกครองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีนโยบายในการจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ในทิศทางเดียวกันเพื่อแจกสิ่งของช่วยเหลือประชาชน เมื่อเกิดภาวะโรคระบาด จนส่งผลกระทบต่อประชาชน ทุกอำเภอ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓) วัดพญูเชิงวรวิหารเชิงควรถัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์เมื่อเกิดภาวะโรคระบาด จนส่งผลกระทบต่อประชาชน ลักษณะแบบนี้ต่อไป ตามกำลังที่สามารถทำได้

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) วัดพญูเชิงวรวิหาร ควรร่วมมือกับภาคเอกชนเพิ่มเติมโดยการเชิญชวนบริษัท ห้างร้านรวมทั้งญาติโยมไม่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากภัยโรคระบาดและมีกำลังศรัทธา มาร่วมบริจาคสิ่งของเพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน

^๔ พระครูไพศาลพัฒนคุณ (สมพร ฐิตปุญโญ), “ประสิทธิผลการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

๒) สิ่งของที่ทำให้ความช่วยเหลือนั้น มีความเหมาะสมในการช่วยเหลือประชาชน แต่ว่าสิ่งของมีน้ำหนักที่มากเกินไป ไม่สะดวกต่อผู้รับความช่วยเหลือในการขนส่ง ควรปรับให้มีน้ำหนักที่ลดลง หรืออาจจะปรับโดยการนำสิ่งของที่มีน้ำหนักมาก ไปแจกจ่ายให้ความช่วยเหลือถึงบ้าน

๓) วัดพญาวรวิหารเชิงควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญาวรวิหารในสื่อโซเชียลมีเดียมากขึ้น ในหลากหลายช่องทาง อาทิเช่น Facebook Instagram website เป็นต้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒) ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในสถานการณ์ภัยพิบัติอื่น ๆ ที่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กมล ภูประเสริฐ และคณะ. การบริหารและการจัดการวัดผลและประเมินผลการศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๕.

กรมการศาสนา. คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐.

คุณ โทชน์. พุทธศาสนากับชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์๑, ๒๕๓๗.

จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. การสังคมสงเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี บทบาท และความสำคัญต่อสังคม.

กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๔๔.

จุฑา เทียนไทย. การจัดการมุมมองนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘.

ฉลอง มาปรีดา. คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๗.

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. การพระศาสนาเพื่อความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๖.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๓๗.

ธนจรัส พูนสิทธิ์. การจัดการองค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑.

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. ทฤษฎีและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

บุญศรี พานะจิตต์ และคณะ. “ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดสวนแก้ว อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕.

ประกอบ วรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ประยูรท์ เจริญสวัสดิ์. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : กรมพลศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐.

พยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒.

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). การคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

พระเทพเวที ประยูรท์ ปยุตโต. ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.

พระธรรมโกศาจารย์ ประยูร ฐมจิตโต. พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมโม). สารภาค ๑๕. กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี, ๒๕๔๘.

พระมหาภคฤกษ์ กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระมหาไพฑูรย์ ปนตนนโท. การบริหารคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๐.

พระราชญาณวิสิฐ เสริมชัย ชยมงคโล. การบริหารวัด. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๔.

_____ . การบริหารวัด. พิมพ์ครั้งที่ ๘. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘.

พระราชวรมนูณี ประยูรท์ ปยุตโต. การพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๗. หน้า ๖๖.

_____ . สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิ โกมลคีเมทอง, ๒๕๒๗.

พินิจ ลาภานานนท์ และคณะ. แนวคิดพุทธศาสนาเพื่อสังคม สังคหุระ และสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ. นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์, ๒๕๖๒.

พุทธทาสภิกขุ. การสังคมสงเคราะห์ส่วนที่ยังขาดอยู่. นนทบุรี : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๗.

_____ . บรมธรรมภาคต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : ธรรมทานมูลนิธิไชยา, ๒๕๒๕.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๗.

มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วุฒินันท์ กันทะเตียน. **แก่นสาธารณสงเคราะห์ในคัมภีร์พุทธ**. นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์, ๒๕๖๒.
 สมคิด บางโม. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.
 สมยศ นาวิการ. **การบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕.
 สัมพันธ์ ภูโพบูลย์. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : พัทธ์อักษร, ๒๕๔๒.
 สิริภาพ เหล่าลาภะ. **พุทธศาสตร์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.
 สุวรีย์ ศิริโกคาภิรมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี,
 ๒๕๔๖.

(๒) ดุษฎีวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ :

- ธงชัย เนตรสขาวัดน์. “บทบาทของเจ้าอาวาสในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม”. **วิทยานิพนธ์
 มหบัณฑิตศึกษาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล,
 ๒๕๔๓.
 บรรจง สุวรรณศรี. “บทบาทของพระสงฆ์ในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัด
 เลย”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย,
 ๒๕๔๖.
 ประทุม อังกูโรหิต. “สถาบันทางพระพุทธศาสนากับงานสังคมสงเคราะห์”. **วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต**.
 ศูนย์พุทธศาสนศึกษา : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
 พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโภ เข้มขุ่ม. “การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศน์
 พุทธ”. **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย
 : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
 พระครูไพศาลวัฒนคุณ สมพร ฐิตปุญโญ. “ประสิทธิผลการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดใน
 จังหวัดปทุมธานี”. **สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๗.
 พระครูวิลาศกาญจนธรรม เล็ก สุขุมมปัญญา. “รูปแบบการจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำ จังหวัดดีเด่น
 ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**.
 บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
 พระครูศรีรัตนธรรมนิเทศ ปกานนท์ พิลานันท์. “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติ กัมมัฏฐาน
 ของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทยอังกฤษ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**.
 บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระมหากังवाल ธีรธมโม ศรชัย. “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัด”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระมหาสุทิน สุทิน. “การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระมหาอรรถชัย สกลสุภาภรณ์. “บทบาทพระสงฆ์ที่สงเคราะห์เด็กนักเรียนที่พักอาศัยอยู่ในวัดเขตจังหวัดอ่างทอง”. *วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

สุภารัตน์ รักษ์มณี. งานวิจัย. “บทบาทพระสงฆ์ในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษากรณีชุมชนบ้านขุน อ.ฮอด จ.เชียงใหม่”. *วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๗.

(๓) บทความ/วารสาร :

ชวนะ ภวานันท์. “บทบาทอันพึงประสงค์ของพระสงฆ์กับสังคมไทยปัจจุบัน”. *วารสารครุศาสตร์ปริทัศน์*. ฉบับที่ ๙๖ (ตุลาคม ๒๕๒๗) : ๕๑.

วรภาส ประสมสุขและนิพนธ์ กิณาวงศ์. “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธ”. *วารสารศึกษาศาสตร์*. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (พฤศจิกายน ๒๕๔๙ – มีนาคม ๒๕๕๐) : ๖๓-๘๔.

สุรียนต์ น้อยสงวน. “รูปแบบการปฏิบัติงานสาธารณสงเคราะห์ของ คณะสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ”. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*. ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษ (พฤษภาคม ๒๕๖๑) : ๓๘๓-๓๙๔.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ :

พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์. สำนักงานพิมพ์คลังวิทยา. พ.ศ, ๒๕๑๐.
(อัดสำเนา)

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ, ๒๕๕๔. หน้า ๖๕๕.

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า. “ประทานพระดำริให้วัดจัดตั้งโรงพยาบาลช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด”. สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม. [ประกาศ]. เลขที่ สสร. ๑๔๖/๒๕๖๓. ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

- พระครูศุภธรรมคุณ น.ธ.เอก. พธ.ม. กิตติมศักดิ์. การสาธารณสุขสงเคราะห์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://songbanmoh.myreadyweb.com/article/topic-11536.html> [๒๐ กันยายน ๒๕๖๓]
- สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน. พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.Thai Junior Encyclopedia Project> [๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒].
- สำนักงานพระสอนศีลธรรม, จำนวนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.kruphra.net, [๙ ธันวาคม ๒๕๖๒].

(๖) สัมภาษณ์:

- สัมภาษณ์ พระพิพัฒนศาสนกิจวิธาน ประธานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
- _____ . พระครูเกษมพัฒนาภรณ์ เจ้าคณะอำเภออุทัย
- _____ . พระครูปริยัตยาธิคุณ เจ้าคณะอำเภอท่าเรือ
- _____ . พระครูสิริชัยมงคล รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
- _____ . นางสาวนุชนาถ ประทีปธีรานันต์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- _____ . นายประดับ โปธิกาญจนวัตร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- _____ . นางสาวนฤมล พงษ์สุภาพ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- _____ . นางจรีพร ชันดี วัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- _____ . นางสมทรง พันธุ์เจริญวรกุล นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- _____ . พ.อ.อ.สุวัฒน์ สรรพโกศลกุล รองนายกเทศมนตรีนครพระนครศรีอยุธยา
- _____ . นายธนชัย วงศ์สุขชัยกิจ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน
- _____ . นายพรเทพ พงษ์อารีย์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ ตำบลคลองสวนพลู

_____. พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณานุกรม (ต่อ)

_____ สัมภาษณ์ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

_____ . นางสาวรัตนา อุดมสิทธิโชติ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา

_____ . นายสมศักดิ์ ทับประจันทร์ เจ้าหน้าที่แผนกรักษาความปลอดภัย วัดพนัญเชิงวรวิหาร

_____ . นายไพรัตน์ กรวิเวก ประชาชนหมู่ ๓ ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา

_____ . นายคณิสร์ณ ตรีสิทธิ์ ประชาชนหมู่ ๓ ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา

๒. ภาษาอังกฤษ

(1) Books:

Bartz, A.E. **Basic Statistical Concepts**. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1999.

Deming, Edward W., **Out of The Crisis**. USA: The Massachusetts Institute of **Technology**, Center for Advanced Engineering Study, 1986.

F. Campbell Roald, **Introduction to Educational Administration**, Boston: Allyn and Bacon, 1997.

Fayol, Henri, **General and Industrial Management**, London: Sir Isaac Pitman & Sons, 1964.

Lee J. Cronbach. **Essentials of Psychological Testing**, 4th ed. New York: Harper & Row, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๕๖

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.

ด้วย พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุณโย) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๓๐๑๒๐๔๒๐๑ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษา
วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณา
แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ตรวจแล้ว

พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.
๙ / กพ. / ๖๔

ผู้ประสานงาน : พระเมธีวราภรณ์

โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๑-๒๘๖๐๖๒๑

ภาคผนวก ข
ผลการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถาม

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อ (IOC) ของแบบสอบถาม
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร
ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช
ผู้วิจัย พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุณโญ)
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร
ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

ข้อ	รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	สภาพทั่วไปด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์								
๑.	วัดมีการประชุมวางแผนเตรียมการ ในการช่วยเหลือ ประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	วัดมีการวางแผนเตรียมการเรื่องสถานที่ในการ ช่วยเหลือประชาชน	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	๐.๖	ใช้ได้
๓.	วัดมีการวางแผนการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	วัดมีการวางแผนเตรียมการในการกำหนดจำนวน ประชาชนเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันโรค ระบาดของส่วนราชการ	+๑	๐	+๑	+๑	๐	+๓	๐.๖	ใช้ได้
๕.	วัดมีการวางแผนเตรียมบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการให้ ความช่วยเหลือประชาชน	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช้ได้
	สภาพทั่วไปด้านการดำเนินการ								
๑.	วัดมีขั้นตอนในการการมอบสิ่งของช่วยเหลือ ประชาชน ได้กระชับ และเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	วัดมีการจัดสถานที่ในการมอบสิ่งของช่วยเหลือ ประชาชนได้เหมาะสม ตามมาตรการป้องกันโรค ระบาดของส่วนราชการ	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช้ได้

ดร.อมพวิมล

ข้อ	รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA	ผู้เกี่ยวข้องคนที					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓.	มีหน่วยงานราชการหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ในการมอบสิ่งของช่วยเหลือประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	การมอบสิ่งของให้ความช่วยเหลือประชาชน มีการจัด แถว เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีควมวุ่นวาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	วัดมีบุคลากร เจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือในระหว่างการ รับมอบสิ่งของ เช่น ช่วยยกสิ่งของที่ผู้รับ ไม่สามารถ ยกได้ด้วยตนเอง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านการตรวจสอบดำเนินการ									
๑.	ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการรับความ อนุเคราะห์รับมอบสิ่งของ	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	๐.๖	ใช้ได้
๒.	สถานที่มอบสิ่งของมีความเหมาะสม ไม่ร้อนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่มีคนพลุกพล่าน	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	บุคลากร เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาให้ความ ช่วยเหลือมีอัธยาศัยดี ให้ความช่วยเหลือด้วยความ สุภาพ อ้อมแอ้มแจ่มใส	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	จำนวนประชาชนที่รับมอบสิ่งของในแต่ละครั้งมี ความเหมาะสม ไม่มากจนเกินไป	+๑	๐	+๑	+๑	๐	+๓	๐.๖	ใช้ได้
๕.	วัดมีบุคลากร เจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือในระหว่างการ มอบสิ่งของที่เพียงพอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านการปรับปรุงการทำงาน									
๑.	วัดมีการปรับปรุงวิธีการให้ความช่วยเหลือ วิธีการ มอบสิ่งของให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	๐	+๑	+๑	๐	+๑	+๓	๐.๖	ใช้ได้
๒.	วัดมีการปรับปรุงสถานที่มอบสิ่งของ และเพิ่ม มาตรการคัดกรอง ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	การบริการของเจ้าหน้าที่ ในการให้การสงเคราะห์มี การพัฒนาปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	๐.๖	ใช้ได้
๔.	อยากให้วัดพนัญเชิงวรวิหารจัดกิจกรรมสาธารณ สงเคราะห์เช่นนี้ต่อไปอย่างต่อเนื่อง	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช้ได้
๕.	กิจกรรมที่วัดทำเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคม	๐	๐	+๑	+๑	+๑	+๓	๐.๖	ใช้ได้

๐๖:๓๓ กวินท์

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง

ชื่อ	รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของวัดพญูเชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
โครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ									
๑.	วัดจัดตั้งโรงงานตามพระดำริได้อย่างเหมาะสม	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช้ได้
๒.	สถานที่ตั้งโรงงานในวัด มีความเหมาะสมในการรวมคน	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	มีโรงงานเคลื่อนที่ นำอาหารและเครื่องอุปโภค ไปมอบให้ถึงบ้านผู้รับ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	มีส่วนราชการและหน่วยงานท้องถิ่น เข้ามาร่วมในการดำเนินการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	มีการดำเนินการตามมาตรการสาธารณสุข คัดกรอง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
โครงการสวนครัวนำสุขด้วยวิถีพอเพียง									
๑.	วัดใช้พื้นที่ธรรมีสงฆ์ของวัดที่ว่างอยู่ เป็นพื้นที่ปลูกผักสวนครัว ได้อย่างเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒.	วัดมีการปลูกพืชผักสวนครัว ผสมผสานหลากหลายประเภท ทั้งพืชล้มลุกและไม้ยืนต้นเก็บผลผลิตได้นาน ได้อย่างเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	การปลูกผักของวัดใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เป็นธรรมชาติ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีทุกชนิดในการปลูกผักสวนครัว	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๔.	วัดให้ชาวบ้านรอบวัดมาช่วยกันปลูกและดูแลร่วมกับพระภิกษุสามเณรในวัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ผลผลิตจากการปลูกผัก วัดนำมาประกอบอาหารตั้งโรงงานแจกประชาชนและแจกจ่ายผักให้ประชาชนนำไปประกอบอาหารที่บ้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้

 พระมหาสุนันท์ สุนนฺโท, ผศ.ดร.)
 ๑๓/...../๒๕.....

ภาคผนวก ค

ผลการหาค่าความตรงตามเนื้อหา (CVI) แบบสอบถาม

ผลการหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา
(Content Validity Index = CVI)
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร
ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช
ผู้วิจัย พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุณโญ)
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ที่เห็นสอดคล้อง	I-CVI (รายข้อ)
	๑	๒	๓	๔	๕		
๑	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
๒	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
๓	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
๔	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
๕	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
๖	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
๗	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
๘	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
๙	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
๑๐	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑
ความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI)							๑

หมายเหตุ ✓ แทน ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ให้คะแนน ๓ หรือ ๔

 (พระมหาสุวัฒน์ สุวณฺโณ, ศศ.ดร.)
 ๑๗ / ๐๗ / ๒๕๖๕

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (try out)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๖๖๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังษีไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
เรียน พระครูสิทธิสรคุณ (ธรรมทส ชันติพล) เจ้าอาวาสวัดตะโก อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุณโย) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๓๐๑๒๐๔๒๐๑ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษา
วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวิวัฒนาการตามแนวพระดำริสมเด็จพระ
พระสังฆราช” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากอาสาสมัครในวัดของท่าน จึงขอความ
อนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๑๖๑๗
ขอความอนุเคราะห์
พระครูสิทธิสรคุณ
๑๓ก.พ.๖๔

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระเมธีวราภรณ์

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๘๖๐๖๒๑

ภาคผนวก จ
ผลความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหาร
ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช
ผู้วิจัย พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ)
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded	0	.0
	Total	30	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.956	.958	30

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
130.40	123.834	11.128	30

รศ. อภินันท์

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
วัดการประมววงแผนเตรียมการในการช่วยเหลือประชาชน	4.13	.507	30
วัดการวางแผนเรื่องสถานที่ในการช่วยเหลือประชาชน	4.03	.615	30
วัดการวางแผนการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆในการให้ความช่วยเหลือประชาชน	4.10	.481	30
วัดการวางแผนเตรียมการในการกำหนดจำนวนประชาชน	4.10	.548	30
วัดการวางแผนเตรียมบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน	4.13	.507	30
วัดขั้นตอนในการมอบสิ่งช่วยเหลือประชาชน ได้กระชับ และเหมาะสม	4.07	.640	30
วัดการจัดสถานที่มอบสิ่งช่วยเหลือเหมาะสม ตามมาตรการป้องกันโรคระบาดของส่วนราชการ	4.17	.791	30
มีหน่วยงานราชการหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการมอบสิ่งช่วยเหลือประชาชน	4.40	.621	30
การมอบสิ่งช่วยเหลือประชาชน มีการจัดแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.40	.563	30
วัดบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่คอยช่วยเหลือในระหว่างการรับมอบสิ่งของ	4.37	.556	30
ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการรับความอนุเคราะห์รับมอบสิ่งของ	4.30	.596	30
สถานที่มอบสิ่งของมีความเหมาะสม ไม่ร้อนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่มีคนพลุกพล่าน	4.37	.615	30
บุคลากร เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาให้ความช่วยเหลือมีอัตราที่ดี	4.23	.504	30
จำนวนประชาชนที่รับมอบสิ่งของในแต่ละครั้งมีความเหมาะสม ไม่มากจนเกินไป	4.30	.535	30
วัดบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่คอยช่วยเหลือในระหว่างการมอบสิ่งของที่เพียงพอ	4.30	.651	30
วัดการปรับปรุงวิธีการให้ความช่วยเหลือ วิธีการมอบสิ่งของให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.37	.615	30
วัดการปรับปรุงสถานที่มอบสิ่งของ และเพิ่มมาตรการคัดกรอง ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.40	.563	30
การบริการของเจ้าหน้าที่ ในการให้การสงเคราะห์นี้ การพัฒนาปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง	4.30	.535	30

รศ.อมร กุศลกุล

อยากให้อาจารย์ช่วยบริหารจัดการกิจกรรมสาธารณ สงเคราะห์เช่นนี้ต่อไปอย่างคืบเนื่อง	4.43	.626	30
กิจกรรมที่วัดทำเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อ สังคม	4.27	.583	30
วัดจัดตั้งโรงพยาบาลพระคัมภีร์ได้อย่างเหมาะสม	4.40	.498	30
สถานที่ตั้งโรงพยาบาลในวัด มีความเหมาะสมในการ รวมคน	4.37	.490	30
มีโรงงานเคสตันที่ นำอาหารและเครื่องดื่มไป มอบให้ซึ่งบ้านผู้รับ	4.53	.507	30
มีส่วนร่วมราชการและหน่วยงานท้องถิ่น เช่นร่วมใน การดำเนินการ	4.57	.504	30
มีการดำเนินการตามมาตรการสาธารณสุข คัดกรอง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙	4.60	.498	30
วัดใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดที่ว่างอยู่ เป็นพื้นที่ปลูก ผักสวนครัว	4.40	.498	30
วัดมีการปลูกพืชผักสวนครัว ผสมผสานหลากหลาย ประเภท	4.50	.509	30
การปลูกผักของวัดใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เป็นธรรมชาติ ไม่ ใช้ปุ๋ยเคมีทุกชนิด	4.57	.504	30
วัดให้ชาวบ้านรอบวัดช่วยกันปลูกและดูแลร่วมกับ พระภิกษุสามเณรในวัด	4.63	.490	30
ผลผลิตจากการปลูกผัก ให้นำมาประกอบอาหารตั้ง โรงพยาบาลประชาชน	4.67	.479	30

ดร.อมรรัตน์

ภาคผนวก ฉ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

๑๓ ก.พ. ๒๕๖๔

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๖๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังษีไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

10

เทศมณฑลพระนครศรีอยุธยา
เลขที่ ๑๖
ลงวันที่ ๑๓ ก.พ. ๒๕๖๔ 16.00

๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายกเทศมนตรีนครพระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุณโย) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๓๐๑๒๐๔๒๐๑ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญียงวรวิหารตาม
แนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลนคร
พระนครศรีอยุธยา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บ
รวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

-ในชื่อของคณะ-
ในพระสังฆาภิบาลเพื่อพระสงฆ์
อมาฬังโกล-

(นายศรีณย์ สุขเกษม)
ปลัดเทศบาล ปฏิบัติหน้าที่
นายกเทศมนตรีนครพระนครศรีอยุธยา

ผู้ประสานงาน : พระเมธีวราภรณ์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๘๖๐๖๒๑

ใบสั่ง
19-2-64

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๙๕-๒๕๔๔-๐๐๐ ต่อ ๕๒๐๐

ที่ ฮา ๕๐๐๕๒/ ๑ ๐๖๔

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระเมธีวราภรณ์ พุทธิสาร, ผ.ศ.ดร.

ด้วย พระเมธีวราภรณ์ (เจ็ดชัย กตปุญโญ) รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๑๑๒๐๕๒๐๑ นิสิตหลักสูตร...

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้งเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงได้...

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

พระอุดมสิทธิธาดา, ผ.ศ.ดร. (พระอุดมสิทธิธาดา, ผ.ศ.ดร.) ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา...

ผู้ประสานงาน : พระเมธีวราภรณ์ โทรติดต่อ : ๐๕๑-๒๕๒๐๒๒๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๙๕-๒๕๔๔-๐๐๐ ต่อ ๕๒๐๐

ที่ ฮา ๕๐๐๕๒/ ๑ ๐๖๓

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผ.ศ.ดร.ประเสริฐ อธิธา

ด้วย พระเมธีวราภรณ์ (เจ็ดชัย กตปุญโญ) รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๑๑๒๐๕๒๐๑ นิสิตหลักสูตร...

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้งเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงได้...

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

พระอุดมสิทธิธาดา, ผ.ศ.ดร. (พระอุดมสิทธิธาดา, ผ.ศ.ดร.) ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา...

Handwritten signature and notes

ผู้ประสานงาน : พระเมธีวราภรณ์ โทรติดต่อ : ๐๕๑-๒๕๒๐๒๒๑

ที่ ฮา ๕๐๐๕๒/ ๑ ๐๖๔ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร...

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายสมศักดิ์ ทับประชันทร์ เจ้าหน้าที่แผนกทรัพยากรบุคคลด้วย วัตถุประสงค์เพื่อ...

ด้วย พระเมธีวราภรณ์ (เจ็ดชัย กตปุญโญ) รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๑๑๒๐๕๒๐๑ นิสิตหลักสูตร...

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้งเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงได้...

ผู้ประสานงาน : พระเมธีวราภรณ์ โทรติดต่อ : ๐๕๑-๒๕๒๐๒๒๑

ที่ ฮา ๕๐๐๕๒/ ๑ ๐๖๓ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร...

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายสมศักดิ์ ทับประชันทร์ เจ้าหน้าที่แผนกทรัพยากรบุคคลด้วย วัตถุประสงค์เพื่อ...

ด้วย พระเมธีวราภรณ์ (เจ็ดชัย กตปุญโญ) รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๑๑๒๐๕๒๐๑ นิสิตหลักสูตร...

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้งเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงได้...

ผู้ประสานงาน : พระเมธีวราภรณ์ โทรติดต่อ : ๐๕๑-๒๕๒๐๒๒๑

ที่ ๒๑๐๐๕๒/ ๗ ๐๖๘

วิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อาคารเรียนรวม ชั้น 5 ห้อง B 504
เขตที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังบัว
จังหวัดนครราชสีมา 33170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : rps.nrcu.ac.th
E-mail : rps@nrcu.ac.th

๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้มีสิทธิ์รับข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายโพธิ์น ศรีวิภา ประชาชนหมู่ ๑ ตำบลคลองขาม หมู่ ๑ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
ถึงที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่แนบมาเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระเมธีวราภรณ์ (เจตชัย กตปุณโย) วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปโภคของวัดหน่อพุทธางกูร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์

การศึกษารวบรวมเกี่ยวกับเรื่องมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการวิจัยขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้มีสิทธิ์ดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางการต่อไป วิทยาลัยการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งนี้ขออภัยเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อหาวิชาความรู้มา ณ โอกาสนี้
จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอเจริญพร
พระอุดมสิทธิธาดา, ผศ.ดร.
ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระมหาบรรณ ปนญาโร
โทรศัพท์ : ๐๘๑-๖๖๖๖๖๖๕

วิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อาคารเรียนรวม ชั้น 5 ห้อง B 504
เขตที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังบัว
จังหวัดนครราชสีมา 33170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : rps.nrcu.ac.th
E-mail : rps@nrcu.ac.th

ที่ ๒๑๐๐๕๒/ ๗ ๐๖๘

๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้มีสิทธิ์รับข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายณัฏฐ์ ศรีพิสิทธิ์ ประชาชนหมู่ ๑ ตำบลคลองขาม หมู่ ๑ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
ถึงที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่แนบมาเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระเมธีวราภรณ์ (เจตชัย กตปุณโย) วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปโภคของวัดหน่อพุทธางกูร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์

การศึกษารวบรวมเกี่ยวกับเรื่องมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการวิจัยขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้มีสิทธิ์ดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางการต่อไป วิทยาลัยการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งนี้ขออภัยเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อหาวิชาความรู้มา ณ โอกาสนี้
จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอเจริญพร
พระอุดมสิทธิธาดา, ผศ.ดร.
ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระมหาบรรณ ปนญาโร
โทรศัพท์ : ๐๘๑-๖๖๖๖๖๖๕

ภาคผนวก ซ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุข สงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบาก ในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-๑๙ เพื่อนำผลวิจัยไปเป็นฐานข้อมูลเป็นองค์ความรู้ในการส่งเสริมการทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดและคณะสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและในประเทศไทยต่อไป

ข้อมูลที่ได้ จะแปลผลวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ และใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

แบบสอบถามนี้ แบ่งเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตาม
แนว พระดำริสมเด็จพระสังฆราช

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดไว้ให้ ตาม
ความเป็นจริง

๑. เพศ

[] ชาย

[] หญิง

๒. อายุ

[] ต่ำกว่า ๒๐ ปี

[] ๒๐-๓๐ ปี

[] ๓๑-๔๐ ปี

[] ๔๑-๕๐ ปี

[] มากกว่า ๕๐ ปี

๓. วุฒิการศึกษาสูงสุด

[] ประถมศึกษา

[] มัธยมศึกษาตอนต้น

[] มัธยมศึกษาตอนปลาย

[]ปริญญาตรีขึ้นไป

๔. อาชีพ

[] รับจ้าง

[] ข้าราชการ / พนักงานรัฐ

[] เกษตรกรรม

[] ค้าขาย

[] พนักงานบริษัท / พนักงานองค์กรการกุศล

[] อื่น ๆ

[] เจ้าของกิจการ / ธุรกิจส่วนตัว

[]ว่างงาน

๕. รายได้ต่อเดือน

- [] ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท
- [] ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท
- [] ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท
- [] ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท
- [] ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่ท่านมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ในระดับใด ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับมากที่สุด**
- ๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับมาก**
- ๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับปานกลาง**
- ๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับน้อย**
- ๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับน้อยที่สุด**

ข้อ	รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดพญัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	สภาพทั่วไปด้านการวางแผนจัดการสงเคราะห์					
๑.	วัดมีการประชุมวางแผนเตรียมการ ในการช่วยเหลือประชาชน					
๒.	วัดมีการวางแผนเตรียมการเรื่องจัดสถานที่ในการช่วยเหลือประชาชน					
๓.	วัดมีการวางแผนการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆในการให้ความช่วยเหลือประชาชน					
๔.	วัดมีการวางแผนกำหนดจำนวนประชาชนที่มารับความช่วยเหลือ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันโรคระบาดของส่วนราชการ					

ข้อ	รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของ วัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๕.	วัดมีการวางแผนเตรียมบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนให้เพียงพอ					
สภาพทั่วไปด้านการดำเนินการ						
๑.	วัดมีขั้นตอนในการการมอบสิ่งของช่วยเหลือประชาชน ได้ กระชับ และเหมาะสม					
๒.	วัดมีการจัดสถานที่ในการมอบสิ่งของช่วยเหลือประชาชน ได้เหมาะสม ตามมาตรการป้องกันโรคระบาดของส่วนราชการ					
๓.	วัดได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการมอบสิ่งของช่วยเหลือประชาชน					
๔.	วัดมีการดำเนินการมอบสิ่งของให้ความช่วยเหลือประชาชน เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีความวุ่นวาย					
๕.	วัดมีบุคลากร เจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือในระหว่างการรับมอบสิ่งของ เช่น ช่วยยกสิ่งของที่ผู้รับ ไม่สามารถยกได้ด้วยตนเอง					
ด้านการตรวจสอบดำเนินการ						
๑.	ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการได้รับความอนุเคราะห์รับมอบสิ่งของ					
๒.	สถานที่มอบสิ่งของมีความเหมาะสม ไม่ร้อนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่มีคนพลุกพล่าน					
๓.	บุคลากร เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาให้ความช่วยเหลือมีอัธยาศัยดี ให้ความช่วยเหลือด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส					
๔.	จำนวนประชาชนที่รับมอบสิ่งของในแต่ละครั้งมีความเหมาะสม ไม่มากจนเกินไป					
๕.	วัดมีบุคลากร เจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือในระหว่างการมอบสิ่งของที่เพียงพอ					

ข้อ	รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของ วัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการปรับปรุงการทำงาน					
๑.	วัดมีการปรับปรุงวิธีการให้ความช่วยเหลือ วิธีการมอบ สิ่งของให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง					
๒.	วัดมีการปรับปรุงสถานที่มอบสิ่งของ และเพิ่มมาตรการคัด กรอง ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง					
๓.	การบริการของเจ้าหน้าที่ ในการให้การสงเคราะห์มีการ พัฒนาปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง					
๔.	วัดพญูเชิงวรวิหารควรจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เช่นนี้ต่อไป					
๕.	กิจกรรมที่วัดทำเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคม					

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิธีพอเพียง ดังต่อไปนี้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่ท่านมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ในระดับใด ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับมากที่สุด**
- ๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับมาก**
- ๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับปานกลาง**
- ๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับน้อย**
- ๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ**ระดับน้อยที่สุด**

ข้อ	รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของ วัดพัญญูเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โครงการตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริ						
๑.	วัดจัดตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราชได้อย่างเหมาะสม					
๒.	สถานที่ตั้งโรงพยาบาลในวัด มีความเหมาะสมในการรวมคน					
๓.	วัดมีโรงพยาบาลเคลื่อนที่ นำอาหารและเครื่องอุปโภค ไปมอบให้ถึงบ้านผู้รับ					
๔.	มีส่วนราชการและหน่วยงานท้องถิ่น เข้ามาร่วมในการดำเนินการร่วมกับวัด					
๕.	วัดมีการดำเนินการตามมาตรการสาธารณสุข คัดกรองและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙					
โครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง						
๑.	วัดใช้พื้นที่ธรณีสงฆ์ของวัดที่ว่างอยู่ เป็นพื้นที่ปลูกผักสวนครัวได้อย่างเหมาะสม					
๒.	วัดมีการปลูกพืชผักสวนครัว ผสมผสานหลากหลายประเภท ทั้งพืชล้มลุก และไม้ยืนต้นเก็บผลผลิตได้นานได้อย่างเหมาะสม					
๓.	การปลูกผักของวัดใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เป็นธรรมชาติ ไม่ใช่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักสวนครัว					
๔.	วัดให้ชาวบ้านรอบวัดมาช่วยกันปลูกและดูแลร่วมกับพระภิกษุสามเณรในวัด					
๕.	วัดนำผลผลิตจากการปลูกผัก มาประกอบอาหารตั้งโรงพยาบาลแจกประชาชน และแจกจ่ายผักให้ประชาชนนำไปประกอบอาหารที่บ้าน					

ตอนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ตามกระบวนการบริหารแบบ PDCA ในโครงการ โรงทานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง

๑) ท่านคิดรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพนัญเชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช มีปัญหา อุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....

.....

๒) ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ฅ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหาร

ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ สถานภาพส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๒ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตามแนวทาง พระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

ส่วนที่ ๓ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิถีพอเพียง

ส่วนที่ ๑ สถานภาพส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ.....นามสกุล/ ฉายา.....

ตำแหน่ง.....

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ส่วนที่ ๒ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตามแนวทาง

พระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA

๑. ท่านคิดว่ารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตามแนวทางพระดำริสมเด็จพระสังฆราช มีจุดแข็งอย่างไร

.....

.....

๒ ท่านคิดว่ารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญ์เชิงวรวิหารตามแนวทางพระดำริสมเด็จพระสังฆราช มีจุดอ่อนอย่างไร

.....
.....
๓. ท่านคิดว่ารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตาม
แนวทางพระดำริสมเด็จพระสังฆราช มีโอกาสอย่างไร

.....
.....
๔. ท่านคิดว่ารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิงวรวิหารตาม
แนวทางพระดำริสมเด็จพระสังฆราช มีอุปสรรคอย่างไร

.....
.....
๕. ท่านคิดว่ากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิง
วรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA มีการบริหาร
จัดการด้านการวางแผน ในการเตรียมการให้ความช่วยเหลือประชาชน (PLAN) เป็นอย่างไรบ้าง

.....
.....
๖. ท่านคิดว่ากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิง
วรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA มีการบริหาร
จัดการด้านการลงปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือประชาชน (DO) เป็นอย่างไรบ้าง

.....
.....
๗. ท่านคิดว่ากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิง
วรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA มีการบริหาร
จัดการด้านการตรวจสอบจุดบกพร่อง หรือสิ่งที่ต้องแก้ไขในการให้ความช่วยเหลือประชาชน
(CHECK) เป็นอย่างไรบ้าง

.....
.....
๘. ท่านคิดว่ากระบวนการในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพัญญูเชิง
วรวิหาร ตามแนวพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ในกระบวนการบริหารแบบ PDCA มีการบริหาร

จัดการด้านการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องที่พบเจอในการให้ความช่วยเหลือประชาชน (Action)
เป็นอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ ๓ รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศวิหารตามแนวพระ
ดำริสมเด็จพระสังฆราช ในโครงการตั้งโรงงานตามพระดำริ และโครงการสวนครัวนำสุข ด้วยวิธี
พอเพียง

๑. ท่านคิดว่ารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศวิหารตาม
แนว พระดำริสมเด็จพระสังฆราช ด้านการตั้งโรงงานตามพระดำริ ที่วัดพญานิเวศวิหารทำอยู่ เป็นอย่างไร
และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง

๒. ท่านคิดว่ารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดพญานิเวศวิหารตาม
แนว พระดำริสมเด็จพระสังฆราช ด้านโครงการปลูกผักสวนครัววิธีพอเพียง ที่วัดพญานิเวศวิหารทำอยู่
เป็นอย่างไรและมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ)
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ญ
ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. สัมภาษณ์ พระพิพัฒนศาสนกิจวิธาน, ประธานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๒. สัมภาษณ์ พระครูเกษมพัฒนาภรณ์, เจ้าคณะอำเภออุทัย วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๓. สัมภาษณ์ พระครูปริยัตยาธิคุณ, เจ้าคณะอำเภอท่าเรือ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๔. สัมภาษณ์ พระครูสิริชัยมงคล, รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๕. สัมภาษณ์ นางสาวนุชนาถ ประทีปธีรานันต์, รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๖. สัมภาษณ์ นายประดับ โปธิกาญจนวัตร, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๗. สัมภาษณ์ นางสาวนฤมล พงษ์สุภาพ, พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๘. สัมภาษณ์ นางจรีพร ชันดี, วัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๙. สัมภาษณ์ นางสมทรง พันธุ์เจริญวรกุล, นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๐. สัมภาษณ์ พ.อ.อ.สุวัฒน์ สรรพโกศลกุล, รองนายกเทศมนตรีนครพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๑. สัมภาษณ์ นายธนชัย วงศ์สุขชัยกิจ, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน
วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๒. สัมภาษณ์ นายพรเทพ พงษ์อารีย์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ ตำบลคลองสวนพูล
วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๓. สัมภาษณ์ พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๔. สัมภาษณ์ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๕. สัมภาษณ์ นางสาวรัตนา อุดมสิทธิโชติ, พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาล
พระนครศรีอยุธยา วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๖. สัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ ทับประจันทร์, เจ้าหน้าที่แผนกรักษาความปลอดภัย วัดพนัญเชิงวรวิหาร
วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๗. สัมภาษณ์ นายไพรัตน์ กรวิเวก, ประชาชนหมู่ ๓ ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๘. สัมภาษณ์ นายคณิตสรณ์ ตรีสีทธิ ประชาชนหมู่ ๓ ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ภาคผนวก ก
หนังสือเรื่อง ประธานพระตำริให้วัดจัดตั้งโรงพยาบาลช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบาก
ในสถานการณ์โรคระบาด

ที่ สสร. ๑๔๖ / ๒๕๖๓

สำนักงานเลขาธิการสมเด็จพระสังฆราช
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานพระคําริให้วัดจัดตั้งโรงงานช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบาก
ในสถานการณ์โรคระบาด

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ด้วย เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างกว้างขวาง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และฐานะทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความยากลำบากในหมู่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย หรือตกอยู่ในภาวะที่ต้องปรับรูปแบบการดำรงชีวิตอย่างกะทันหัน พร้อมทั้งทรงพระดำริว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนคู่กับสังคมไทยมานับแต่โบราณตราจนปัจจุบัน วัดไม่เพียงแต่เป็นที่ทำนุของพระภิกษุสามเณร แต่ยังเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย จึงสมควรที่จะให้วัดที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะอนุเคราะห์ประชาชนผู้ประสบความยากลำบาก ดำเนินภารกิจตามบทบาทหน้าที่ ที่ดำรงอยู่นับแต่อดีตกาล

การนี้ เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช มีพระบัญชาโปรดให้ท่าน พิจารณาสั่งการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ประสานงานกับวัดหัวราชอาณาจักรซึ่งมีศักยภาพเพียงพอ จัดตั้งโรงงานช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด ทั้งนี้ มีใช้การบังคับ แต่เป็นการกำหนดแนวทางประสานความร่วมมือ โดยให้คำนึงถึงความพร้อมของแต่ละวัด ประกอบกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในชุมชนนั้นๆ เป็นสำคัญ

อนึ่ง ขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประสานภารกิจร่วมกับหน่วยงานและบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขซึ่งมีประจำอยู่ในแต่ละพื้นที่ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงงาน และการแจกจ่าย ให้เป็นไปตามหลักสุขอนามัย โดยต้องไม่มีการจัดพิธีกรรม พิธีกรรม กิจกรรม หรือการบริหารจัดการใดๆ ที่ต้องให้บุคคลจำนวนมากมารวมตัวกัน กับทั้งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง มาตรการ และคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด

จึงเจริญพรมมาเพื่อดำเนินการสนองพระคําริด้วย จักเป็นที่อนุโมทนาอย่างยิ่ง

ขอเจริญพร

(สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์)

เลขาธิการสมเด็จพระสังฆราช

โทรศัพท์ ๐๒-๒๒๕-๓๑๔๓

โทรสาร ๐๒-๒๒๕-๓๑๔๕

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ ฉายา/นามสกุล : พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ)
- วัน/เดือน/ปีเกิด : วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒
- ภูมิลำเนาที่เกิด : อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- การศึกษา : เปรียญธรรม ๙ ประโยค สำนักเรียนวัดพนัญเชิงวรวิหาร
- ผลงานทางวิชาการ : เรื่อง “งานด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”
นิตยสารพุทธจักรฉบับรวมเล่ม ฉบับเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๓
- อุปสมบท : ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๓
ณ วัดปากน้ำ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- สังกัด : วัดพนัญเชิงวรวิหาร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- หน้าที่ : รองเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
รองเจ้าอาวาสวัดพนัญเชิงวรวิหาร
- ปีที่เข้าศึกษา : พ.ศ. ๒๕๖๓
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดพนัญเชิงวรวิหาร ๒ หมู่ ๑๒ ตำบลกะมัง อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา